รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์

ของ

บัญชา เสนาคูณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
พฤศจิกายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

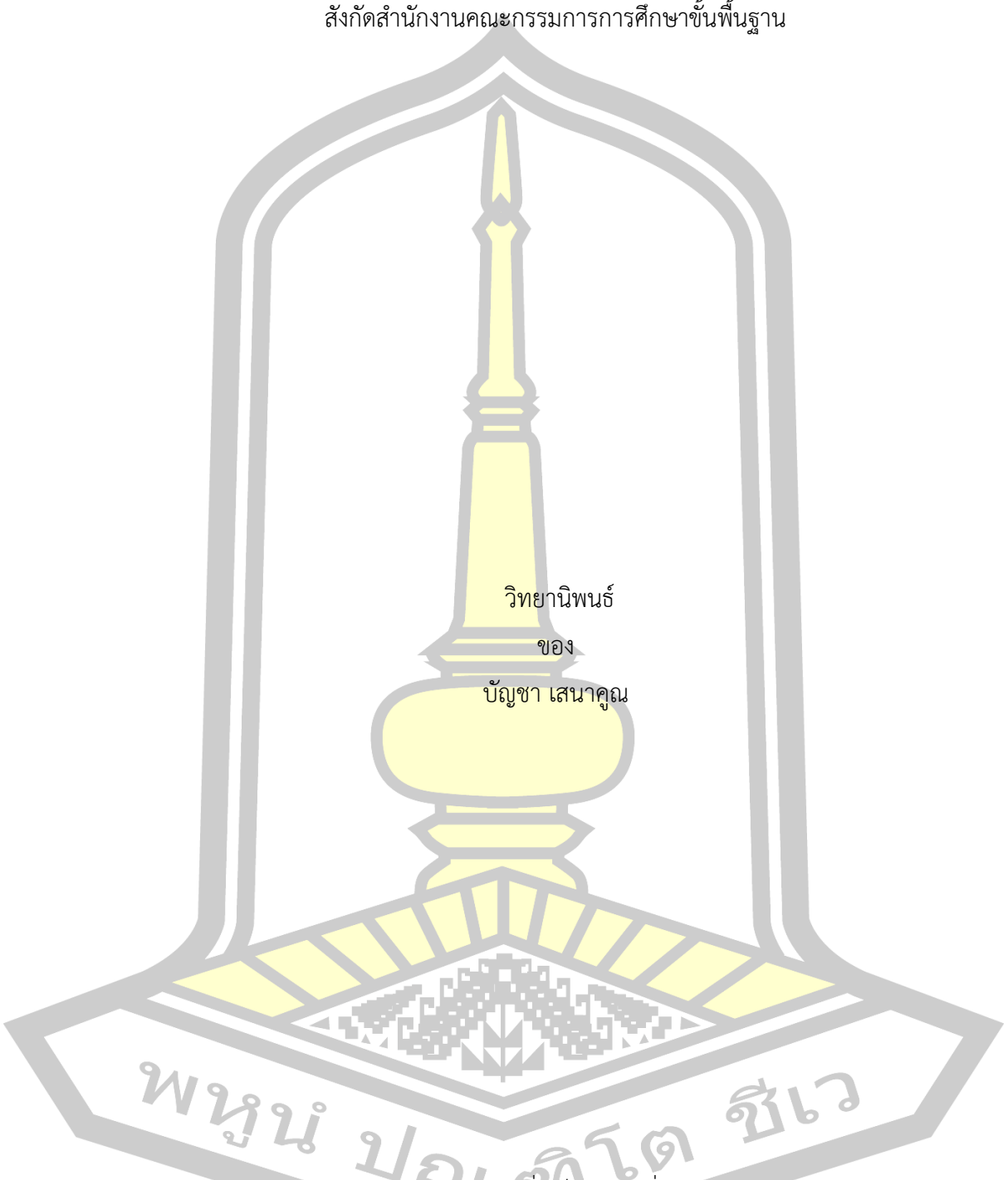

วิทยานิพนธ์

ของ

บัญชา เสนาคูณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

พฤศจิกายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Educational Institute Management Model by using King's Science under the Office of the Basic Education Commission

Buncha Senakhun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for Doctor of Education (Educational Administration and Development)

November 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายบัญชา เสนาคูณ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศ. ดร. กนกอร สมปราชญ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....	.....
(รศ. ดร. ชวลิต ชูกำแพง)	(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พหูน ปญฺ ฑิโต ชีเว

ชื่อเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย บัญชา เสนาคูณ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี

ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต **สาขาวิชา** การบริหารและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม **ปีที่พิมพ์** 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อตอบคำถามการวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชาจาก 5 โรงเรียน จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ

บริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.35) และลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ลำดับที่ 2 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ลำดับที่ 3 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ลำดับที่ 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ประกอบไปด้วย 4 ส่วนสำคัญ ดังนี้ 1) บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานการประเมิน โดยมีการประเมิน ทั้งหมด 4 มาตรฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่า ความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่านำไปใช้ได้

4. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.49)

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารจัดการ, หลักศาสตร์พระราชา

TITLE Educational Institute Management Model by using King's Science under the Office of the Basic Education Commission

AUTHOR Buncha Senakhun

ADVISORS Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.

DEGREE Doctor of Education **MAJOR** Educational Administration and Development

UNIVERSITY Mahasarakham University **YEAR** 2023

ABSTRACT

This research aims to research 1) to study the composition. Indicators and guidelines for management the school to success 2) to study the current state, desired state, and needs in the educational management using King's Science under the Office of the Basic Education Commission 3) to develop the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission 4) to assess the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission. Researchers use (Research and Development) to answer research questions to cover research objectives dividing the research into 4 phases, are phase 1, study of components for management educational institutions to success. Phase 2, to study the current state, desired state, and needs in the educational management using King's Science under the Office of the Basic Education Commission Phase 3, Development of educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission and Phase 4 Assessment of the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission.

The research found that:

1. Study results of the management of educational institutions to the success of the King from 5 schools 4 components: 1) Academic Management using King's Science 2) Budgeting Management using King's Science 3) Human Resources Management using King's Science 4) General Management using King's Science.

2. Study result the current state, desired state, and needs in the educational management using King's Science under the Office of the Basic Education Commission found that the current state in the educational management using King's Science under the Office of the Basic Education Commission total in the Medium ($\bar{x}$ = 3.35) and needs from more to less is 1. General Management using King's Science 2. Human Resources Management using King's Science 3. Budgeting Management using King's Science 4. Academic Management.

3. Development results of the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission consists of 2 steps. Step 1 the results of the creation of the educational management model according to King's Science under the Office of the Basic Education Commission Get the school management model according to King's Science. It consists of 4 important parts as follows: 1) important and objectives of the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission Part 2 the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission and Part 3 development process the educational management model using King's Science under the Office of the Basic Education Commission and 4 Measurement and evaluation. Step 2 The development of the educational management model according to King's Science under the Office of the Basic Education Commission According to the assessment standards with a total of 4 standards evaluated 12 experts, found that the benefit that overall, at high level in terms of possibilities that overall, at high level suitable that the overall, at the most and in the correct that overall, at the highest level considered to be usable.

4. Assessment Results of the educational management model according to King's Science under the Office of the Basic Education Commission assessing the satisfaction of the stakeholder groups towards the educational management model according to King's Science under the Office of the Basic Education Commission as a whole has found that The satisfaction is high. ($\bar{x}$ = 4.49).

Keyword : Management Model, King's Science

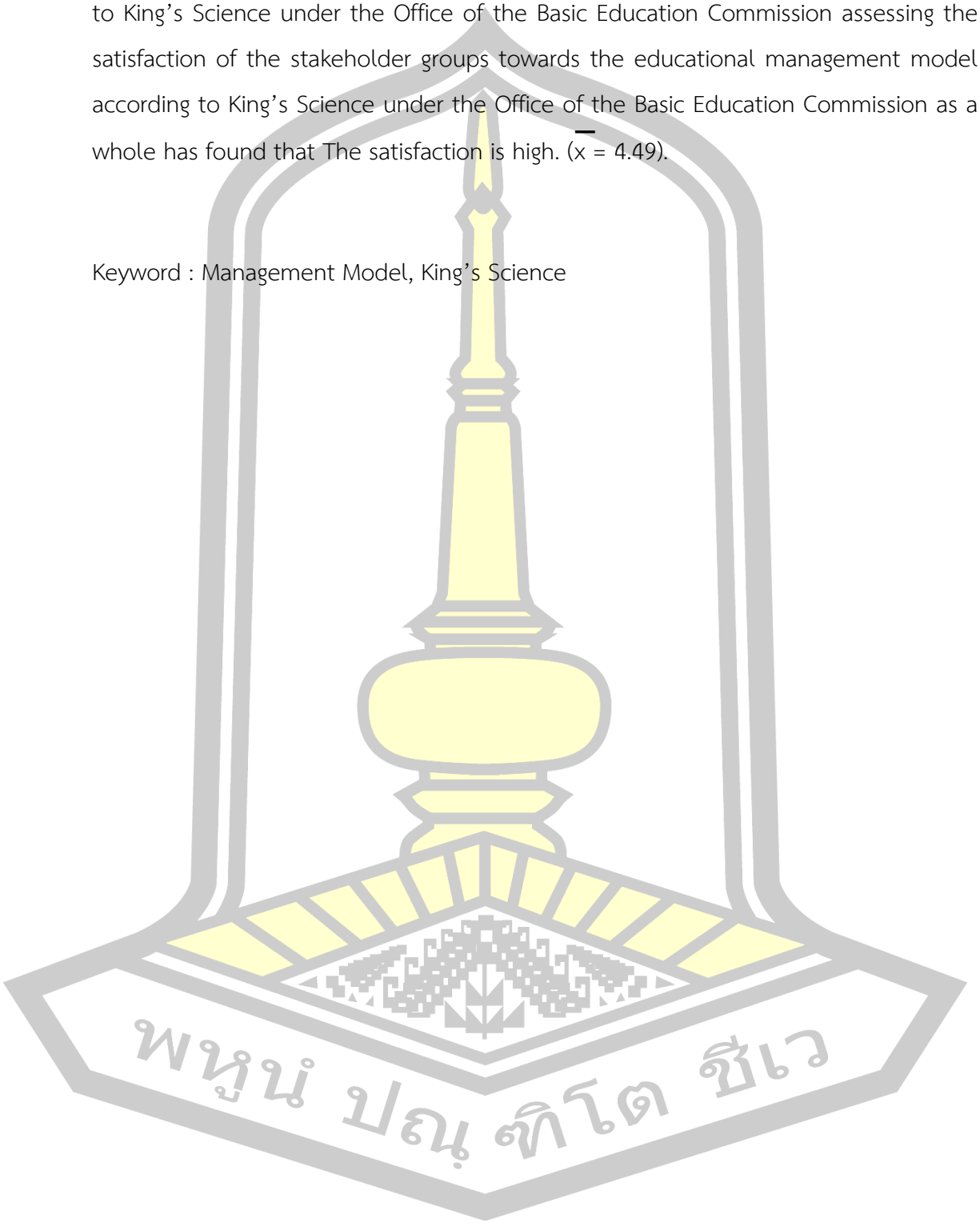

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร กรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ กรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ ชูสอน อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดร.ชาญกฤต น้ำใจดี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดร.สมัด อาบสุวรรณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ดร.รุ้งเพ็ชร หัตถามาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกประสิทธิ์วิทยา ดร.ร่วม ค้าเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแห้วปรางค์กู่ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งคำแนะนำจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ตามความเป็นจริงทุกท่าน

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจจนสามารถทำวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

บัญชา เสนาคูณ

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ฉ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ

สารบัญ ..... ญ

สารบัญตาราง ..... ฐ

สารบัญภาพประกอบ ..... ณ

บทที่ 1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

คำถามการวิจัย 5

ความมุ่งหมายของการวิจัย 6

ความสำคัญของการวิจัย 6

ขอบเขตของการวิจัย 6

นิยามศัพท์เฉพาะ 9

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 11

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 12

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 12

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา 28

แนวคิดการบริหารการจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา 53

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ 75

แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 85

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 97

งานวิจัยในประเทศ 97
งานวิจัยต่างประเทศ 109
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 111
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ 113
ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 114
ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 119
ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 122
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 127
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 127
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 127
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 128
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 188
ความมุ่งหมายของการวิจัย 188
สรุปผล 188
อภิปรายผล 192
ข้อเสนอแนะ 198
บรรณานุกรม 200
ภาคผนวก 215
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 216
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ 242

ภาคผนวก ค คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 262

ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัย 287

ประวัติผู้เขียน 301

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การวิเคราะห์การน้อมนำหลักการทรงงาน ไปใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย..... 67

ตาราง 2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา..... 69

ตาราง 3 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา..... 71

ตาราง 4 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา..... 72

ตาราง 5 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา..... 74

ตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ 78

ตาราง 7 การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)..... 116

ตาราง 8 ความถี่และร้อยละของของผู้ตอบแบบสอบถาม 140

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม..... 142

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา..... 143

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา..... 145

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา..... 147

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา..... 149

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 158

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 161

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม..... 178

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกเป็นรายด้าน 179

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม..... 182

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 183

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 184

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 185

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา 186

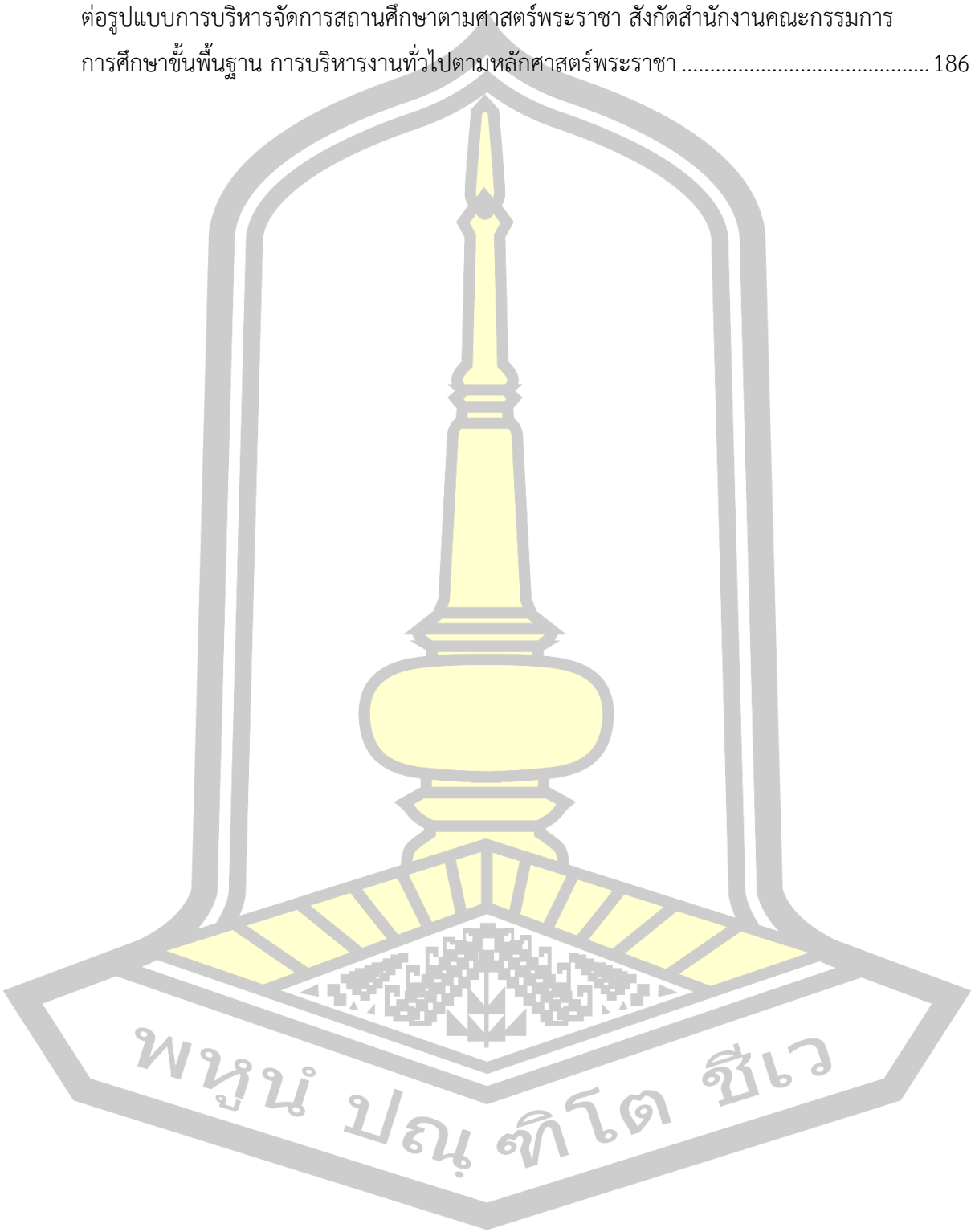

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 11

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย 112

ภาพประกอบ 3 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 152

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน 164

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เป็นแผนเชิงยุทธศาสตร์สู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อเป็นแนวทางในการเดินหน้าจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตามรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ระดับก่อนปฐมวัย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนถึงอุดมศึกษาและวัยทำงาน โดยจะวารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (มีนาคม - เมษายน 2563) ทำงานแบบบูรณาการทั้งภายในกระทรวงศึกษาธิการและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี 6 ยุทธศาสตร์ หลักในการทำงาน ผสานความร่วมมือเน้นฝึกปฏิบัติงานเพื่อสร้างกลุ่มนำขับเคลื่อนประเทศ วิสัยทัศน์ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (Ministry of Education, 2009) ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีข้างหน้าเพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลัง เพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยให้มีภูมคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น (จักรพันธ์ มิสุธา, 2555)

ศาสตร์พระราชาถือว่าเป็นตำราแห่งชีวิต เพราะบันทึกจากประสบการณ์จากการทรงงานที่ทำให้ประเทศไทยสามารถผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกมิติ ศาสตร์พระราชาแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคนด้วยการศึกษาอย่างมาก ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน แม้แต่ผู้ที่ด้อยโอกาสและสถานที่ห่างไกล ศาสตร์พระราชา สอนให้เรารู้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น นอกจากเราจะต้องรักษาสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม มิติสิ่งแวดล้อมแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการคือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานรากเหมือน “เสาเข็ม” ถึงแม้ไม่มีใครมองเห็น แต่เป็นโครงสร้าง “พื้นฐานเริ่มแรก” ที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างโดยรวมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับ “ชุมชน”

ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศนั้น ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงกำชับว่า บทเรียนบทแรกก็คือ “ให้ชาวบ้านเป็นครู” ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้น “การระเบิดจากข้างใน” ด้วยสติปัญญา (กีระติ เพ็งหนู, 2549) “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นศาสตร์พระราชาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่เมื่อ ปี พ.ศ. 2540 “วิกฤตต้มยำกุ้ง” เป็นศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นถึงแนวการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และต้องประกอบไปด้วยสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ เงื่อนไขคุณธรรม (หทัยรัตน์ ทับพร, 2560) ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีความลุ่มลึกรอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืนมายาวนาน ก่อนที่ประชาคมโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้ เป็นแนวทางพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา คือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลิตภาพ การผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะคนจนและผู้ยากไร้ นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมถึงเรื่องเอกลักษณ์ของคนไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชนความขยัน ซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งเป็นคุณความงามของคนไทยที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามศาสตร์ของพระราชาแล้วก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศชาติจะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการน้อมนำศาสตร์ของพระราชาในด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เกิดความสุขและยั่งยืน โดยเชื่อว่าหากนำปรัชญาดังกล่าวมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ก็จะสามารถเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ และนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคงและความมั่งคั่งได้ หลักการดังกล่าวนี้มีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบันอย่างมาก ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนมาตั้งแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมถึงนโยบายและแผน โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาคน สังคม ประเทศมีความสมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน โดยน้อมนำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนที่จะเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลง มาเป็นแผนที่นำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยมีความเชื่อมั่นว่าจะนำพาประเทศให้พ้นภาวะวิกฤติ ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในหลากหลายมิติ และนำสู่สังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเศรษฐกิจพอเพียง (สกุลรัตน์ กมุทมาศ, 2550)

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็ง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้มีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วนทุกระดับ โดยยึดหลักความพอเพียงที่มีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง มีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ตลอดระยะเวลากว่า 70 ปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่พสกนิกร ทรงบำเพ็ญเพื่อความผาสุกของประชาราษฎร สมดังพระปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ประเทศไทยได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับและประสบกับวิกฤตการณ์ทางสังคมมากมาย แต่ด้วย “ศาสตร์ Journal of MCU Peace Studies Vol.8 No.2 (March - April 2020) 502 พระราชา” อันเปี่ยมไปด้วยน้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระกรุณาต่อปวงชนชาวไทย พระราชทานพระบรมราโชบายและแนวทางในการพัฒนาซึ่งเหล่าพสกนิกรต่างได้น้อมนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตมาโดยตลอด จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอันสำคัญยิ่งที่ทุกหน่วยงานต้อง ทุ่มเทกำลังกาย กำลังปัญญา และกำลังความสามารถในการดำเนิน

ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เพื่อพัฒนาชาติไทยให้ต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนตลอดไป (อนุชา เสมารัตน์, 2560)

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้นได้ถูกขับเคลื่อนในการบริหารให้กับทุกองค์กร แล้วแต่ความเหมาะสมและบริบทขององค์กรทางการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งที่ได้รับสนองนโยบายเข้าสู่การปฏิบัติในทุกระดับ เพื่อผลักดันเข้าสู่การพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยที่เยาวชนนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการปลูกฝังจากครอบครัวมาเป็นพื้นฐานอย่างไม่เป็นทางการมากนัก มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมด้วยการอบรมสั่งสอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยครูทำหน้าที่อย่างสำคัญในการพัฒนาเยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย เพราะหากครูได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์จะช่วยให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ความคิด จิตใจและพฤติกรรมที่ดี เป็นที่ต้องการของสังคม มีความพอเพียงในจิตใจ มีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และพอประมาณ ภายใต้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ ทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเยาวชน ภายใต้วิถีชีวิตที่ดีมีคุณภาพในสภาวะที่ตนเองเผชิญได้อย่างมีเหตุผลพอเพียง พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรมนั้นจะช่วยให้เยาวชนนำพาตนเองและสังคมไทยไปสู่ความสมดุลและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ (สมใจ สิกขวัฒน์, วรรณะ บรรจง และสถาพร สังขขาวสุทธิรักษ, 2557)

ปัจจัยการบริหาร คือ กระบวนการที่สำคัญและเป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง สามารถให้ความช่วยเหลือทางวิชาการได้นิเทศได้เป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถจูงใจให้ครูทุกคนอยากทำงานและมุ่งไปที่ความสำเร็จของงาน ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของการศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง (พระสมุห์บุญชู ชุติปญโญบุญวงศ์, 2550) ปัจจัยการบริหารองค์การตามแนวคิดของสเตียร์ (Steers) ว่าประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ลักษณะองค์การ 2) ลักษณะสิ่งแวดล้อม 3) ลักษณะบุคลากร และ 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โดยปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพขององค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคต (จินตนา สระทองขาว, 2554)

สภาพปัญหาการดำเนินการการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละพื้นที่ล้วนมีอุปสรรคและปัญหาที่แตกต่างกัน ดังเช่น การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

และด้านพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา (พัชฎา วะไลใจ, 2553) การศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบปัญหาด้านบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (นฤมล ภิรมย์, 2557) การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามากที่สุดรองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านบริหารจัดการสถานศึกษา ตามลำดับ (ธวัชชัย เต็มคำ, 2554) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2558)

จากสภาพปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของแก่น เขต 4 ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จึงสนใจในรูปแบบบริหารการจัดการศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ มีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับใด
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นอย่างไร
4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ
2. ได้สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ได้ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการวิจัย 4 ระยะ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอขอบเขตการวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา จากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน 4 ฝ่าย ขั้นตอนการทรงงาน และหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 และสังเคราะห์องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา 23 ข้อ โดยประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทั้ง 4 งาน แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แล้วนำข้อมูลมาสรุปเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานในขอบข่ายงาน 4 งาน

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2.2 ผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ใช้เวลา 1 เดือน

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยแก่นสารสินธุ์จาก 4 จังหวัด 14 สำนักงานเขตพื้นที่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 1,157 โรงเรียน จำนวน 1,900 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยแก่นสารสินธุ์จาก 4 จังหวัด 14 สำนักงานเขตพื้นที่ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random) จำนวน 320 คน ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา โดยการนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา 16 ข้อ แล้วนำมาประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทั้ง 4 งานจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทำให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

1.2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา โดยการนำร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารฯ ที่มีความชัดเจนและละเอียดมากยิ่งขึ้น

1.3 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะตามผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ สนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) เพื่อให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสตร์พระราชา จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้เวลา 1 เดือน

ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ตัวแทนนักเรียน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ใช้เวลา 1 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง กระบวนการบริหารงาน 4 งาน ของสถานศึกษาตามขั้นตอนการทรงงานตามศาสตร์พระราชา ซึ่งประกอบด้วย 16 ข้อ ดังนี้ 1. ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ 2. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 3. ทำตามลำดับขั้นตอน 4. ภูมิสังคม 5. องค์รวม 6. ไม่ติดตำรา 7. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 8. ทำให้ง่าย 9. การมีส่วนร่วม 10. ประโยชน์ส่วนรวม 11. การพึ่งตนเอง 12. เศรษฐกิจพอเพียง 13. ทำงานอย่างมีความสุข 14. ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน 15. ความเพียร 16. รู้ รัก สามัคคี

2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง โครงสร้างและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวทางการพัฒนาภายในแต่ละองค์ ประกอบส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ความเป็นมา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล

3. ศาสตร์พระราชา หมายถึง องค์ความรู้ของพระราชา (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) ที่ทรงช่วยเหลือปวงชนชาวไทย เป็นการวางแนวทาง แนวคิด ทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ ขั้นตอนการทรงงาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนของพระองค์ท่าน ทั้งในภาคเกษตรกรรม ธุรกิจการจัดการทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษา จนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

4. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตนการพัฒนาและบริหารงานให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมี

ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขมีความรู้ และมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ที่สมดุลพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

5. การบริหารงาน 4 ฝ่าย หมายถึง การส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีกระบวนการจัดการศึกษาใน 4 งาน ดังนี้ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

5.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร และปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจต่อกัน และปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

5.2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนและการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวกจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

5.3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

5.4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง บริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

6. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์

7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพ

ตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แนวคิด หลักการศาสตร์ของพระราชา หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 จำนวน 23 ข้อ ขั้นตอนการทรงงานตามศาสตร์พระราชาได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

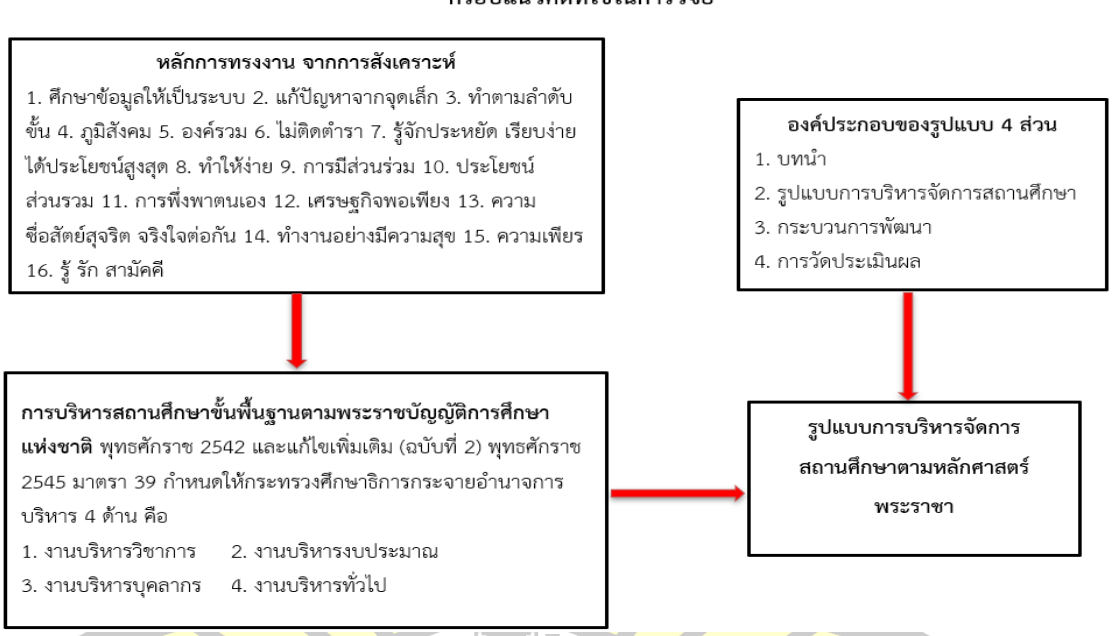

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง รูปแบบบริหารการจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา
3. แนวคิด การบริหารการจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
4. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
5. แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
   5.1 งานวิจัยในประเทศ
   5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

1. แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษามาจากคำว่า การบริหาร และการศึกษา ซึ่งหากพิจารณาคำว่าการบริหารอาจพิจารณาได้สองทาง คือ พิจารณาในรูปของกิจกรรมที่มนุษย์ร่วมกันดำเนินงานเพื่อการอยู่รอด และความเจริญก้าวหน้าของสังคมประการหนึ่ง และพิจารณาในรูปของศาสตร์ คือหลักวิชา อันเป็นสาขาหนึ่งที่เกี่ยวพันกับทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และปัจจัยที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินงานของหน่วยงานองค์กร สังคม และประเทศชาติอย่างเป็นระระบบระเบียบเพื่อให้การพัฒนาไปตามแนวทางที่กลุ่มชนนั้นมีความประสงค์ ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานทางด้านการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารและการบริหารการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545) กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2542) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนภายในองค์กรร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม

โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542) หมายถึง กระบวนการในการใช้ศาสตร์และศิลป์ที่นำเอาทรัพยากรการศึกษา มาปฏิบัติประกอบกับกระบวนการบริหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543) หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยรูปแบบการบริหารมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป 2) การบริหารเป็นการที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรม 3) การบริหารเป็นการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน 4) การบริหารเป็นการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การโดยอาศัย หน้าที่การบริหารที่สำคัญ หน้าที่การบริหารที่สำคัญได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดการองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ประพฤติพันธ์ ชวลี (2553) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายใต้การอำนวยการควบคุม กำกับดูแลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ สมาพร วงศ์ศรีแก้ว (2551) ที่ให้ความ หมายการบริหารไว้ว่า การประสานความพยายามที่จะประสบความสำเร็จของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์

จันทรานี สงวนนาม (2545) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ปิยะนุช ปะมาโส (2554) การบริหารการศึกษา หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนในสังคมร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกภาพ พฤติกรรม เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

หวน พินธุพันธ์ (2553) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่กับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนในชาติทั้งสิ้น

การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และการจัดวัสดุ ครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี มีวินัย และอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ใช้ศาสตร์และศิลป์ร่วมมือกันดำเนินภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดการทำงานของบุคคลในองค์กร เพื่อให้เกิดการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีระบบและนำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกองค์กร

2. การบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียนนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ โดยทั้งนี้เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ มีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนไว้หลากหลายดังนี้

แนวคิดการบริหาร

Henri Fayol ทฤษฎีการจัดการ (Principle of management) หรือการบริหาร (Administrative Principle) (Henri, 1947) Heri Fayol นักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศสได้ชื่อว่าบิดาของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติ (Operational management theory) งานของ Henri Fayol ในระหว่างปี ค.ศ. 1920–1929 หรือบางทีถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เขาเชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะและเขาสนใจที่จะศึกษาองค์กรโดยรวมมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Managerial activities) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 อย่าง คือ

1. Planning (การวางแผน) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานเพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. Organizing (การจัดองค์การ) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ (materials) และตัวคน (man) อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. Commanding (การบังคับบัญชาสั่งการ) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการสั่งการงานต่าง ๆ ของผู้บริหารไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน ตลอดถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำเสมอด้วย

4. Coordinating (การประสานงาน) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. Controlling (การควบคุม) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

Fayol ได้วางหลักทั่วไปในการบริหารไว้ 14 ข้อ สำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารดังนี้ คือ

1. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (authority & responsibility) เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ อำนาจหน้าที่ควรจะมีเท่ากับความรับผิดชอบ

2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (unity of command) ในการกระทำการใด ๆ คนงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันความสับสน และขจัดสาเหตุแห่งการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างแผนกงาน

3. หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (unity of direction) หลักข้อนี้เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กรเป็นสำคัญ กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกัน ควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางอันเดียวกัน

4. หลักของการธำรงไว้ซึ่งสายงาน (scalar chain) สายงาน คือ สายการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับต่ำ ด้วยการมีสายการบังคับบัญชาดังกล่าวจะอำนวยการให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของ unity command และช่วยให้เกิดระเบียบในการส่งทอดข่าวสารข้อมูลระหว่างกันอีกด้วย

5. หลักของการแบ่งงานกันทำ (division of work or specialization) คือ การแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัด ไม่ว่าจะเป็นงานทางด้านบริหารหรืองานด้านเทคนิค

6. หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (discipline) เป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำงาน ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเคารพเชื่อฟัง และทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

7. หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (subordination of individual) ผลประโยชน์ (ความสนใจ) เฉพาะของผู้จัดการและพนักงานถือเป็นรองจากผลประโยชน์ทั้งหมดขององค์กร

8. หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (remuneration) มีการให้และวิธีการจ่ายผลตอบแทนที่ยุติธรรมและให้ความพอใจทั้งฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง

9. หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (centralization) ในการบริหารควรมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ จะกระจายอำนาจมากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่กรณี

10. หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย (order) ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคนต่างต้องมีระเบียบและรู้ว่าตนอยู่ในที่ใดของส่วนร่วม เป็นหลักมูลฐานในการจัดระเบียบสิ่งของและตัวคนในการจัดองค์การนั่นเอง

11. หลักของความเสมอภาค (equity) ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

12. หลักของความมีเสถียรภาพในการว่าจ้างงาน (stability of tenure) ไม่ควรให้มีการเข้า–ออก ของคนมากนัก เพราะจะทำให้เกิดความสิ้นเปลืองเป็นปผลของการบริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพ

13. หลักของความคิดริเริ่ม (initiative) หมายถึง การที่ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้น้อยได้ใช้ความคิดริเริ่มของตนบ้าง อันจะเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้องค์การเข้มแข็งขึ้น

14. หลักของความสามัคคี (esprit de corps) เน้นถึงความจำเป็นที่คนงานต้องทำงานเป็นกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (teamwork)

Gulick และ Urwick (1937) เป็นนักทฤษฎีเก่าแก่คนหนึ่งได้หล่อหลอมหน้าที่การจัดการขั้นพื้นฐานทั้ง 5 ประการของฟาโยล จนเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อของ POSDCORB ดังรายละเอียด คือ

1. การงางแผน (Planning: P) เกี่ยวกับการพัฒนาเค้าโครงย่อของสิ่งที่ต้องทำและวิธีการนั้น ๆ ให้สำเร็จ กิจกรรมวางแผนพยายามทำงานการกระทำและทิศทางขององค์การในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing: O) เป็นการกำหนดโครงสร้างของอำนาจหน้าที่ในการจัดคำนิยาม และประสานงานหน่วยงานย่อยต่าง ๆ เพื่อนำแผนไปปฏิบัติ

3. การจัดอัตรากำลัง (Staffing: S) เกี่ยวกับหน้าที่การคัดเลือกบุคลากรฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด และการทำนุบำรุงสถาพการทำงานให้เอื้ออำนวย

4. การชี้นำ (Directing: D) คือ ภารกิจที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจ การสื่อสาร และการนำการตัดสินในไปปฏิบัติ และการประเมินผลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม

5. การประสานงาน (Coordinating: C) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและความพยายามต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผูกพันองค์การไว้ด้วยกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

6. การรายงาน (Reporting: R) ชี้แจงความก้าวหน้า โดยการบันทึกการวิจัยและการตรวจสอบยืนยันว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นตามแผนทำงาน แก้ไขเมื่อจำเป็น และแจ้งให้หัวหน้าระดับสูงทราบ

7. การงบประมาณ (Budgeting: B) เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงบประมาณ ได้แก่ การงางแผน การเงิน การจัดทำบัญชี และการควบคุมการจ่ายเงิน

Weber (1947) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันเป็นผู้บุกเบิกเกี่ยวกับระบบราชการ (Bureaucracy) มีแนวคิดว่า ระบบราชการที่ดีเป็นรูปแบบขององค์การที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ข้าราชการเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ซึ่งแต่ละทักษะเป็นส่วนเฉพาะ เครื่องมือสำคัญของระบบราชการต้องไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัวอย่างมาก ทำให้บุคลากรในระบบราชการเป็นอิสระ โดยปราศจากแรงเสียดทานหรือมีความสับสนน้อยที่สุด มีหลักการจัดการ 6 ประการ คือ

1. หลักการแบ่งงาน (Division of Labour) โดยอาศัยความเชี่ยวชาญตามหน้าที่ (Functional Specialization)

2. อำนาจหน้าที่ลดหลั่นชัดเจน (Well–Defined Hierarchy of authority) เป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามสายงานให้ชัดเจนจากระดับบนถึงระดับล่าง

3. ระบบเกี่ยวกับกฎระเบียบ (System of Rules) ซึ่งครอบคลุมสิทธิและหน้าที่ของทุกคน

4. ระบบดำเนินงาน (System of Procedures) มีวิธีในการดำเนินงานในการจัดการกับสถานการณ์ทำงานอย่างเป็นระบบ

5. การไม่ถือเรื่องส่วนตัว (Impersonality) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรต้องไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องขององค์การเท่านั้น

6. การคัดเลือกและการเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถทางวิชาการ (Selection and Promotion Based on technical Competence) เลือกบรรจุบุคลากรตามความรู้ความสามารถและเลื่อนตำแหน่งตามความรู้ความสามารถเช่นเดียวกัน

Deming (1940) สิ่งที่ Deming นำเสนอให้เกิดความเคลื่อนไหวทางด้านคุณภาพที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 1) การทำวิจัยและนำผลมาใช้ในการวางแผนการผลิต (Plan) 2) การดำเนินการผลิต (Do) 3) ตรวจสอบผลผลิตเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการผลิตดำเนินการตามแผน (Check) 4) การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act)

1. สร้างปณิธานที่มุ่งมั่นในการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าหรือบริการ

2. ยอมรับปรัชญาการบริหารคุณภาพใหม่ ๆ

3. ยุติการควบคุมคุณภาพโดยอาศัยการตรวจสอบ

4. ยุติการดำเนินธุรกิจโดยการตัดสินใจที่ราคาขอยเพียงอย่างเดียว

5. ปรับปรุงระบบการผลิตและระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง
6. ทำการฝึกอบรมทักษะอย่างสม่ำเสมอ
7. สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น
8. กำจัดความกลัวให้หมดไป
9. ทำลายสิ่งที่กีดขวางความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
10. ยกเลิกคำขวัญ คติพจน์ และเป้าหมายที่ตั้งตามอำเภอใจ
11. ยกเลิกการกำหนดจำนวนโควตาที่เป็นตัวเลข
12. ยกเลิกสิ่งที่กีดขวางความภาคภูมิใจของพนักงาน
13. การศึกษาและการเจริญเติบโต
14. ลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลง

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) นักทฤษฎีการบริหารตามสถานการณ์ เชื่อว่า หลักการบริหารที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับสถานการณ์หนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่สามารถนำเอาชุดของหลักการที่กำหนดไว้แบบสำเร็จรูปแล้วไปใช้ได้ทุกสถานการณ์ ในสถานการณ์ที่แตกต่างไปผู้บริหารอาจกำหนดหลักการเพื่อเป็นเงื่อนไขหรือแนวทางการบริหารในสถานการณ์นั้น ๆ ได้ โดยบูรณาการทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารจะต้องสามารถวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานการณ์นั้น เพื่อกำหนดแนวทางให้เหมาะสมกับโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร เป้าหมายและผู้ปฏิบัติงานในองค์การ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารไม่คำนึงถึงเฉพาะความเหมาะสมกับสถานการณ์เท่านั้น ควรคำนึงถึงความมีอิทธิพลเหนือสถานการณ์ หรือเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วย เพราะสถานการอาจไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับ ยาเบ็น เรืองเจริญศรี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารเชิงสถานการณ์จะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน โดยใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในการพิจารณาด้วย โดยเน้นให้ผู้บริหารรู้จักใช้การพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการ และการควบคุมงาน ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร หรือความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การ โดยมีหลักการของการบริหารโดยสถานการณ์ที่สำคัญดังนี้ คือ 1) ถือว่าการบริหารจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ 2) ผู้บริหารจะต้องพยายามวิเคราะห์สถานการณ์ให้ดีที่สุด 3) เป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่างระบบปิด และระบบเปิด และยอมรับหลักการของทฤษฎีระหว่างทุกส่วนของระบบจะต้องสัมพันธ์ และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน 4) สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม 5) คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลักมากกว่าที่จะแสวงหาวิธีการอันดีเลิศมาใช้ในการทำงาน โดยใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาในการพิจารณาด้วย 6) เน้นให้ผู้บริหารรู้จักใช้การพิจารณาความแตกต่างที่มีอยู่ในหน่วยงาน เช่น

ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการและการควบคุมงาน ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การ

หลักการบริหารเน้นวัตถุประสงค์ (Management by Objectives : MBO) ถูกพัฒนาขึ้นโดย Peter Drucker ซึ่งนิยามการบริหารงานแบบนี้ว่าเป็นหลักการบริหารที่จะจัดให้แต่ละบุคคลได้ทำงานและมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ มีทิศทางในการทำงานร่วมกันที่ชัดเจนแน่นอน มีการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะก่อให้เกิดการประสานในงานระหว่างวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคลและวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นไปด้วยดีและเรียบร้อย ซึ่ง Drucker ให้ทัศนะว่าในการนำหลักการนี้ไปใช้ควรคำนึงถึงหลักการดังนี้ คือ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2548)

1. ความสำเร็จของกิจการใด ๆ ขึ้นอยู่กับที่ฝ่ายบริหารทุกคน ทุกระดับต้องเข้าใจในวัตถุประสงค์ร่วมขององค์การ วัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่อยู่เหนือขึ้นไป วัตถุประสงค์ของหน่วยงานอื่นในระดับเดียวกัน และวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบ

2. การมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ถือเป็นการให้เกียรติให้ความสำคัญ จูงใจให้สมาชิกผูกมัดตนเองเข้ากับวัตถุประสงค์ที่ตนเองมีส่วนร่วมกำหนดขึ้นมาโดยจะใช้ความพยายามหาวิธีการต่าง ๆ มากระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

3. การให้มีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการตรวจสอบและการรายงานที่เป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการปรับวัตถุประสงค์หรือวิธีดำเนินการ

4. การกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจน (Time Schedule) ทั้งในการกำหนดวัตถุประสงค์ การเตรียมการ การดำเนินงานและการรายงานผล เป็นต้น

ขั้นตอนความสำเร็จในการบริหารโดยวัตถุประสงค์

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาที่จะได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. การทบทวน การประชุมอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจตรงกันและเป็นที่ยอมรับก่อนลงมือปฏิบัติ

3. ควรนัดประชุมกันเป็นประจำระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อติดตามความก้าวหน้า หรือการทบทวนวัตถุประสงค์ หากพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการปฏิบัติงาน

4. ควรกำหนดระยะเวลาสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติงาน เช่น ภายหลังจากการปฏิบัติงาน 6 เดือน ต้องจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน (Performance report) ซึ่งใน

เนื้อหารายงานบอกถึงความสำเร็จ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ รวมทั้งข้อแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่คาดหวังและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง

5. การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ดูแลกลุ่มปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงนสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

6. วัตถุประสงค์ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่ สำหรับระยะเวลาข้างหน้าและเริ่มกระบวนการของวงจร MBO ใหม่อีกครั้ง

สรุปแนวคิดการบริหารเริ่มต้นจากในอดีต Fayol ได้ริเริ่มนำมาใช้ในการบริหารงานอุตสาหกรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการสมัยใหม่ จนต่อมา Gulick และ Urwick นำมาปรับปรุงใหม่ในชื่อ POSDCORB รวมทั้ง Weber ได้นำเสนอหลักการบริหารระบบราชการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ในปัจจุบันแนวคิดของ Deming นำมาฝช้จนเป็นที่นิยมในชื่อของกระบวนการ PDCA ส่วนหลักการบริหารเน้นวัตถุประสงค์และหลักการบริหารตามสถานการณ์ถูกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

การบริหารการศึกษา (Administration Education) เป็นกระบวนการและภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนที่จะนำโรงเรียนนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ โดยทั้งนี้เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้กระบวนการทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ มีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2541) ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ความคิด ความสามารถ และความเป็นตขคนดี

สมคิด บางโม (2544) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศสำคัญยิ่ง เนื่องมาจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ จำนวนมาก เพื่อใช้ในการพัฒนาคน หากการจัดการบริหารงานในโรวเรียนขาดประสิทธิภาพผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศย่อมล่าช้าตามไปด้วย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว่ว่า การบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่มุ่งให้สังคมทุกส่วนร่วมกันรับผิดชอบการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้และการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและตัดสินใจดำเนินงานในรับผิดชอบ โดยให้ประชาชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

สมคิด บางโม (2544) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น คามสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม

เพื่อให้บุคคลดังกล่าว เป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2546) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่า เป็นการจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหาร และการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

เกียรติยศ เอี่ยมองเอก (2546) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารการศึกษาของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งเสริมให้การบริหารงานโรงเรียนเกิดสัมฤทธิ์ผล มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานกิจการนักเรียน บริหารอาคารสถานที่ และบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

ประพฤติพันธ์ ชวลี (2553) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารเพื่อบุคคลมืออาชีพ และชุมชนในท้องถิ่น ร่วมกับกลุ่มสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึงกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ร่วมกันปฏิบัติ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป เพื่อการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปมีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นการที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารองค์กร รวมทั้งความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมวิทยา จิตวิทยา การเมือง การปกครอง ชีววิทยา และภูมิศาสตร์เป็นต้นผู้บริหารที่หวังผลในการบริหารจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้หลักการ ทฤษฎีทางการบริหาร เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการสมัยใหม่ ผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์ย่อมประสบความสำเร็จมากกว่าผู้บริหารที่มีแต่ประสบการณ์อย่างเดียว ความรู้เรื่องการบริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะนำไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางยิงขึ้น การบริหารจึงจำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ แต่การที่จะนำศาสตร์ไปบริหารอย่างเป็นศิลป์นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และสถานการณ์ โดยเข้าใจธรรมชาติของการบริหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้และเข้าใจปรัชญาในการบริหารองค์กร

แนวคิดการบริหารยุคใหม่ซึ่งมีอยู่หลากหลาย แต่ที่สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM)

ซึ่งเป็นแนวคิดทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Efficiency & effectiveness School) ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา และร่วมมือดำเนินการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลักการ 3 ประการ คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) และ 3) หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance in Education) สอดคล้องกับ ประพฤติพันธ์ ชวลี (2553) กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นกระบวนการบริหารที่ต้องการให้ทุกคนมี

3. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ 4 งาน คือ งานการบริหารวิชาการ งานการบริหารงบประมาณ งานการบริหารงานบุคคลและงานการบริหารทั่วไป ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แต่ละงานมีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียน โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ซึ่งสรุปสาระดังนี้ การบริหารวิชาการ การบริหารวิชาการ เป็นภาระงานของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพราะเป็นงานที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ได้มีผู้ที่ให้ความหมายของการบริหารวิชาการและขอบข่ายภารกิจ พอสรุปได้ดังนี้

การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, จันทรานี สงวนนาม, 2545, กิตติ เพ็งนู, 2549) ซึ่งมีขอบข่ายของการบริหารวิชาการโดยสรุปประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ดังนี้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

สถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม 3) การวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนรู้ โดยการร่วมกับชุมชนกำหนดกฎระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริง โดยใช้วิธีการและมีเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เผยแพร่ผลงานการวิจัย 5) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 6) การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย การจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของผู้ปฏิบัติการสอนทุกคนในสถานศึกษา และ 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา 8) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการแก่บุคลากร ชุมชน และสังคม

การบริหารงบประมาณ

สมเดช สีแสง (2544) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การกำหนดแนวทาง หรือแผนการดำเนินงานอันเกี่ยวเนื่องกบการเงิน สำหรับผู้ปฏิบัติในการดำเนินงานนั้น ๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุด และสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากนี้งบประมาณยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน วัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระคล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ (2) เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ (3) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ขอบข่ายและภารกิจ (1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ (2) การจัดสรรงบประมาณ (3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน (4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา (5) การบริหารการเงิน (6) การบริหารบัญชี (7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึงการดำเนินการทาง

การเงินของเงิน งบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรร งบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาการบริหารการเงิน การบริหารบัญชีการบริหาร พัสดุและสินทรัพย์ โดยต้องอาศัยความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและทางราชการมากที่สุด

การบริหารงบประมาณมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่เป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพซึ่งผู้วิจัยได้ การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำบัญชีการเงิน ทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และการระดมทรัพยากรการลงทุนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา เงินเดือนค่า ตอบแทน ค่าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาครู ผู้ช่วยครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน ค่าพัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ (สัมฤทธิ์ เนตรประไพ, 2548)

วีระ ปิ่นเจริญ (2550) กล่าวว่า “การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานโดยมีการควบคุมการดำเนินงานทางการเงินตามกฎหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยตัวเลขแสดงรายรับว่าจากทางใด และรายจ่ายที่ต้องจ่ายตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม และค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่จำเป็น”

การบริหารงบประมาณเป็นกระบวนการจัดการงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีการควบคุมการดำเนินงาน การทำบัญชีราย ละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ มีการตรวจสอบ ติดตามประเมินผล ตลอดจนการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ (สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์, 2552)

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการค้นหา (Discovery) การพัฒนา (Development) และการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ (Utilization) มีประสิทธิภาพและเป็นผลดีต่อการบริหาร รวมถึงการแสวงหาบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่สุดกับตำแหน่งที่มีอยู่ ตลอดจนการพัฒนาบุคคล การจูงใจ (Motivation) การฝึกอบรม การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน และบรรจุบุคลากรให้เหมาะสมกับงานในองค์กร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายขององค์กร ดังเช่น

Nigro (1959) กล่าวว่า “การบริหารงานบุคคล คือ ศิลปะในการเลือกสรรคนใหม่และใช้คนเก่าในลักษณะที่จะให้ได้ผลงานและบริการจากการปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้นมากที่สุด”

ธงชัย สันติวงษ์ (2546) กล่าวว่า “การบริหารบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคนที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์กรเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ”

การบริหารบุคคล เป็นกระบวนการในการบริหารกำลังคนขององค์กรผ่านทางการวางนโยบาย กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการทำงาน เป็นงานที่เกี่ยวกับสมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และระยะเวลาที่เหมาะสม โดยการจัดบุคลากรเข้าทำงานจะเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานบุคคล ซึ่งจะประกอบด้วยงานที่สำคัญ ๆ คือ การสรรหา การคัดเลือก ค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจ การประเมินผล การปฏิบัติงาน การโยกย้ายและการเลื่อนตำแหน่ง เพื่อจัดคนให้เหมาะสมกับความต้องการของงาน (ณัฏฐพันธ์ เขจรนันน์ และฉัตยาพร เสมอใจ, 2547)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และกาวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ 25 วัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (2) เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (3) เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัยจรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ (4) เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขอบข่ายและภารกิจ (1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง (2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง (3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (4) วินัยและการรักษาวินัย (5) การออกจากราชการ สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติราชการวินัย และการรักษาวินัยการออกจากราชการ ทั้งนี้ก็ยังคงคำนึงถึงศักยภาพในการทำงานของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อโรงเรียนและราชการ มากที่สุด

กล่าวโดยสรุป การบริหารบุคคล หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคลผ่านทางการวางนโยบาย กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ ภายในองค์กรด้วยการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพขององค์กร

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป ได้มีผู้ให้ความหมายและขอบข่ายภาระงานดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2546) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดไว้ว่า การบริหารทั่วไปควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษากำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลักการบริหารงานเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล 26 ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่โดยนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล วัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยการให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (2) เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ขอบข่ายและภารกิจ (1) การดำเนินงานธุรการ (2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ (4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร (6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ (7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป (8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน (10) การรับนักเรียน (11) การส่งเสริมและ

ประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย (12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (13) การส่งเสริมกิจการนักเรียน (14) การประชาสัมพันธ์ (15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา (16) งานประสานราชการกบเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น (17) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน (18) งานบริการสาธารณะ (19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง กระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกบการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริหารงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้การบริหารงานนั้นบรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีภารกิจในการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การดำเนินงานธุรการ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การประชาสัมพันธ์งานบริการสาธารณะและงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในการบริหารวิชาการการบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์กบโรงเรียนและราชการมากที่สุด

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบบริหารองค์กร เป็นการบริการสนับสนุนงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) กล่าวว่า “การบริหารทั่วไป หมายถึง งานการบริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ที่สนับสนุนการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา”

นอกจากนี้ การบริหารทั่วไปของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้งานการบริหารทั่วไปเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับงานการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การบริหารทั่วไปมีความสำคัญเนื่องจากเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงาน ของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลให้ เกิดความคล่องตัวสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดและบริหารการศึกษาแต่เดิมใช้รูปแบบของการรวมอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง และมีการมอบอำนาจการบริหารและการตัดสินใจเพียงบางส่วนไปใช้ให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา แต่แนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจ

การบริหาร และการตัดสินใจไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา ให้มากที่สุด โดยราชการบริหารส่วนกลางจะทำหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดและประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นประการสำคัญ ส่วนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณและการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จะมีการกระจายอำนาจไปให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษารับผิดชอบดำเนินการเองเป็นสำคัญ โดยรูปแบบของการบริหารและการจัดการศึกษาตามข้อกำหนดดังกล่าวนี้ จัดเป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่เรียกว่า การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบของการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน ดังนั้นผู้บริหารทั้งในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจแนวคิด หลักการ และรูปแบบการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน ลักษณะ แนวทางและเทคนิคการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและการเงิน และการบริหารทั่วไปในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งบทบาทของผู้บริหารในการบริหารและจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามแนวปฏิรูปการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

1. ความหมายของศาสตร์พระราชา

คำว่า “ศาสตร์พระราชา” เป็นองค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทย ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ศาสตร์พระราชา หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ที่เกิดจากภูมิปัญญา (Wisdom) ด้วยการศึกษา ค้นคว้าทดลอง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ (Body of knowledge) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จนกระทั่งเป็นโครงการตามพระราชดำริ จำนวน 4,685 โครงการ ครอบคลุมปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญต่อชีวิต ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตร ด้านคมนาคม และการสื่อสาร ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านการศึกษา ฯลฯ และด้านการส่งเสริมอาชีพของมนุษยชาติตั้งแต่เกิดจนตายเป็นองค์ความรู้ทั้งหมด ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา เกิดจากแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สมบัติ นพรัก, 2561)

ศาสตร์พระราชา หมายถึง บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วย

ความมุ่งหมายที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหา เพื่อประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกรและส่งผลมนุษยชาติทั้งปวงให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ศาสตร์พระราชา คือ สิ่งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงทดลองทำ ทรงมีพระราชดำรัส ทรงริเริ่ม ทรงแนะนำให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้เป็นองค์ความรู้แห่งการพัฒนาที่แท้จริง เป็นปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ที่คนไทย และนานาประเทศให้การยอมรับ เป็นศาสตร์แห่งการครองตน เป็นแบบปฏิบัติและเป็นตัวอย่างที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข บนพื้นฐานของการใช้ชีวิตแบบพอประมาณหรือความพอเพียง (กองพัฒนายุทธศาสตร์ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม)

ศาสตร์พระราชา คือ ภูมิปัญญาของพระราชา (king wisdom) รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ทรงทดลองใช้ นำไปปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ แล้วจึงนำไปบอกแนะนำให้พสกนิกรของพระองค์นำไปใช้ นอกจากบอกแล้วยังตามไปดูว่าได้ผลหรือไม่อย่างไร เป็นกระบวนการทำงานเชิงวิจัยของพระองค์ ซึ่งเป็นไปตามพระประสงค์ที่พระองค์ได้ทรงตั้งปณิธานไว้เมื่อคราวเสด็จขึ้นครองราชย์ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เป็นประโยคที่อัศจรรย์มาก (Magic word) ไม่ใช่เพียงคำที่ผ่านเลยไป หากแต่อยู่ในดวงพระราชหฤทัยของพระองค์ท่านตลอดมา ผลงานเป็นสักขีพยานชี้ชัดในเวลามากกว่า 70 ปี ที่ทรงครองราชย์ที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติตนลงไปเยี่ยมราษฎรทุกพื้นที่ของประเทศ โดยเฉพาะถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลความเจริญ พระองค์เข้าถึงและเข้าไปแบบธรรมชาติ เพื่อให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง พระองค์จึงเป็นผู้ที่ได้รวมจิตใจของชาติอย่างแท้จริง พระองค์มิใช่เป็นเพียงสัญลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่ทรงเป็นสัญลักษณ์ของทั้งชาติ กล่าวคือ “สัญลักษณ์ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” (สุพิมล ศรศักดา, 2561)

จากการศึกษาความหมายของศาสตร์พระราชา สรุปว่า ศาสตร์พระราชา หมายถึง องค์ความรู้และภูมิปัญญา แนวทางในการพัฒนาที่เกิดจากปัญญา (Wisdom) ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ทดลองจนเกิดเป็นองค์ความรู้ (Body of knowledge) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่พระองค์ทรงที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกร ทรงมีพระราชดำรัส ทรงริเริ่ม ทรงแนะนำให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทรงทดลองใช้นำไปปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ แล้วจึงนำไปบอกแนะนำให้พสกนิกรของพระองค์นำไปใช้ เป็นศาสตร์แห่งการครองตน เป็นแบบในการปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข บนพื้นฐานของการใช้ชีวิตแบบพอประมาณ หรือความพอเพียง ครอบคลุมในทุกมิติ เป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข เป็นสำคัญ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา คือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลิตภาพการผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกผู้ทุกคน โดยเฉพาะคนจนผู้ยากไร้ หลักการทำงานตามศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใช้เป็นวิธีการทรงงานมาตลอดรัชสมัย ศาสตร์พระราชามีนัยยะกว้างขวางมาก ศาสตร์แปลว่า ความรู้ที่เป็นระบบ เชื่อถือได้ผ่านการพิสูจน์มาแล้ว ความรู้ของพระเจ้าแผ่นดินพระองค์นี้มีทั้งด้านที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีทั้งวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีทั้งสังคมศาสตร์ มีทั้งมานุษยวิทยา มนุษยศาสตร์ คือ มีทุกมิติ ถ้าเราติดตามดูงานที่พระองค์ท่านทรงงานมามากว่า 70 ปี พระองค์ทรงทำเป็นตัวอย่างมาให้ดูทั้งหมด 1,500 กว่าแห่ง มีทุกศาสตร์ มีทั้งจริยธรรมศาสตร์ ศาสนา มีทุกมิติ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนามนุษย์ที่สำเร็จที่สุดในโลก มีศาสตร์ว่าด้วยการเกษตร ศาสตร์ว่าด้วยเรื่องดิน ศาสตร์เรื่องน้ำเรื่องดิน พระองค์ท่านทรงมีความเชี่ยวชาญจนทั่วโลกยกย่องให้วันเกิดพระองค์ท่าน คือ วันที่ 5 ธันวาคมเป็น “วันดินโลก” หรือแม้แต่น้ำ ศาสตร์ว่าด้วยเรื่องน้ำ “ฝนหลวง” ที่ทรงศึกษาวิจัยในการให้เมฆรวมตัวกันเป็นก้อนโต แล้วทำให้เป็นฝนตกลงมาได้ พระองค์ทรงทำสำเร็จจนได้รางวัล การสร้างเขื่อน ฝายชะลอน้ำ ศาสตร์เรื่องป่าไม้ที่เป็น “พื้นที่ต้นน้ำ” ช่วยสร้างความชุ่มชื่น ศาสตร์เรื่องการจัดการดิน การป้องกันชะล้างหน้าดิน เก็บความสมบูรณ์ของดินบนเขา บนพื้นที่ลาดชันด้วย “หญ้าแฝก ที่เปรียบเสมือนกำแพงที่มีชีวิต” พระองค์เข้าใจเรื่องการใช้หญ้าแฝกอย่างลึกซึ้ง ในการป้องกันความเสื่อมโทรมของดิน เก็บน้ำและความอุดมสมบูรณ์ให้คงอยู่ตลอดไป แม้แต่น้ำที่ไหลบ่าท่วมบ้านเรือน ทรงคิดวิธีกักเก็บด้วยโครงการ “แก้มลิง” การบำบัดน้ำเสียด้วยเครื่องกลเติมอากาศ “กังหันชัยพัฒนา” ทรงทำงานวิจัยทั้งในวังและในไร่นาเกษตรกร ทรงคิดค้น “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ“เกษตรทฤษฎีใหม่” ที่มีการปรับใช้ทั้งในพื้นที่ราบลุ่มและบนพื้นที่สูงชัน บางคนก็เรียกศาสตร์พระราชาศาสตร์ว่าเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ ทรงให้ความสำคัญกับทุกปัญหาทุกความทุกข์ของพสกนิกร จนเกิดศาสตร์พระราชามากกว่า 4,500 กรณีศึกษา

2. หลักการของศาสตร์พระราชา (เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา)

การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยทรงเน้น “การพัฒนาคน” เป็นตัวตั้ง และยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ตลอดจนภูมิสังคมที่คำนึงถึงความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และจะการพึ่งตนเอง โดยรู้จักประมาณตน และดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และ “ทำตามลำดับขั้น” อย่างบูรณาการ ซึ่งอาศัยความ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการ “รู้ รัก สามัคคี” ของทุกฝ่าย ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนในชนบทที่ได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งเรื่อง

เศรษฐกิจ สังคม มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดำเนินการได้อย่างประหยัด และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ชุมชน สังคมที่เข้มแข็ง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

หลักการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานเพื่อการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ที่ถือเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชา คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยมีความเป็นมาและสาระสำคัญ ดังนี้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับในการเผยแพร่ และเป็นที่เข้าใจกัน คือ เป็นกรณีที่พระองค์ได้พระราชทานให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน แต่ยุทธศาสตร์นี้เป็นที่ทราบกันว่าเป็นพระอัจฉริยภาพพระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่เหล่าข้าราชการใต้เบื้องพระยุคลบาทได้ประจักษ์ถึงผลสัมฤทธิ์แห่งยุทธศาสตร์นี้มาเป็นเวลานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจในการทรงงานต่าง ๆ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปจากพระราชกรณียกิจในการที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงแก้ปัญหาในสถานที่ต่าง ๆ พระองค์จะทรงศึกษาเพื่อทรงทราบข้อมูลก่อน เมื่อได้ข้อมูลพอสมควรก็จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พื้นที่ โดยจะเห็นว่าการทรงงานของพระองค์ในพื้นที่นั้นในพระหัตถ์จะมีแผนที่ ดินสอ เพื่อทรงเปรียบเทียบในพื้นที่จริง หากไม่ถูกต้องจะทรงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูล หรือเป็นการกำหนดจุดพิกัดต่าง ๆ ไว้ใช้ประโยชน์ และทรงใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพในสถานที่จริง และอาจทรงใช้กล้องส่องทางไกลร่วมด้วย ตลอดจนการที่พระองค์ทรงสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากข้าราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจะทรงสอบถามจากประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำไปประกอบพระราชวินิจฉัยในการแก้ไขปัญหา การเข้าไปทรงงานในพื้นที่จึงเป็นกรณีที่พระองค์ทรงเก็บข้อมูลทั้งทางด้านกายภาพและข้อมูลทางด้านสังคม ในอีกทางหนึ่งก็จะเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของฝ่ายราชการ ผู้ปฏิบัติการ รวมถึงทรงสอบถามข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทรงดำเนินการเพื่อการ “เข้าใจ” และขณะเดียวกันก็เป็นการ “เข้าถึง” ด้วย และหลังจากนั้นจึงเป็นการเข้าแก้ไขปัญหาตามที่พระองค์ได้ทรงกำหนดแนวทาง คือ การ “พัฒนา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับในการเผยแพร่และเป็นที่เข้าใจกัน คือ เป็นกรณีที่พระองค์ได้พระราชทานให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานยุทธศาสตร์นี้เป็นที่ทราบกันว่าเป็นพระอัจฉริยภาพพระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่เหล่าข้าราชการใต้เบื้องพระยุคลบาทได้ประจักษ์ถึงผลสัมฤทธิ์แห่งยุทธศาสตร์นี้มาเป็นเวลานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจในการทรงงานต่าง ๆ” เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปจากพระราชกรณียกิจในการที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงแก้ปัญหาในสถานที่ต่าง ๆ

พระองค์จะทรงศึกษาเพื่อทรงทราบข้อมูลก่อน เมื่อได้ข้อมูลพอสมควรก็จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พื้นที่ โดยจะเห็นว่าการทรงงานของพระองค์ในพื้นที่นั้นในพระหัตถ์จะมีแผนที่ ดินสอ เพื่อทรงเปรียบเทียบกับพื้นที่จริง หากไม่ถูกต้องจะทรงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูล หรือเป็นการกำหนดจุดพิกัดต่าง ๆ ไว้ใช้ประโยชน์ และทรงใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพในสถานที่จริง และอาจทรงใช้กล้องส่องทางไกลร่วมด้วย ตลอดจนการที่พระองค์ทรงสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากข้าราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจะทรงสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปประกอบพระราชวินิจฉัยในการแก้ไขปัญหา การเข้าไปทรงงานในพื้นที่จึงเป็นกรณีที่พระองค์ทรงเก็บข้อมูลทั้งทางด้านกายภาพ และข้อมูลทางด้านสังคม ในอีกทางหนึ่งก็จะเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของฝ่ายราชการผู้ปฏิบัติการ รวมถึงทรงสอบถามข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทรงดำเนินการเพื่อการ “เข้าใจ” และขณะเดียวกันก็เป็นการ “เข้าถึง” ด้วย และหลังจากนั้นจึงเป็นการเข้าไปแก้ไขปัญหาตามที่พระองค์ได้ทรงกำหนดแนวทาง คือ การ “พัฒนา” ดังตัวอย่างที่มีอยู่อย่างมากมาย รวมถึงกรณีที่เป็นที่ทราบกันอย่างแพร่หลายในการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่พรุแฆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ซึ่งเริ่มโครงการเมื่อ พ.ศ. 2535 มีพื้นที่พรุเสื่อมโทรมประมาณ 11,000 ไร่ ที่สามารถแก้ปัญหาดินให้เป็นดินที่สามารถใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรมได้ ในเวลาต่อมาอันเป็นทีมของเรื่องราว พระสหายแห่งสายบุรีพามวาเต็ง ปูเต๊ะ รวมถึงในหลาย ๆ กรณีที่พระองค์ทรงสอบถามข้อมูลจากประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ทรงงานแบบไม่ได้มีอยู่ในหมายกำหนดการมาก่อน และประชาขนเหล่านั้นไม่ได้มีเวลาเตรียมตัว เพราะแม้แต่เสื้อผ้าก็อาจไม่ได้สวมใส่ให้เรียบร้อยในการกราบบังคมทูลถวายข้อมูลแก่พระองค์ (สำนักกรรมาธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

สมบัติ นพรัก (2561) ได้สรุปหลักการของศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงใช้เป็นวิธีการทรงงานมาตลอดรัชสมัยของพระองค์ โดยที่ทรงศึกษาข้อมูล และสภาพปัญหาในพื้นที่จนเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในโครงการพระราชดำริที่ทรงงานอย่างเข้าถึงประชาชนจึงนำมาสู่การพัฒนาที่ได้ผลในที่สุด เข้าใจ (Understanding) คือ การเรียนรู้ (Learning) โดยต้องเข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจผู้คน เข้าใจปัญหาทางด้านกายภาพ จารีตประเพณี และวัฒนธรรมด้วยกระบวนการเรียนรู้ แต่ต้องให้ผู้คนที่เราไปทำงานกับเขานั้นเข้าใจในตัวของเราด้วย เข้าถึง (connecting) คือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เมื่อรู้ปัญหาแล้ว เข้าใจแล้วก็ต้องเข้าถึง คือ การจัดระบบความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ เมื่อเข้าถึงแล้วจะดำเนินการอย่างไรให้เกิดผลให้เขาอยากเข้าถึงในตัวเราด้วย การพัฒนา (Developing) คือ การนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและการขยายเครือข่าย คือ องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) จะทำอย่างไรหากต่างเข้าใจกัน อย่างเข้าถึงการพัฒนาเป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่ายโดยผู้ให้ และ

ผู้รับทำให้เกิดเครือข่ายในชุมชนเพิ่มขึ้นด้วย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีหลักการทรงงานเข้าใจ (Understanding) เข้าถึง (Connecting) และพัฒนา (Developing) สรุปได้ดังนี้

เข้าใจ (Understanding)

เข้าใจ (Understanding) เป็นแนวทางในการทรงงานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การใช้ข้อมูล (Data) ทรงหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข่าวสารทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ส่งตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่กับสภาพพื้นที่จริงทุกครั้ง ทรงใช้หลักการเข้าใจเข้าถึง พัฒนาได้อย่างลึกซึ้ง โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างผู้มีความรู้ ระมัดระวัง รอบคอบเป็นอย่างยิ่ง หากพบว่ามีความผิดพลาดก็ทรงแก้ไขความถูกต้องของข้อมูล นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงใช้ข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์

2. การทดลอง (Experiment) ห้องทดลองขนาดใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร คือ พระตำหนักจิตรสดารโหฐาน เช่น ทรงทดลองเลี้ยงโคนม ทำนา ปลูกต้นยางนา ปลูกป่า ทำโรงสี ทำนมผงอัดเม็ด ผลิตสารชีวภาพ เป็นต้น ทรงทดลองจนกว่าจะทรงมั่นพระทัยว่าได้ผลดีจริง จึงจะนำไปเผยแพร่ความใส่ใจในการทดลองทุกสิ่งทุกอย่างแสดงให้เห็นเด่นชัดตลอดพระชนม์ชีพ บางโครงการใช้เวลาทดลองยาวนานถึง 30-40 ปี เช่น การทำฝนหลวง ก่อนที่พระองค์ทรงนำไปสร้างต้นแบบหรือขยายผลให้ความรู้แก่ประชาชนจะทำต่อเองได้ ทรงต้องมั่นใจผลของการทดลองว่าได้ผลจริง ก่อนที่จะนำเผยแพร่หรือถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ประชาชน

3. การวิจัย (Research) การวิเคราะห์และการวิจัยโครงการพระราดำริ พระองค์ทรงสร้างองค์ความรู้ที่มั่นใจว่าได้ผลก่อนนำไปปฏิบัติจริง ตัวอย่างโครงการพระราชดำริที่ใช้การวิเคราะห์มากที่สุด คือ โครงการหลวง (Royal Project) โดยเฉพาะการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชเมืองหนาว และการเลี้ยงสัตว์เมืองหนาว การจัดตั้งสถานีวิจัยโครงการหลวง และสถานีเกษตรหลวงจำนวนมากมาย รวมไปถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์การบรรจุหีบห่อ เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว และการวิจัยการตลาด ผลสำเร็จจากการวิจัยทำให้โครงการหลวงมีความก้าวหน้ามาก ส่งผลต่อการแก้ปัญหาการปลูกฝิ่น และการทำไร่เลื่อนลอยบนพื้นที่สูง รวมทั้งทำให้คนไทยได้บริโภคสินค้าคุณภาพสูงและทดแทนการนำเข้าได้อย่างมหาศาล

4. การเป็นแบบอย่างคุณค่า (Value) พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นต้นแบบในการทำงานที่พระองค์มีความมุ่งมั่นทุ่มเท ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในความสำเร็จที่พระองค์เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติเกิดค่านิยม และศรัทธาโดยจะเห็นว่าโครงการพระราชดำริจำนวนถึง 4,865 โครงการ เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาความอยู่ดีกินดีของ

ประชาชนทั้งสิ้น การประสบความสำเร็จทุกโครงการเป็นการสร้างค่านิยมด้านจิตใจ เป็นตัวอย่างให้ประชาชนดำเนินรอยตามก็เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั้งสิ้น ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานเพื่อประชาชนที่เหน็ดเหนื่อยที่สุดในโลก

5. การสร้างทักษะ (Skill) โครงการพระราชดำริ 8 กลุ่มประเภท ได้แก่ โครงการด้านแหล่งน้ำ โครงการสวัสดิการสังคม และการศึกษาโครงการพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาด้านการเกษตร โครงการพัฒนาด้านคมนาคมและการสื่อสารโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุข และโครงการพัฒนาแบบบูรณาการ และอื่น ๆ เกิดจากการที่พระองค์มีกระบวนการเรียนรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยพระองค์เองจนเกิดเป็นทักษะ คือ ความชำนาญ ซึ่งผู้ปฏิบัติในโครงการพระราชดำริทุกระดับ และทุกคนจะดำเนินรอยตามพระองค์ท่านตั้งแต่การเรียนรู้ การปฏิบัติ จนเกิดทักษะความชำนาญโดยอัตโนมัติ กลายเป็นทักษะแนวทางของการเข้าใจ (understanding) จากกิจวัตรปฏิบัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้แบบนักปราชญ์

แนวทางการเรียนรู้ของการเข้าใจ (understanding) เป็นแนวทางที่สามารถอธิบายด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม โดยสรุปได้ดังนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ Learning คือ หลักในกระบวนการของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร โดยเป็นการฝึกฝนไม่ได้รับการเสริมแรง ซึ่งบลูมได้แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากพฤติกรรมด้านสมอง เป็นความสามารถทางสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมพุทธิพิสัยแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ 1) ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถในการเก็บรักษามวลประสบการณ์ต่าง ๆ จากการที่ได้รับรู้และระลึกถึงได้เมื่อต้องการใช้ความรู้ เนื่องจากการจำ 2) ความเข้าใจ (Comprehend) เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของความรู้ที่ผ่านจากประสบการณ์สามารถแสดงออกมาจากการแปลความ ตีความ การคาดคะเนหรือขยายความ 3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่สามารถนำความรู้ไปใช้นำประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้และความเข้าใจนาน ๆ 4) การวิเคราะห์(Analysis) คือความสามารถในการคิดหรือแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นกลุ่มย่อยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน สามารถวิเคราะห์ได้ตามประสบการณ์และวิธีคิดของแต่ละคน 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานสิ่งที่คิดวิเคราะห์แล้วเข้ามาเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์ และดีกว่าเดิม 6) การประเมินค่า (Evaluation/Create) เป็นความสามารถในการตัดสินตีราคาหรือประเมินเรื่องราวที่มีคุณค่า เป็นการสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปแบบของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับของสังคม

2. จิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง พฤติกรรมด้านจิตใจในเรื่องค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที แต่จะเกิดจากการสั่งสมการจัดประสบการณ์โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งดีงามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ คือ 1) การรับรู้ (Receiving) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเหล่านั้นแล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น 2) การตอบสนอง (Responding) เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น 3) การเกิดค่านิยม (Valuing) เป็นการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ยอมรับกันในสังคมการยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ แล้วเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น 4) การจัดระบบ (Organizing) เป็นการสร้างแนวคิดจัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า 5) บุคลิกภาพ (Characterizing) การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวให้ประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามพฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึก และจิตใจ

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาทที่บ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลา และคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ 5 ขั้น ดังนี้ 1) การรับรู้ (Perception) เป็นการได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ 2) การกระทำตามแบบหรือการชี้แนะ (Guided Response) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกฝนตามแบบที่ตนเองสนใจและพยายามฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ 3) การหาความถูกต้อง (Mechanism) เป็นพฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องการการชี้แนะก็ทำได้จนชำนาญ เป็นนิสัย ด้วยความเชื่อมั่น และชำนาญ 4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง (Complex overt Response) ขึ้นหลังจากการตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นตัวของตัวเอง จะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติงานที่ยุ่งยากขับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝน และการกระทำอย่างสม่ำเสมอ 5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Adaptation) เป็นพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไว โดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติ

เข้าถึง (Connecting) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. ระเบิดจากข้างใน (Inside-out Blasting) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรทรงมีพระราชประสงค์ให้ “การพัฒนาเป็นการระเบิดจากข้างใน”

หมายถึง การพัฒนาให้ประชาชนหรือชุมชนอยู่รอด พระองค์จึงทรงเน้นการพัฒนาคน และชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวเองก่อน และองค์กรหรือหน่วยงานราชการเข้าไปเป็นกำลังเสริมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดการ “เข้าถึง” ด้วยการพัฒนาคน โดยต้องสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลง หลักการในข้อนี้ตรงกับหลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2. เข้าใจวิธีพัฒนา (Understand way of Developing) พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจ กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคือประชาชนว่า ประชาชนต้องการอะไร ก่อนที่จะทรงงานภาพคนไทยทุกคนได้พบเห็นเป็นประจำ คือ ภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร โปรดที่จะประทับกับพื้นดิน เพื่อพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อที่จะทรงเข้าใจความเดือดร้อนปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้าน เพื่อหาทางแก้ไขต่อไปได้ จะทรงเข้าใจวิธีการพัฒนาอย่างลึกซึ้งแล้ว ทรงมีพระเมตตาอย่างสูงต่อประชาชนในการที่จะเข้าใจปัญหาของประชาชน

3. สร้างปัญญา (Wisdom Education) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ครูของแผ่นดินทรงเลือกใช้วิธีการพูดที่ทำความเข้าใจสร้างปัญญาให้เหมาะสมกับผู้ฟังด้วยคำพูดง่าย ๆ การเข้าถึงความรู้มีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างปัญญา ซึ่งจะต้องรวบรวมเรียบเรียงความรู้ไปสู่การสร้างปัญญาด้วยการจัดระบบความรู้ หรือการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะส่งผลให้การเข้าถึงมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีแนวทางดังนี้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) การจัดการความรู้ คือ การรวบรวมองค์ความรู้ สร้างระเบียบ จัดระเบียบ แลกเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือหลักฐานเอกสารมาพัฒนา และจัดการให้เป็นระบบ โดยการพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศ เพื่อให้เกิดภูมิปัญญาในที่สุดความรู้มี 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในโคลน เป็นความรู้ที่เกิดจากสัตว์ จากพรสวรรค์หรือสัญชาตญาณ และประสบการณ์ เป็นเทคนิคเฉพาะตัว เป็นความรู้ที่ได้จากปฏิภาณไหวพริบ และสติปัญญาของแต่ละบุคคล เป็นความรู้ที่ไม่ได้ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลักษณ์อักษรได้โดยง่าย 2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่เป็นหลักการหลักวิชาที่ผ่านการทดสอบ และพิสูจน์สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้โดยผ่านพิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรทฤษฎีคู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเป็นความรู้แบบรูปธรรม

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ (Knowledge Process)

1. คน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2. ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า สะสม ฝึกฝน รวบรวมด้วยวิธีการจัดเก็บความรู้ จากการสังเกตการศึกษา การสัมภาษณ์ ทั้งความรู้ที่ชัดแจ้ง และความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในคน

3. กระบวนการจัดการความรู้ เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้ใช้ทำให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนวัตกรรม และเทคโนโลยี

4. เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการที่ใช้ค้นหาบันทึกการจัดเก็บการแลกเปลี่ยน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร มี 7 ขั้นตอน คือ

1. การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และจะใช้ความรู้ใดบ้างเป็นความรู้ในแบบใด ใช้อะไรเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2. การสร้าง และแสวงหาความรู้ เป็นการแสวงหาความรู้จากภายนอก การสร้างความรู้ใหม่ การรักษาความรู้เก่า การกำจัดความรู้ที่ไม่ทันสมัยแล้ว

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางระบบโครงสร้างความรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อการใช้งานได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วในอนาคต

4. การประมวล และกลั่นกรองความรู้ เป็นการสร้างระบบ และวิธีในการปรับปรุงรูปแบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกันปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่าย และสะดวก เช่น ระบบการค้นคว้าเอกสารข้อมูลข่าวสารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ตามลักษณะของความรู้แต่ละประเภท หากเป็นความรู้ที่แท้จริงอาจจะเก็บเป็นเอกสารฐานความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือหากเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในคนอาจจะทำทีมถอดบทเรียน ทีมข้ามสายงานกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ และนวัตกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัวจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้

7. การเรียนรู้ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น การสร้างระบบการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้การสร้างประสบการณ์ใหม่ และการต่อยอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

รากฐานความรู้ คือ การเข้าใจ และการเข้าถึงซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ และจัดการความรู้ส่วนปรัชญาความสำเร็จของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนา

พัฒนา (Developing)

แนวพระราชดำริในการพัฒนานั้น เมื่อผ่านกระบวนการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนานั้นทรงมีหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-Initiated) แนวพระราชดำริในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเน้นการพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของประชาชน ตลอดรัชสมัยในการทรงงานบางครั้งประชาชน และชุมชนก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับโครงการพระราชดำริเช่นกัน แต่พระองค์ก็ไม่เคยทรงฝืนบังคับประชาชนให้ความร่วมมือหรือเห็นด้วยแต่อย่างใด กลับทรงเริ่มดันโครงการพระราชดำริใหม่อย่างสม่ำเสมอ จนมีโครงการพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการ การเริ่มต้นด้วยตนเอง ด้วยการสร้างจิตสำนึกรักตนเอง รักบ้านเกิด รักชุมชน จึงเป็นปัจจัยแรกของการพัฒนาที่จะขยายผลในชุมชนด้วยแนวพระราชดำริต่าง ๆ ในการพัฒนา

2. พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) แนวการคิดการพัฒนาพึ่งตนเองของเกษตรกรแนวพระราชดำริการพัฒนาคือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก กิจกรรม และโครงการตามแนวพระราชดำริ ที่ดำเนินอยู่หลายพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบัน ทั้งด้านอาชีพ และส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่นล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสุดท้าย คือ การอยู่ที่การพึ่งตนเองได้ของราษฎรทั้งสิ้น แนวพระราชดำริด้านการพัฒนา มีวิธีการดังต่อไปนี้ 1) ทรงยึดหลักไม่ใช่วิธีการสั่งการให้ปฏิบัติตาม 2) ทรงเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก 3) ทรงใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 4) ทรงใช้หลักประชาธิปไตยในการดำเนินการเห็นได้ชัดเจน 5) ทรงยึดหลักสภาพของท้องถิ่น ทั้งด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นในแต่ละประเทศ แต่ละภูมิภาค 6) ทรงสร้างความเข้มแข็งแข็งแรงให้ชุมชนโดยโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็น เช่น แหล่งน้ำ เส้นทางคมนาคม 7) ทรงเน้นความจำเป็นด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย และทรงนำความรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมให้เกษตรกรได้นำไปปฏิบัติได้จริง 8) ทรงนำหลักการมีส่วนร่วมของขุมขนชนบทซึ่งเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาพึ่งตนเอง โดยเฉพาะการรวมตัวเป็นรูปของสหกรณ์ และการสร้างผู้นำในชุมชนโดยเน้นคุณธรรม ความร่วมมือ ความเป็นคนในท้องถิ่น และรักท้องถิ่น

3. ต้นแบบเผยแพร่องค์ความรู้ (Prototype and role mode) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงตั้งศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยการสร้างต้นแบบการเผยแพร่ความรู้จากพระราชดำริต่าง ๆ เช่น

ที่ห้วยทราย เขาหินซ้อน ภูพาน ห้วยฮ่องไคร้ อ่าวคุ้งกระเบน และพิกุลทอง ทรงสร้างต้นแบบแห่งการเรียนรู้ให้ประชาชนได้ศึกษา ที่วัดมงคลขัยพัฒนาจังหวัดสระบุรี ทรงโปรดที่จะเลือกพื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดในการตั้งเป็นศูนย์การศึกษาพัฒนา เช่น บริเวณที่ห้วยทราย มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ทำเกษตรแบบผิดวิธี จนทำให้ดินเสื่อมโทรม แห้งแล้ง เป็นดินดาน เพราะหน้าดินพังทลายไปหมดสิ้น ทรงเลือกเป็นต้นแบบให้ประชาชนได้เห็นและทำตาม เพื่อแสดงให้เห็นว่าแม้พื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดก็ยังพัฒนาได้ดี ประชาชนเองก็ทำตามได้เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบที่จะเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ

การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือ หลักการของศาสตร์พระราชา เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่และพัฒนาชีวิตของประชาชนดำเนินการอย่างมีแผน ผ่านโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมิใช่ความสำเร็จเพียงชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น หากแต่เป็นการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน หลักการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๆ รัชกาลที่ 9 ทรงยึดแนวทางแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมขน หากแต่ให้เกิดความสอดคล้องกับความเป็นอยู่ โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน บ้านก็มีผู้นำ วัดมีพระสงฆ์ และโรงเรียนมีครู ประสานสัมพันธ์ในชุมชน ชีวิตพื้นฐาน คือ การประกอบอาชีพภายใต้ปัจจัยสี่ แต่ละพื้นที่ย่อมมีอาชีพที่แตกต่างกัน ทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้มีการน้อมนำแนวพระราชดำริของพระองค์ คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ เพื่อทำให้หลายชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เป็นต้นแบบให้แก่ขุมชนอื่น เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในท้องถิ่นที่เน้นทั้งในด้านการเกษตร และแหล่งน้ำ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน จากหลักการดังกล่าวประชาชนได้นำไปศึกษามีความเข้าใจ นำไปสู่การปฏิบัติในการประกอบอาชีพแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อการดำรงชีวิตของตน และชุมชน และชุมชน ประกอบกับความรู้ของตนที่คิดค้นการทดลองใช้ และทำซ้ำครั้งแล้วครั้งเล่าจนเกิดเป็นผลดี และนำไปบอกต่อหรือแนะนำตลอดทั้งการไปเรียนรู้และเกิดความรู้ใหม่ในชุมชน (สุพิมล ศรศักคา, 2561)

วิธีการแห่งศาสตร์พระราชา มีการแสดงถึงกระบวนการของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงใช้กับทั้ง คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มีความลุ่มลึก และมีโครงการพระราชดำริหรืองานอื่นที่ทรงทำเป็นตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนที่ประกอบด้วย (บุษกร วัฒนบุตร, พระครูโอภาสนนทกิตติ์ และพระอุดมสิทธินายก, 2560)

1. เข้าใจ (Understanding) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ

1.1 การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว (Existing data) ทรงสนใจค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และทรงรับฟังข่าวสารจากทั้งในประทศ และต่างประเทศ โดยเฉพาะแผนที่ทรงตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ทุกครั้งที่เสด็จทอดพระเนตรสภาพพื้นที่จริง เมื่อเสด็จประทับบนเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งก็ทรงทอดพระเนตร และตรวจสอบ หากไม่ถูกต้องจะทรงส่งข้อมูลให้

หน่วยราชการ เช่น กรมแผนที่ทหารไปดำเนินการแก้ไขในทางวิทยาการข้อมูล (Data Science) นั้น การทำความสะอาดข้อมูล (Data cleaning) มีความจำเป็นอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงทำเช่นนั้นมาโดยตลอด เช่น ทรงสอบถามความถูกต้องของแผนที่กับพระสหายแห่งสายบุรี เมื่อเสด็จพรุแช ที่ปัตตานี เป็นต้น บรรดานักสถิติต่างทราบกันดีว่าเมื่อใส่ข้อมูลที่ไม่สะอาดเข้าไป วิเคราะห์ดีใช้แบบจำลองดีอย่างไรก็ได้แบบจำลองออกมา เช่น (Garbage-in, Garbage out (GIGO) model) อันแสดงให้เห็นว่าทรงใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาได้อย่างลึกซึ้ง เช่นเดียวกันกับที่มีความรู้ทางสถิติศาสตร์อย่างลุ่มลึก การที่ทรงแก้ไขความถูกต้องของข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การแก้ไขแผนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงพระนิสัยในการทรงงานอย่างมีวิริยะ และมีความเข้าใจในวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

1.2 การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเอาพระทัยใส่ในการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะระบบสถิติทางการ (Official statistics) และการสำมะโนประชากร (Census) และสถิติศาสตร์ศึกษา (Statistical Education) ทรงมีความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึกถึงความสำคัญของการใช้สถิติในการพัฒนา

1.3 การวิเคราะห์และวิจัย (Analytics and Research) โครงการพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการ อาศัยการวิเคราะห์และการวิจัย สร้างองค์ความรู้ที่มั่นใจว่าได้ผลก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง โครงการพระราชดำริโครงการหนึ่งที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล และการวิจัยมากที่สุด คือ โครงการหลวง (Royal Project) โดยเฉพาะการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกเมืองหนาวและการเลี้ยงสัตว์จากเมืองหนาว เช่น ปลาเทราห์ มีการจัดตั้งสถานีวิจัยโครงการหลวง และสถานีเกษตรหลวงมากมาย การค้นคว้าวิจัยดังกล่าว รวมไปถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อด้วยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ไปจนถึงการวิจัยตลาด ผลสำเร็จจากการวิจัยทำให้โครงการหลวงมีความก้าวหน้ามาก ทำให้แก้ปัญหาการปลูกฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอยบนพื้นที่สูง ทำให้คนไทยได้บริโภคสินค้าคุณภาพสูงและทดแทนการนำเข้าได้มากมาย

1.4 การทดลองจนได้ผลจริง (Experiment till actionable results) พระตำหนักจิตรลดารโทฐาน เป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งขึ้น มีทั้งการเลี้ยงโคนม ทำนา ปลูกต้นยางนา ปลูกป่า ทดลองทำโรงสี ทดลองทำนมผงอัดเม็ด ผลิตถ่านชีวภาพ และอื่น ๆ อีกมากมาย ทั้งหมดนี้ทรงทดลองจนกว่าจะทรงมั่นพระทัยว่าได้ผลดีจริง นำไปใช้งานได้จริง จึงทรงเผยแพร่ต่อไป ความใส่พระทัยในการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์นั้นแสดงให้เห็นเด่นชัดตลอดพระชนม์ชีพ บางโครงการทดลองใช้เวลาทดลองยาวนานสิบสามถึงสิบสี่ปีเพื่อให้มั่นใจว่าทำแล้วได้ผลจริง เช่น การทำฝนหลวงหรือฝนเทียม ก่อนที่จะนำไปสร้างต้นแบบหรือขยายผลให้ความรู้แก่ประชาชนที่จะทำ

ต่อเองได้ ทรงต้องมั่นใจผลของการทดลองว่าได้ผลจริงก่อนเผยแพร่หรือถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ประชาชน

2. เข้าถึง (Connecting) นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ

2.1 ระเบิดจากข้างใน (Inside-out blasting) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงต้องการให้การพัฒนาเป็นการระเบิดจากข้างใน เป็นการให้ประชาชนหรือชุมชนที่เข้าไปพัฒนาหรือทำงาน เกิดการปรับตัวที่จะพัฒนาตนอง เกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเสียก่อน ไม่ใช่สิ่งที่ทางราชการเข้าไปบังคับให้ประชาชนหรือชุมชนทำงานจะไม่ยั่งยืน จึงทรงเน้นการพัฒนาคนให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน แล้วจึงเข้าไปพัฒนาเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการเข้าถึงก่อนจะพัฒนา ไม่ใช่นำการพัฒนาเข้าไปโดยที่ประชาชนยังไม่ตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงต้องทำให้คนตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a Sense of Urgency) ต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ (Communicate the vision) เพื่อให้คนได้เห็นทิศทางที่ชัดเจนที่จะเปลี่ยนแปลง

2.2 เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Understand target)

“ฉันครองราชย์สองปีแรก ฉันไม่มีผลงาน เพราะฉันยังไม่ รู้ว่าราษฎรต้องการอะไร” พระราชปรารภนี้สะท้อนให้เห็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาในการเข้าถึงแล้วจึงพัฒนาได้เป็นอย่างยิ่ง ทรงให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคือประชาชน ว่าประชาชนต้องการอะไร ก่อนที่จะทรงงาน ภาพคนไทยทุกคนได้พบเห็นจนเจนตา คือ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดที่จะประทับกับพื้นดินเพื่อพูดคุยกับชาวบ้านในห้องถิ่นทุรกันดารเพื่อที่จะทรงเข้าใจความเดือดร้อนปัญหา ความทุกข์ยากของชาวบ้าน เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป ทรงมีพระเมตตาอย่างสูงต่อประชาชนในการที่จะเข้าใจปัญหาของประชาชน โดยเฉพาะเมื่อประชาชนจะถวายฎีกาเพื่อขอพระราชทานพระเมตตาในการปัดเป่าความทุกข์ร้อนต่าง ๆ ในหลายครั้งทางราชการเองกลับขัดขวาง ทั้งนี้ทรงพยายามเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนของพระองค์ในแต่ละท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งมากที่สุด

2.3 สร้างปัญญา (Educate) การสร้างปัญญาสังคมเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการเข้าถึงประชาชน หากประชาชนยังขาดความเข้าใจก็ต้องสร้างปัญญาสังคมให้ประชาชนเข้าใจ ครูแห่งแผ่นดินเลือกจะใช้วิธีที่ง่ายที่สุดในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อสร้างปัญญา ทรงเลือกใช้วิธีการพูดที่จะสร้างปัญญาให้เหมาะสมกับผู้ฟัง ในคราวหนึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทาน “โคพันธุ์และสุกร” แก่ชาวไทยภูเขาในภาคเหนือ ทรงพระกรุณาสอนด้วยพระองค์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายว่า “ฟังให้ดี ๆ นะ จะเลี้ยงหมูให้มันอ้วน โตเร็ว ๆ ต้องให้มันกินให้อิ่ม”

3. พัฒนา แนวพระราชดำริในการพัฒนานั้นเมื่อทรงเข้าใจ เข้าถึง แล้วจึงพัฒนานั้น ทรงมีหลักการสำคัญ คือ

3.1 เริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-initiated) แนวพระราชดำริในการพัฒนาทรงเน้นการพัฒนาที่เกิดจากประชาชนต้องการจะพัฒนา ตลอดรัชสมัยในการทรงงานในบางครั้งประชาชนก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับโครงการพระราชดำริเช่นกัน ไม่เคยทรงฝืนบังคับประชาชนให้ร่วมมือแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน กลับทรงเริ่มต้นโครงการพระราชดำริใหม่อย่างสม่ำเสมอ จนมีโครงการพระราชดำริกว่าสี่พันโครงการ และความต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มที่ ดังที่ทรงเน้นเสมอว่าการพัฒนานั้นต้องระเบิดจากข้างในก่อน

3.2 พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเน้นว่าการพัฒนาต้องทำให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ ทรงโปรดให้ประชาชนทำอะไรได้ด้วยตนเอง ทรงโปรดความเรียบง่าย และพึ่งพาตนเองได้ ดังที่ได้พระราชทานพระราชดำริ “การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก” ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ หรือแม้กระทั่ง “การปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง” ได้แก่ ปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ผลและไม้ฟืน นอกจากได้ประโยชน์ตามประเภทของการปลูกแล้ว ยังช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นดินด้วย พระองค์จึงทรงเข้าใจธรรมชาติ และมนุษย์ที่อยู่อย่างเกื้อกูลกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน แนวพระราชดำริในเรื่องการพึ่งพาตนเองได้ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เร่งร้อน จะพัฒนาโดยการยัดเยียดเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือเงินเข้าไปในการพัฒนาก็สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนในเรื่องของการปลูกป่า

3.3 ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ (Prototype and role model) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงโปรดการสร้างต้นแบบการเผยแพร่ความรู้ โดยทรงตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การทรงเลือกใช้พื้นที่ที่มีปัญหา และความยากลำบากในการพัฒนานั้นก็เพื่อเป็นต้นแบบให้ประชาชนได้เห็นและทำตาม ซึ่งหากแม้พื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดก็ยังพัฒนาให้ดีได้ ประชาชนเองก็จะทำตามได้เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบ (Role model) ที่เป็นแรงบันดาลใจการพัฒนาประชาชน และประเทศชาติ ดังนั้น การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาจึงเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการปกครองแผ่นดินโดยรวมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามอย่างแท้จริง

สรุปแนวคิดของศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สรุปว่า

1. เข้าใจ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ รู้จักวิเคราะห์ปัญหา และศึกษาให้ประจักษ์

1.1 รู้จักวิเคราะห์ปัญหา คือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม วิเคราะห์งานที่ต้องปฏิบัติ

1.2 ศึกษางานให้ประจักษ์ รู้จักจำแนกผู้เรียน คัดกรองผู้เรียนรายบุคคล

2. เข้าถึงประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ใช้หลักระเบิดจากข้างใน แก้ไขจากจุดเล็ก ลงมือทำให้สำเร็จ รู้ขอบเขตภูมิสังคม

2.1 ใช้หลักระเบิดจากข้างใน โดยศึกษาและเข้าใจให้ถ่องแท้ ตระหนักซาบซึ้ง กำหนดรูปแบบวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.2 แก้ไขจากจุดเล็ก คือ แก้ไขปัญหาโดยไม่เพิกเฉยว่า เล็กหรือใหญ่

2.3 ลงมือทำให้สำเร็จ คือ รู้จักสร้างโอกาสมองการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาและเกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างมหาศาล

2.4 รู้ขอบเขตภูมิสังคม คือ เข้าใจบริบท สภาพชุมชน สังคม และสถานการณ์ปัจจุบัน

3. พัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ง่าย เหมาะสม เชื่อมโยงแนวทางแก้ไข คือ ใช้วิธีการแก้ไข ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

3.2 มีส่วนร่วม เกิดประโยชน์ส่วนรวม คือ การสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมในการออกนิเทศ ติดตาม

3.3 รวบรวมนำมาสะท้อนผล คือ ถอดบทเรียน ประเมินระหว่างการจัดกิจกรรม ประเมินผลหลังการจัดกิจกรรม นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง นำองค์ความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.4 เผยให้คนเกิดแรงบันดาลใจ คือ นำเสนอผลงานที่ประสบความสำเร็จร่วมชื่นชม แลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของแต่ละชั้นเรียน

3. ที่มาและความสำคัญศาสตร์พระราชา

3.1 ความสำคัญของศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชา มีความสำคัญอย่างไร?

การตั้งคำถามเกิดขึ้นอย่างมากมายกับคำว่า “ศาสตร์พระราชา” เพราะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ไม่เคยได้ยินมาก่อน ไม่มีใครสามารถอธิบายได้อย่างแยบคาย ยากต่อการเข้าใจ เข้าถึงในศาสตร์พระราชา เพราะว่าศาสตร์พระราชาเป็นสรรพวิชาความรู้ สรรพจริยาวัตร สรรพปัญญา พัฒนาแผ่นดินตราบรัชสมัย 70 ปีแห่งพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี จึงมีการศึกษาของ 4 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยชี้ว่าหัวใจของศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย ศาสตร์แห่งการพัฒนา (Science of Development) ศาสตร์แห่งความประพฤติ การครองตน (Science of Behavior) และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกัน (Science of Co-existence) ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นองค์ความรู้ที่

ประกอบขึ้นด้วยศาสตร์พระราชาด้านการจัดการน้ำ ด้านสหกรณ์ ด้านการจัดการดิน ด้านการจัดการป่าและสิ่งแวดล้อม ด้านนวัตกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องมีแนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ใน 5 มิติ คือ มิติ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มิติ “ภูมิสังคม” มิติ “หลักการทรงงาน 23 ข้อ” มิติ “การสร้างคนด้วยการศึกษาและการเรียนรู้” และมิติ “หลัก 3 ป” (คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2560)

ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้หลายอย่าง สำคัญที่สุดคือประกอบด้วยหลักปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีพื้นฐานหลักการมาจากหลักทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เป็นพุทธบูรณาการโดยตรงที่เชื่อมโยงเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชากรชาวไทย ศาสตร์พระราชาจึงกลายเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่อยู่คู่ประชาชนชาวไทยมาไม่น้อยกว่า 70 ปี ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายในการทรงงานเพื่อปวงพสกนิกรของพระองค์ในสถานที่ทุกสารทิศ ในฐานะ “กษัตริย์นักปราชญ์” ทรงได้ใช้ศาสตร์แห่งความเป็นพระราชาในการทำหน้าที่เพื่อช่วยเหลือประชาชน ด้วยเหตุนี้ศาสตร์พระราชาจึงถือว่าเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อยุคสมัยที่ประเทศไทย เป็นนวัตกรรมศาสตร์แห่งพุทธบูรณาการสมัยใหม่เพื่อสังคมไทยทุกระดับ (พระครูสุนทร เขมาภินันท์ และคณะ, 2562)

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ศาสตร์พระราชา คือ องค์ความรู้ที่อยู่คู่ประเทศไทย รวมทั้งแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้กว่า 40 ปี ที่ผ่านมา เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย, 2560)

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา องค์ความรู้ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี และนวัตกรรมทั้งปวงถูกเรียกขานในชื่อรวมกันว่า “ศาสตร์พระราชา” และศาสตร์พระราชาจึงเป็นคำศัพท์ใหม่ในการเรียกขานองค์ความรู้และนวัตกรรมของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามแต่ละศาสตร์และนวัตกรรม อาทิ ทฤษฎีใหม่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน โดยความสำคัญของศาสตร์พระราชาเป็นความสำคัญหรือประโยชน์ที่มีผลดีต่อระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศชาติและทุกชีวิตในโลก หรือระบบชีวาลัย โดยส่วนรวมการยึดแนวทางศาสตร์พระราชาก่อให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนต่อโลกในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2563 ; คณะอาจารย์ผู้สอนรายวิชา GEN 1303-62, 2563)

“ศาสตร์พระราชา” อันเป็น “สายใยแห่งความรักและความห่วงใย” ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อพสกนิกรไทยทั้งมวล ตลอดรัชสมัย 70 ปีของรัชกาลที่ 9 ศาสตร์พระราชาซึ่งศาสตร์นั้นได้มาจากพระราชประสบการณ์ เข้าพระทัยในเหตุการณ์บ้านเมือง สถานการณ์ต่าง ๆ และพระราชกรณียกิจ โดยสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของศาสตร์พระราชาคือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา,

ศาสตร์แห่งการครองตน เพื่อเป็นแบบปฏิบัติ และตัวอย่างที่ดี และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข (เดชา ปุญญบาล, 2560)

การสืบสานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล หรือเรียกง่าย ๆ ว่า การนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน หรือ 3 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริง หรือเดินตามรอยเท้าพ่อ ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การนำองค์ความรู้ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้หรือการพัฒนางาน องค์ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้จากโครงการพระราชดำริ และอื่น ๆ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ในวิธีทรงงานมาใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือขององค์กร มูลนิธิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานดำเนินชีวิต ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยองค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เดินตามรอยเท้าพ่อสานต่องานที่พ่อทำ”

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นประมุขแห่งประเทศไทยเป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ชาวไทยตลอดพระชนมายุของพระองค์ โดยพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระองค์ คือ การเสด็จพระราชดำเนินเยือนประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ ดังในปฐมพระบรมราชโองการในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแก่มหาชนชาวสยาม” ซึ่งในขณะนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศยังคงบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนเดือดร้อนชีวิตความเป็นอยู่แย่ลง ฐานะยากจน ดังนั้น เมื่อเสด็จกลับจากการไปศึกษาที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในปี พ.ศ. 2493 จึงได้พระราชทานพระราชดำริในการช่วยเหลือพสกนิกรให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การทรงงานพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในแต่ละช่วงเวลานั้น พระองค์ทรงใช้ศาสตร์ความรู้แขนงต่าง ๆ มาบูรณาการหลักการทรงงานของพระองค์ เพื่อให้ประชาชนของพระองค์นั้นได้รับประโยชน์สูงสุด

“ศาสตร์พระราชา คือ การลงไปศึกษาเรียนรู้จากชุมชน ให้ชุมชนบอกว่าปัญหาคืออะไร ความต้องการของประชาชนคืออะไร โดยต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องและยั่งยืน”

ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือ การพัฒนาจะต้องมีความรัก

ความห่วงใย ความรับผิดชอบและการเคารพในเพื่อน มนุษย์จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ

3.2 หลักในการทรงงานของในหลวง (ศาสตร์พระราชา)

หลัก 23 ข้อในการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่เรียบง่ายเน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกร ไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ห่างไกลสักเพียงใด ก็มิทรงย่อท้อ เข้าไปช่วยเหลือราษฎร ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้และพลังงาน หรือแม้กระทั่งการจราจร ทรงคิดค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวและสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบและทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท นำมาปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติสืบไป หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบทั้งจากข้อมูล เบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการและราษฎรในพื้นที่เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน

2. ระเบิดจากข้างใน พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนทรงตรัสว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนภายในชุมชนให้มีสภาพพร้อมที่จะร่วมพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนในหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสได้ตั้งตัวหรือเตรียมพร้อม

3. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ทรงแก้ปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม

“ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก ก็ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน มันไม่ได้แก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปวดหัวก่อน เพื่อจะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...”

4. ทำตามลำดับขั้นตอน ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สุขภาพ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นจึงเป็นเรื่อง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภคที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด

"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป..."

5. ภูมิสังคม การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

"...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง"

6. องค์รวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจรในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง ดังเช่น กรณีของ "ทฤษฎีใหม่" ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ แนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงมองอย่างองค์รวมตั้งแต่การถือครองที่ดิน โดยเฉลี่ยของประชาชนคนไทย ประมาณ 10-15 ไร่ การบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เมื่อมีน้ำในการเกษตรแล้วจะส่งผลให้ผลผลิตดีขึ้น และหากมีผลผลิตมากขึ้นเกษตรกรต้องรู้จักวิธีการจัดการ และการตลาด รวมถึงการรวมกลุ่มรวมพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อพร้อมที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมภายนอกได้อย่างครบวงจรนั้นคือทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1, 2 และ 3

7. ไม่ติดตำรา มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และลอมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคม จิตวิทยาแห่งชุมชน "ไม่ติดตำรา" ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยี ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ในเรื่องของความประหยัดนี้ประชาชนไทยทราบกันดีว่า เรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมาก ดังที่เราเคยเห็นว่าหลอดยาสีพระทนต์นั้นท่านทรงใช้อย่างคุ้มค่า อย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ขณะเดียวกันในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย และประหยัด

ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข โดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก

9. ทำให้ง่าย (Simplicity) ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงานการพัฒนาประเทศ ตามแนวพระราชดำริดำเนินการไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยรวม ตลอดจนสภาพสังคมของชุมชนนั้น ๆ ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย นำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้กฎธรรมชาติเป็นแนวทางนั่นเอง แต่การทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่ายนั้นเป็นของยาก ฉะนั้นคำว่า “ทำให้ง่าย” หรือ Simplicity จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

10. การมีส่วนร่วม ทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำ “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนหรือความต้องการของสาธารณชน “สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

11. มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก “การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุก ๆ ประการให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูง และบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตน แก่หน้าที่ และ แก่แผ่นดิน”

12. บริการรวมที่จุดเดียว (One Stop Services) ทรงมีพระราชดำริให้บริการ “ศูนย์ศึกษา การพัฒนาทั้ง 6 แห่ง” ให้เป็น “การบริการรวมที่จุดเดียว” เป็นรูปแบบการบริหารแบบเบ็ดเสร็จที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็นต้นแบบในการบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เพื่อประโยชน์ที่จะมาขอใช้บริการจะประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยจะมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว โดยทรงเน้นเรื่องรู้รักสามัคคีและการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

13. ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เช่น การแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรมได้พระราชทาน

พระราชดำริ “การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก” ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ หรือแม้กระทั่งการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อทำให้มนุษย์และธรรมชาติเกื้อกูลกัน

14. ใช้อธรรมปราบอธรรม ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การทำน้ำดีขับไล่น้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดีตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ ดังพระราชดำรัสความว่า “ใช้อธรรมปราบอธรรม”

15. ปลูกป่าในใจคน เป็นการปลูกป่าลงบนแผ่นดินด้วยความต้องการของมนุษย์ทำให้ต้องการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อมไม่รู้จักพอ ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

16. ขาดทุน คือ กำไร (Our loss is gain) การเสีย คือ การได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้าและการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้นเป็นการนับที่เน้นมูลค่าเงินไม่ได้ จากพระราชดำรัสดังกล่าว คือหลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้ “...ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดเราเสียนั้นเป็นการได้ทางอ้อม... ในไม่ช้าประชาชนจะได้รับผล ราษฎรมีรายได้ รัฐบาลก็เก็บภาษีได้สะดวก เพื่อให้รัฐบาลได้ทำโครงการต่อไป... ถ้ารู้รักสามัคคี รู้เสียสละ คือ การได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้นเป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้”

17. การพึ่งพาตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วย การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไปแล้วขั้นตอนต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” เสียก่อนแล้วจึงค่อยขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป การพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้งหลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิต ได้เริ่มจากการเสด็จฯ ไปเยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ได้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของราษฎรด้วยพระองค์เอง จึงทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาได้อย่างลึกซึ้งในการพัฒนานั้น หากมองในภาพรวมของประเทศมิใช่งาน

เล็กน้อย แต่ต้องใช้ความคิดและกำลังของคนทั้งชาติจึงจะบรรลุผลสำเร็จด้วยพระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จึงทำให้คนทั้งหลายได้ประจักษ์ว่า แนวพระราชดำริในพระองค์นั้น “เรียบง่ายปฏิบัติได้ผล” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

19. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้ดังนี้ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อมามีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

20. ความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน “คนที่ไม่มีความสุจริต คนที่ไม่มีความมั่นคงชอบแต่มักง่าย ไม่มีวันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใด ได้ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงานสำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แท้จริงที่สำเร็จ” “ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจแม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ” “ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคนที่สุจริต ทุจริตไม่ได้ ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแช่งให้มีอันเป็นไป ข้าราชการหรือประชาชนที่มีการทุจริต ถ้ามีทุจริตแล้วบ้านเมืองพังที่เมืองไทยพังมาเพราะมีการทุจริต”

21. ทำงานอย่างมีความสุข ทรงพระเกษมสำราญ ทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยรับสั่งครั้งหนึ่งว่า “ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น”

22. ความเพียร : พระมหาชนก จากพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” เป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงใช้เวลาค่อนข้างนานในการคิดประดิษฐ์ด้วยการทำให้เข้าใจง่าย ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันอีก ทั้งภาพประกอบและคติธรรมต่าง ๆ ได้ส่งเสริมให้หนังสือเล่มนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ที่หากคนไทยน้อมรับมาศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติตามรอยพระมหาชนก กษัตริย์ผู้เพียรพยายาม แม้จะไม่เห็นฝั่งก็ยังว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายก็จะตกเป็นอาหารปูปลาและ

ไม่ได้พบกับเทวดาที่มาช่วยเหลือมิให้จมน้ำ เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ทรงริเริ่มทำโครงการต่าง ๆ ในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็มิได้ท้อพระราชหฤทัยมุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

23. รู้ รัก สามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสามคำที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้นจะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา รัก : คือ เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการความแล้ว จะต้องมีความรักการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ คือ การสร้างฉันทะ สามัคคี: การที่จะลงมือปฏิบัตินั้นควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบและทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อ ประชาชนสูงสุดที่มา

3.3 ขั้นตอนการทรงงานตามศาสตร์พระราชา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เป็นขั้นเป็นตอนอย่างละเอียดก่อนทุกครั้งในการจัดวางแผนโครงการใดโครงการหนึ่ง ก่อนจะมีพระราชดำรินั้นขั้นตอนต่าง ๆ พอจะกล่าวได้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูล ก่อนจะเสด็จพระราชดำเนินยังพื้นที่ใด ๆ นั้น จะทรงศึกษาข้อมูลจากเอกสารและแผนที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ทราบถึงสภาพในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างละเอียดก่อนเสมอ

2. การหาข้อมูลในพื้นที่ เมื่อเสด็จฯ ถึงพื้นที่นั้น ๆ จะทรงหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลล่าสุด อาทิเช่น 1) ทรงสำรวจพื้นที่ เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรพื้นที่จริงที่คาดว่าควรจะดำเนินการพัฒนาได้ 2) ทรงสอบถามเจ้าหน้าที่ เมื่อทรงศึกษาจากข้อมูลเอกสาร และทรงได้ข้อมูลจากพื้นที่จริง แล้วจะทรงปรึกษากับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้อีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งคำนวณ วิเคราะห์ทันที ด้วยว่าเมื่อดำเนินการแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร และคุ้มค่ากับการลงทุน หรือไม่เพียงใด อย่างไร แล้วจึงพระราชทานพระราชดำริให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาในขั้นรายละเอียดตามขั้นตอนต่อไป

3. การศึกษาข้อมูลและการจัดทำโครงการ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้รับพระราชทานพระราชดำริแล้วจะไปศึกษาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อประกอบการจัดทำโครงการให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้ อย่างไรก็ตามพระบาทสมเด็จ

พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้มีพระราชดำริอยู่เสมอว่า พระราชดำริของพระองค์เป็นเพียงข้อเสนอแนะเท่านั้น เมื่อรัฐบาลได้ทราบแล้วควรไปพิจารณาวิเคราะห์กลั่นกรองตามหลักวิชาการก่อนเมื่อมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์คุ้มค่า และเห็นควรทำ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาตัดสินใจเองและในกรณีที่วิเคราะห์พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสมสามารถล้มเลิกได้

4. การดำเนินงานตามโครงการ เมื่อจัดทำโครงการเสร็จเรียบร้อย และผ่านการพิจารณาจากหน่วยเหนือตามลำดับขั้นตอน จนถึงการอนุมัติโครงการและงบประมาณแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการปฏิบัติงานในทันที โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานและประสานแผนต่าง ๆ ให้แต่ละหน่วยงานได้ดำเนินการสนับสนุน สอดคล้องกัน และ/หรืออาจจัดตั้งองค์กรกลางที่ประกอบด้วยแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ควบคุมดูแลให้การดำเนินการต่างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ

5. การติดตามผลงาน ในการติดตามผลงานการดำเนินงานนั้น แต่ละหน่วยงานรวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะได้มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ แต่ที่สำคัญคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จะเสด็จฯ กลับไปยังโครงการนั้นด้วยทุกครั้งเมื่อมีโอกาส เพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้าและติดตามผลงานต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในกรณีที่เกิดมีปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ จะทรงชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นให้สำเร็จลุล่วงไป การนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ดังนี้

5.1 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในหน่วยงานได้อย่างมีความสุข

5.2 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือย รู้จักคำว่า “พอ” โดยไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

5.3 มีความสุขและความพอใจกับงานที่ปฏิบัติกับชีวิตที่พอเพียง ยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิต

5.4 พยายามใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และชีวิตประจำวันอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

5.5 ควรมีการวางแผนการทำงานประจำวันให้ดี โดยพิจารณาถึงงานที่ค้างจากวันก่อน งานที่ยังไม่เสร็จในวันนี้ และงานที่ต้องทำในวันต่อไป โดยให้มีการเขียนรายการของงานที่ต้องปฏิบัติลงในแผ่นกระดาษ หรือสมุดบันทึกประจำวัน ทั้งนี้ควรระบุให้ชัดเจนว่ามีงานอะไรบ้างที่ต้องทำให้วันนั้น ๆ

5.6 ควรมีการบริหารเวลา โดยจัดลำดับความสำคัญของงาน ซึ่งในแต่ละวันมีงานหลายอย่าง ดังนั้น ควรจัดลำดับความสำคัญของงานว่าจะทำอะไร ก่อน–หลัง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเวลา

ดังนั้น การสืบสานศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล หรือเรียกง่าย ๆ ว่าการนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน หรือ 3 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริง หรือเดินตามรอยเท้าพ่อในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การนำองค์ความรู้ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้หรือการพัฒนางาน องค์ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้จากโครงการพระราชดำริ และอื่น ๆ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ในวิธีทรงงานมาใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือขององค์กร มูลนิธิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานดำเนินชีวิต ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยองค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เดินตามรอยเท้าพ่อ สานต่องานที่พ่อทำ” ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปปรับใช้ในการบริหาจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

แนวคิดการบริหารการจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

มีนักการศึกษาหลายคนที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านความเข้าใจ 3) ด้านความเข้าถึง 4) ด้านการพัฒนา และ 5) ด้านหลักการทรงงานของพระราชา โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. การพัฒนาบุคลากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. จัดกิจกรรมแนะแนว ให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเข้าใจ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. โรงเรียนใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แผนงาน

2. โรงเรียนมีการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน

3. โรงเรียนมีการจัดระบบบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

4. โรงเรียนได้พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย

5. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

6. โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านความเข้าถึง ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ผู้บริหารสามารถนำเป้าหมายของบุคลากรปรับให้ตรงกับความต้องการขององค์กร

2. ผู้เรียนปฏิบัติตน ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม

3. บุคลากรสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีฐานรากทางวัฒนธรรมและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์

4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมอภิปรายถึงเป้าหมายในหน้าที่การงานกับบุคคลที่สามารถหยิบยื่นโอกาสที่ดีให้

5. ผู้บริหารเสนอปัจจัยที่ช่วยให้บุคลากรประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนา ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละระดับชั้น

2. มีแผนงานโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. มีการจัดการประชุม อบรมสัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาสถานศึกษา ชุมชนด้านเศรษฐกิจหรือสังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ให้แก่บุคลากร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านหลักการทรงงานของพระราชา ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

3. โรงเรียนปรับแผนการเรียนการสอนให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

4. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด คุ้มค่า

5. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักนิติธรรม

บุญรักษ์ ยอดเพชร (2560) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการบริหารการศึกษา ไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงปฏิบัติให้เราเห็นคือ การรับฟัง สัมผัส เห็น แล้ววิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือการแก้ไขปัญหากล่าว คือ

1. หลักการองค์ความรู้ 6 มิติ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา โดยหลักการที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า หลักการองค์ความรู้ 6 มิติ มุ่งเน้น 6 มิติคือ มิติน้ำ มิติดิน มติเกษตร มิติพลังงานทดแทน มิติป่า และมิติสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ได้มีการน้อมนำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม กระจายความมั่นคงอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลายหลายทางชีวภาพ ชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม ยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนทุกช่วงวัย และเตรียมพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีความเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีพุทธศักราช 2561-2580 (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) โดยกำหนดให้ในช่วง 5 ปีแรก ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นช่วงของการเตรียมความพร้อมของคน สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยยุทธศาสตร์เร่งด่วนในการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวม โดยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่มีความสามารถบริหารจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญคือการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ

และยกระดับคุณภาพการบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึง ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาจิตใจให้คนเป็นคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่พึงประสงค์และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งช่วงระยะเวลาในการพัฒนาดังกล่าว ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 จะเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเพิ่มศักยภาพ ทางเศรษฐกิจของพื้นที่ต่าง ๆ ให้สูงขึ้น ภายใต้การใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการใช้ที่ดิน การจัดระเบียบผังเมืองและความปลอดภัยตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่ที่เหมาะสม เพื่อกระจายโอกาสทาง เศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เงารังสี (2559) ที่ได้ให้ ทรรศนะในเรื่องของการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องอาศัยการศึกษาเป็นกลไกในการดำเนินการ ซึ่งสามารถจำแนก ออกเป็น 4 มิติ ซึ่งประกอบไปด้วย มิติด้านหลักสูตร จะต้องมีองค์ความรู้หลักในสาขาวิชาที่จะนำไป สร้างปัญญาในการแก้ไขปัญหา องค์ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงของ ปรากฏการณ์ปัจจุบันด้วยความเข้าใจ และการมีองค์ความรู้ที่มีครอบครัวและชุมชนเป็นฐานในการ สร้างปัญญาในการแก้ไขปัญหา มิติด้านบุคลากร จะต้องมีครูต้นแบบ โดยมีผู้เรียนที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ โดยครูและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีจิตวิญญาณในการช่วงสร้างอนาคตให้คนรุ่นต่อไป มิติด้านเป้าประสงค์ จะมุ่งเน้นให้สังคมให้เป็นสังคมแห่งปัญญา (Education Society) พื้นฐานของ สังคมต้องอยู่บนฐานของเศรษฐกิจสีเขียว (ความพอเพียงและไม่ทำลายทรัพยากรจนเกิดภัยพิบัติ) และสิ่งแวดล้อม (ยืนยาวด้วยการทดแทนและช่วยอนุรักษ์ ใช้ตามความจำเป็น ไม่ใช้ตามความอยาก หรือความต้องการ) มิติด้านผลสำเร็จ โดยมุ่งให้สังคมเป็นสังคมที่มีการศึกษาตลอดชีวิต (Life-long Education Society) เป็นสังคมที่มีระบบเศรษฐกิจที่มีความเอื้ออาทรและพึ่งพาอาศัยกันและกัน แบบเป็นกัลยาณมิตร สังคมมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เรียกคืนความหลากหลายทางชีวภาพและ ความหลากหลายที่เป็นพหุวัฒนธรรมของประชากรโลก โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกัน ฉันท์มิตรและมีความสุขที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาการบริหารการศึกษาเพื่อความยั่งยืน จะต้องมุ่งเน้นในการสร้างความรู้ให้กับ “คน (Man)” ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญ โดยเน้นสร้างความพร้อมให้กับคนให้มีทักษะ ทรรศนะคติ ความรู้และมีค่านิยมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทำงานในสังคมอย่างยั่งยืน สำหรับกระบวนการทางการบริหาร (Management) นั้น ผู้บริหาร จะต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่มีความสมดุลระหว่างสุขภาวะของมนุษย์และเศรษฐกิจกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย โดยการดำเนินการควรดำเนินงานภายใต้กระบวนการ ทำงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ด้านการเงินงบประมาณ (Money) ควรดำเนินภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) ซึ่งอยู่บนพื้นฐาน ของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีสองเงื่อนไขในการพิจารณาคือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขของคุณธรรม

เพื่อให้เกิดความสมดุลและมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมธรรมที่เปลี่ยนไป ส่วนวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในมุมมองทางด้านการศึกษา จะมองไปถึง หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา ควรนำแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในชุมชน ใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการนำองค์ความรู้ภายในชุมชนมาเป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สื่อการจัดการเรียนการสอนตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งในการบริหารต้องปรับน้ำหนักของแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

2. หลักการทรงงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการทั้งหมด 23 หลักการ ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ในการทรงงานจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ จากข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาเอกสาร แผนที่ นักวิชาการ รวมไปถึงการสอบถามจากราษฎรในพื้นที่ทรงงานให้ทราบถึงปัญหาและรายละเอียดที่ครบถ้วนในการทรงงาน เพื่อความถูกต้องและรวดเร็ว ตรงความต้องการของประชาชน การประยุกต์ใช้กับการบริหารคือ เมื่อจะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลทั้งหมด ทั้งระบบและต้องศึกษาให้ครบมิติ โดยพิจารณาจากข้อมูลตัวเลขและข้อมูลที่ได้จากการสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2554) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการวิจัยทางการบริหารการศึกษาว่า การวิจัยทางการบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการค้นคว้าเพื่อหาความรู้จริง โดยใช้วิธีการที่เชื่อถือได้อย่างมีระบบ เพื่อมุ่งสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการบริหารการศึกษาและพัฒนาเป็นทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ครู นักเรียน การเรียนการสอน สถาบัน การศึกษาและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การดำเนินงานในสถาบันการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์

2.2 ระเบิดจากข้างใน ซึ่งทรงให้ความหมายว่า ต้องมุ่งพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชนที่เข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง การประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การเริ่มดำเนินการสิ่งใดต้องเริ่มจากการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อน รวมถึงถ่ายทอดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับสุรชาติ คหินทพงษ์ (2552) ที่ได้น้อมนำแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบพึ่งพาตนเอง โดยกำหนดทิศทางไว้ 3 ขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 โดยดึงชุมชนเข้าสู่สถานศึกษาด้วยการส่งเสริมอาชีพสู่ชุมชนด้วยการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพและเปิดพื้นที่ของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาสมาคมผู้ปกครอง ครูและนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการศึกษาของโรงเรียน ขั้นที่ 2 ระดมความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

และความคิด เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน โดยยึดหลักการบริหารแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก

2.3 แก้ปัญหาที่จุดเล็กซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงงานโดยการแก้ไขซึ่งจะทรงมองปัญหาทั้งหมดในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะทรงเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) การประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต้องเริ่มต้นจากการมองปัญหาทั้งหมด แล้วค่อยพิจารณาว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่จะต้องแก้ไข โดยมองที่เป้าหมายของงานแล้วค่อยแก้ไขปัญหาจากจุดเล็ก ๆ ไปก่อน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มาจากการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการศึกษาของ อภิชัย พันธเสน และคณะ (2558) ที่ได้ให้ข้อเสนอในกระบวนการจัดการศึกษาไทย ซึ่งประกอบไปด้วย กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีการดำเนินการดังนี้ คือ ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนตามพื้นที่ต่าง ๆ สามารถกำหนดหลักสูตรได้ตามเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ควรจริงใจต่อการกระจายอำนาจการบริการศึกษา ด้วยการลดการแก้ไขปัญหาในลักษณะเดิมที่เน้นการตั้งหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหาควรให้โรงเรียนในภาครัฐบริหารในรูปแบบนิติบุคคล รวมถึงยกระดับโรงเรียนบางแห่งที่มีความพร้อมให้เป็นองค์การมหาชน เพื่อสามารถบริหารจัดการตัวเองได้คล่องแคล่วขึ้น ทั้งในแง่ งบประมาณ บุคลากร หลักสูตรและการบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสถานศึกษาควรบรรจุบุคลากรครูเข้าใหม่เป็นพนักงานของรัฐ เพื่อลดจำนวนสัดส่วนครูที่เป็นข้าราชการ และจะได้ลดการคัดค้านจากครูที่เป็นข้าราชการอยู่ในปัจจุบันให้น้อยลง เหมือนที่เคยทำในระบบมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการควรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ความร่วมมือทางวิชาการ และโอนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล อย่างไรก็ดี หน่วยงานจากส่วนกลางยังต้องให้การสนับสนุนทั้งงบประมาณ บุคลากร และความรู้แก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ท้องถิ่นที่มีความพร้อมสูงจะได้รับการสนับสนุนน้อยกว่าท้องถิ่นที่มีความพร้อมต่ำกว่า

2.4 ทำตามลำดับขั้น เริ่มจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดแล้วหาจุดเชื่อมโยงเพื่อทำเรื่องอื่นต่อไป โดยในการทรงงานจะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน ซึ่งได้แก่ งานด้านสาธารณสุข และต่อด้วยด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เป็นต้น การประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ การนำปัญหาที่ได้จากการพิจารณาจากข้อที่ 3 มาจัดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาว่าปัญหาใดเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่จะต้องแก้ไขก่อนและมีความจำเป็นต้องแก้ไข หากไม่แก้ไขปัญหาข้างต้นจะเป็นผลทำให้งานไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Dwight D. Eisenhower (ม.ป.ป.) ที่ได้นำเสนอ The Eisenhower Matrix ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ซึ่งหลักดังกล่าวใช้วิธีการแบ่งเรื่องต่าง ๆ ออก โดยให้ความสำคัญ

ในการพิจารณา 2 ประเด็น ประกอบด้วย “ความเร่งด่วน” และ “ความสำคัญ” ประโยชน์สำคัญของการใช้ The Eisenhower Matrix คือ การทำให้เราสามารถแบ่งประเภทของงานต่าง ๆ ออกมาในแบบที่สามารถบริหารจัดการต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ประกอบกับการตัดสินใจของผู้บริหาร

2.5 ภูมิสังคม ในการทรงงานเน้นว่าการจะทำการพัฒนาใด ๆ ต้องมีความใส่ใจต้นแบบพื้นที่ประเพณีและผู้คน โดยการพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา การประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การทำงานที่เหมือนกันในบริบทที่ต่างกัน สถานการณ์ต่างกัน การแก้ไขปัญหาอาจจะไม่สามารถใช้วิธีเดียวกันได้ ผู้บริหารจึงควรสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Sergiovanni (1980) ที่ได้ให้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ไว้ว่า การบริหารงานเชิงสถานการณ์นั้นจะไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด โดยพิจารณาจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อระบบ โดยทั่วไปผู้บริหารจะต้องมีความตื่นตัวเสมอกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และในการบริหารงานนั้นจะมีความซับซ้อน การแก้ปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นผู้บริหารจะต้องพิจารณาแก้ไขปัญหาให้ครบทุกมิติ โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ ใฝ่รู้อยู่เสมอ และสอดคล้องกับ Hersey และ Blanchard’s (1982) ที่ได้ให้ทรรศนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (situation leadership theory) โดยพิจารณาจากความสำเร็จของการปฏิบัติการจะขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารในมิติความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชา โครงสร้างของงาน การใช้อำนาจ โดยการนำภาวะผู้นำในมิติต่าง ๆ ของผู้บริหารมาปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์

2.6 องค์รวม มองปัญหาอย่างครบวงจรและแก้ปัญหาอย่างองค์รวม ซึ่งพระองค์ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) ทรงมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เช่น “ทฤษฎีใหม่” ที่พระราชทาน ซึ่งมีแนวคิดในการบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำอันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับการประกอบอาชีพ และการจัดการกับผลผลิตที่เหลือจากการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนแล้วเพื่อนำไปสู่การตลาด รวมถึงการสร้างความเข็มแข็งให้กับชุมชนตามแนวทางการดำเนินงานทฤษฎีใหม่อย่างองค์รวม การประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การบริหารต้องไม่ทำงานอย่างแยกส่วน ผู้บริหารต้องพิจารณาว่าในการดำเนินการอะไรก็ตามจะส่งผลกระทบกับใครบ้าง ผลจะเป็นอย่างไร และจะต้องแก้ปัญหาอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ตามมา โดยจะต้องมองให้ครบมิติ ทั้งคน (Man) เครื่องมือ (Material) ระบบ (Management) การเงินหรืองบประมาณ (Money) ชุมชน สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ ขำเกิด (2549) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับ “องค์รวม” ว่า มีความสอดคล้องกับความคิดเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่รวมกันและต่างทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีระเบียบ โดยส่วนประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ของระบบที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยการพัฒนาที่ยั่งยืน

หรือศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืนนั้นต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน

2.7 ไม่ติดตำรา หลักการทรงงานมีลักษณะที่ทรงพัฒนาเริ่มต้นจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคม วัฒนธรรมในชุมชนเป็นหลัก โดยจะอ้างอิงกับหลักการ และทฤษฎี โดยนำไปปรับใช้กับภูมิสังคมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ ในการพัฒนาของผู้บริหารนั้นจะต้องคิดนอกกรอบ โดยยึดหลักการเป็นหลักในการบริหาร แต่ต้องพิจารณากระบวนการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยดัดแปลงหลักการหรือทฤษฎีให้หลอมรวมกับวิถีชีวิตและภูมิสังคมของสถานศึกษาได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับ บุษกร วัฒนบุตร, พระครูโอภาส นนทกิตติ์ และพระครูอุดม สิทธินายก (2561) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับ “การไม่ยึดติดตำรา” คือ การทำการใดควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ใช่การยึดติดอยู่กับแค่ในตำราวิชาการ เพราะบางที่ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด บางครั้งเรายึดติดทฤษฎีมากจนเกินไปจนทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และจิตวิทยาด้วย

2.8 ประหยัดเรียบง่ายใช้ประโยชน์สูงสุด หลักการทรงงานข้อ 8 พระองค์ทรงใช้การประยุกต์สิ่งที่มีในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ ในการพัฒนาของผู้บริหารคือการปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ใช้อย่างเหมาะสม คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินความจำเป็น สอดคล้องกับ สุเมธ แสงนิ่มนวล (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ต้นแบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบปัจจัยสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยการที่องค์กรมีผู้นำองค์กรที่ดีและผู้นำองค์กรมีการพัฒนาท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือ (School-Based Management : SBM) หรือ “การมีส่วนร่วม” โดยจะเป็นการมีส่วนร่วมจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ทั้งในรูปของคณะกรรมการ หน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชนของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อให้บริหารจัดการได้สอดคล้องตามสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

2.9 ทำให้ง่าย โดยทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้กฎแห่งธรรมชาติ เป็นแนวทางสามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ทำทุกอย่างให้น้อยเท่าที่จำเป็น อย่าคิดมาก อย่าคิดซับซ้อน โดย “ทางสายกลาง” จะเป็นค่านิยมที่จะไม่นำพาองค์กรไปสู่ความลำบาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาดา นันทะไชย (2549) ที่ได้กล่าวว่าในยุคของการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศก็คือการศึกษา เพื่อพัฒนาแนวคิดและจิตสำนึกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืน

การใช้ระบบการศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและการบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

2.10 การมีส่วนร่วม ในการทรงงานพระองค์ทรงเปิดโอกาสให้ผู้สนองงานมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันทำงาน รวมถึงทรงรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการทรงงาน สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ผู้บริหารต้องมีลักษณะคือฟังให้มากกว่าพูด ซึ่งการรับฟังหรือการระดมสมองให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงาน ให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแล้วความร่วมมือก็จะตามมา สอดคล้องกับ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษา

2.11 ประโยชน์ส่วนรวม หลักการทรงงานข้อที่ 11 มุ่งประโยชน์ของประเทศและประชาชน จากพระราชดำรัสในตอนหนึ่งว่า “ใครต่อใครบอกว่าขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้นมิได้ให้แก่ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้” สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ บางครั้งในการทำงานผู้บริหารอาจจะต้องทำงานมากกว่าคนอื่น เหนื่อยกว่าคนอื่น หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายงานที่ซับซ้อนมากกว่าคนอื่น จะต้องมองว่าจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้นให้สำเร็จ เมื่องานประสบความสำเร็จ ตัวเราก็จะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้

2.12 บริการรวมเป็นจุดเดียว หรือรูปแบบการบริหารเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) โดยพระองค์ทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้นแบบในการบริการประชาชนให้เป็นจุดเดียว เพื่อลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา โดยจะมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ สถานศึกษาหรือหน่วยบริการการศึกษาควรมีการบูรณาการนักวิชาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการใช้เครื่องมือร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน รวมถึงเพื่อให้ประหยัดค่าใช้จ่ายรวมถึงลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐได้อีก ซึ่งสอดคล้องกับ ทินกร พูลพุฒ (2560) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 : กรณีศึกษาอำเภออุ้มผาง พบว่า การจัดศูนย์บริการ One Stop Service ในเขตพื้นที่นั้นสามารถลดความแออัดของนักเรียนลงได้ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นเกือบจะทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.13 ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ซึ่งหลักการทรงงานข้อ 13 พระองค์ทรงใช้หลัก คือ การเข้าใจปัญหารักษาสมดุลด้วยธรรมชาติ โดยพระองค์ทรงเข้าใจธรรมชาติและมนุษย์ที่อยู่อย่างเกื้อกูลกัน สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ในการใช้ชีวิตประจำวันจะต้องทำความเข้าใจกับธรรมชาติรอบ ๆ ตัว ทุกอย่างต้องศึกษาเข้าใจในระบบนิเวศน์ เพื่อที่จะนำระบบนิเวศน์เข้ามาช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ จุติมา รัตนพลแสนย์ (2558) ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งเรียกว่า ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการอนุรักษ์โลก โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ การธำรงรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการพัฒนาแบบยั่งยืนที่คำนึงถึงระบบนิเวศเป็นสำคัญ โดยเน้นการพัฒนาที่ท้องถิ่นและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งการพัฒนาที่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

2.14 การใช้อธรรม ปราบอธรรม โดยหลักการทรงงานข้อ 14 คือ การนำกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาแก้ไขปัญหา ทรงนำหลักความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ โดยมีแนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ทุกอย่างในโลกนี้ย่อมมีดีเสมอ (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ)) กล่าวคือ การมองโลกของคนเราบางครั้งเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นก็จะมีแง่ดีหรือประโยชน์ในเรื่องนั้นเสมอ ในมุมของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นจะเห็นได้ว่า คนบางคนที่เราคิดว่าไม่ดีหรือมีข้อเสียเยอะ ถ้าเรามองต่างมุมข้อเสียของเขาเราอาจจะนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) ที่ได้นำเสนอทฤษฎี X, Y หรือ (X, Y Theory) ที่เกิดมาจากทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behaviors) ซึ่งประกอบไปด้วย ทฤษฎี X (Theory X) คือ หากในองค์กรมีบุคลากรเป็นคนประเภทเกียจคร้านในการบริหารจึงควรใช้มาตรการบังคับ มีระเบียบกฎเกณฑ์คอยกำกับ มีการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด และมีการลงโทษเป็นหลัก สำหรับทฤษฎี Y (Theory Y) คือ หากในองค์กรมีบุคลากรเป็นคนประเภทขยัน ควรมีการกำหนดหน้าที่การงานที่เหมาะสม ท้าทายความสามารถ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเชิงบวก และควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน

2.15 ปลูกป่าในใจคน หลักการทรงงานข้อ 15 คือ การฟื้นฟูธรรมชาติให้กลับคืนมาด้วยการปลูกจิตสำนึกรักป่าในใจคน เป็นหลักในการสร้างความเข้าใจให้กับมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้ โดยไม่มุ่งให้มนุษย์ใช้ธรรมชาติเพื่อการอยู่รอดของชีวิตหรือเพื่อประโยชน์ของตนเองเพียงเท่านั้น สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ การทำงานทุกอย่างจะต้องเริ่มจาก

ความรู้สึกที่อยากทำก่อน ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้กับคนในองค์กร โดยให้คนเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำก่อน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรัณย์ เจียระไน, พิมพา ม่วงศิริธรรม และอัศวิน มณีอินทร์ (2558) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา ที่พบว่า การบริหารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นควรปรับเปลี่ยนเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่อาศัยหลักการมีส่วนร่วม โดยให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสเข้ามาร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

2.16 ขาดทุนคือกำไร หลักการทรงงานข้อ 16 การลงทุน คือ งบประมาณ คือ การให้กำไร คือ ประชาชนอยู่ดีกินดี ซึ่งพระองค์ได้ให้พระราชดำรัสว่า “...ขาดทุนคือกำไร Our Loss Is Our Gain การเสียคือ การได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้าและการที่คนอยู่ดีมีสุข เป็นการนับเป็นมูลค่าเงินไม่ได้...” หรือกล่าวคือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้ สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จอย่ามุ่งหวังที่กำไรหรือขาดทุนที่เป็นตัวเงินมากจนเกินไป ในการลงทุนด้วยงบประมาณมากมายแล้วขาดทุน ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะได้บุคลากรที่ดีกลับมา หรืออาจจะได้องค์ความรู้จากการขาดทุนนั้นไว้ในการแก้ไขและพัฒนาองค์กร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาสุขภาพและการศึกษาของนักเรียนที่ได้กล่าวว่า การจัดทำข้อมูลรายจ่ายด้านการศึกษา ปี 2551–2559 พบว่า ประเทศไทยใช้งบประมาณลงทุนด้านการศึกษาปี 2559 มากถึง 878,878 ล้านบาท คิดเป็น 6.1% ของจีดีพี สูงกว่าประเทศกลุ่ม OECD ที่ลงทุน 5.2% ของจีดีพี ขณะที่งบประมาณด้านการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดิน คิดเป็น 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งถือว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกและกลุ่ม OECD ในภาพรวมประเทศไทยมีการลงทุนด้านการศึกษาสูง 9 แสนล้าน แสดงว่าไม่ได้ขาดแคลนทรัพยากร แผนงานด้านการศึกษาได้รับงบประมาณแผ่นดินสูงสุดกว่าร้อยละ 20 เฉพาะรายจ่ายในส่วนของภาครัฐกว่า 6 แสนล้านบาท ถูกนำไปใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 70% อุดมศึกษา 19% เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ไทยใช้จ่ายสูงในระดับประถมศึกษา แต่เกินไปในระดับอาชีวะที่มีอยู่ราว 4% หากพิจารณาแล้วจะพบว่างบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการในปี 2558 สามารถจำแนกงบประมาณรายจ่ายของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็น งบบุคลากร 53% (267,921.34 ล้านบาท) รองลงมาคือ งบเงินอุดหนุน 32% (160,995.53 ล้านบาท) งบดำเนินงาน 7% (33,748.48 ล้านบาท) ซึ่งในการใช้งบประมาณดังกล่าว เป้าประสงค์ คือ เปิดโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วรากรณ์ สามโกเศศ (2553) ได้รายงานสถิติการศึกษาได้ว่าในปี 2552 จำนวนโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งหมดมี 31,508 โรงเรียน (ประถม 29,054 มัธยม 2,361 ศึกษาสงเคราะห์ 50

และศึกษาพิเศษ 43) โดยให้เหตุผลว่า จำนวนของโรงเรียนที่มีจำนวนมากเนื่องจากอดีตนักเรียนอยู่ในถิ่นกันดาล จึงต้องมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับ จะเห็นได้ว่าการลงทุนด้านการศึกษานั้นแม้จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่สิ่งที่ถือได้ว่าเป็นกำไรคือ ผู้เรียนในถิ่นกันดาลได้มีโอกาสในการได้รับการศึกษาเพื่อนำความรู้เพื่อไปใช้ในการดำรงชีวิต

2.17 การพึ่งตนเอง หลักการทรงงานข้อ 17 เพื่อการพัฒนาคนไทยให้เข้มแข็งเพื่อมีแรงพึ่งตนเอง ในการทรงงานตามพระราชดำริของพระองค์ในเบื้องต้นเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง พอที่จะดำรงชีวิตต่อไปได้ แล้วขั้นตอนต่อไปคือ การสร้างให้คนสามารถอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และสามารถพึ่งพาตนเองต่อไปได้ สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การบริหารงานภายใน สภาพการจำกัดทางด้านทรัพยากรทางการศึกษาผู้บริหารจะต้องพิจารณาว่าจะสามารถปฏิบัติอย่างไรให้สามารถดำเนินการต่อไปได้และสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาสู่ความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ ปรียานุช ธรรมปิยา (2558) ที่กล่าวว่า ความพอเพียงสู่ความยั่งยืน คือ ความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต การบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

2.18 พออยู่พอกิน หลักการทรงงานข้อ 18 เพื่อช่วยคนให้พ้นทุกข์มีสุขตามอัตภาพ โดยพระองค์ทรงศึกษาและเข้าใจในสภาพและปัญหาของประชาชนอย่างลึกซึ้งว่า มีเหตุใดที่ทำให้ประชาชนตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์นั้น จากนั้นพระทรงจึงทรงพระราชทานความช่วยเหลือให้พสกนิกรมีความกินดีอยู่ดี ให้สามารถอยู่ในขั้นของการพออยู่พอกิน ก่อนที่จะขยับขยายให้มีขีดความสามารถที่ก้าวหน้าต่อไป สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การดำเนินการใช้ชีวิตของบุคคลควรพิจารณาถึงความเป็นอยู่ของตนเองว่า แค่ไหนถึงพอเพียง และทำเท่าที่ใช้ หากเหลือจากการกินค่อยนำไปสู่การขาย สอดคล้องกับ ลัญจกร นิลกาญจน์, ปัญญา เลิศไกรและสุดาวรรณ์ มีบัว (2560) ที่ได้ให้ทรรศนะที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนว่า เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เป็นแนวการทำกิจกรรมเสริมในโรงเรียน กิจกรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม การพึ่งพาตนเองเป็นหลักที่มีจุดเน้นความสมดุลใน 3 ลักษณะประกอบไปด้วย พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน เป็นกระบวนการสร้างคนให้กับสังคม ซึ่งสถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักในเรื่องดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวครูและนักเรียน

2.19 เศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงานข้อ 19 เดินบนทางสายกลาง เพื่อความสมดุลและยั่งยืน เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานเพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้ดำเนินชีวิตบน “ทางสายกลาง” ซึ่งหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงจะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดีและจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความรู้ มีสติปัญญา และความสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต สามารถ

ประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารควรยึดหลักในการบริหาร คือ การเดินสายกลางดำเนินชีวิตตามกำลังทรัพย์อย่างมีเหตุผล รอบคอบ ซื่อสัตย์ รู้จักแบ่งปัน เพื่อให้ผู้เรียน ผู้ใต้บังคับบัญชา ตนเอง และสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุเมธ งามกนก (2554) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : จากสถานศึกษาสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการสอน โดยใช้โครงงาน (Project-Based Learning) หรือการเรียนการสอนโดยการแก้ไขปัญหา (Problem-Based Learning) เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยใช้หลักในการทรงงาน “ระเบิดจากข้างใน” โดยสร้างความรู้ความเข้าใจ และ “ระเบิดสู่ภายนอก” ด้วยแผนการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

2.20 ซื่อสัตย์สุจริต หลักการทรงงานข้อ 20 ลงมือปฏิบัติด้วยความบริสุทธิใจ สุจริตจริงใจในทุกการกระทำ จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เมื่อวัน 12 กรกฎาคม 2533 “...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...” สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ สอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์บุญใส รตนปุตฺโต (2558) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้นำทางการศึกษาว่า การได้รับการยอมรับของผู้นำต้องอาศัยคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ มีการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยกัน

2.21 ทำงานอย่างมีความสุข หลักการทรงงานข้อ 21 มีความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม จากพระราชดำรัสความว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...” สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารคือ การสร้างความรักในงานที่ทำ ถึงแม้จะไม่ใช่งานที่อยากทำ หากเราสามารถรักในงานที่ทำก็จะทำให้ทำงานอย่างมีความสุขและเกิดประโยชน์ต่อคนรอบข้าง สอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าประสงค์และยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่การพัฒนาเติบโตอย่างต่อเนื่องขององค์กร โดยประกอบไปด้วย ความสุขของตนเอง Happy Body, Happy Heart, Happy Relax, Happy Brain, Happy Soul, Happy Money ความสุขของครอบครัว Happy Family และความสุขขององค์กร/สังคม Happy Society

2.22 ความเพียร หลักการทรงงานข้อ 22 เกิดจากทรงริเริ่มดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ในระยะแรกที่ไม่ได้มีความพร้อมในการดำเนินงานมากนัก แต่พระองค์ก็มิได้ท้อพระราชหฤทัย ทรงอดทนและมุ่งมั่นดำเนินงานนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วง สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ การเริ่มต้นการทำงานหรือทำสิ่งใด ๆ นั้นในเริ่มต้นอาจจะไม่ได้มีความพร้อม ต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น เพื่อให้งานสามารถสำเร็จเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และชาย สัญญาวิวัฒน์ (2550) ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแนวพุทธว่า การทำงานให้สำเร็จและมีความสุข ควรยึดหลักธรรมะที่สำคัญ คือ วิริยะ หรือความเพียรพยายาม ความมุ่งมั่นทำงานสิ่งใดให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ งานต่าง ๆ ไม่อาจสำเร็จลงได้หากปราศจากความเพียร

2.23 รู้รัก-สามัคคี หลักการทรงงานข้อ 23 ที่พระราชทานสามารถนำมาปรับใช้ได้ กล่าวคือ “รู้” หมายถึง การที่จะลงมือทำสิ่งใดนั้นจะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา “รัก” คือ ความรัก เมื่อเรารู้ครบถ้วนกระบวนความแล้วลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งองค์กรจะสำเร็จได้นั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนในองค์กร สามารถประยุกต์ใช้ในการบริหาร คือ ในการทำงานต้องรู้ปัญหา และรู้วิธีการในการแก้ไขปัญหานั้น เมื่อรู้ถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาแล้วต้องมีความรู้รักที่จะลงมือแก้ไขปัญหาหรือปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กรในการช่วยกันแก้ไขปัญหาซึ่งสอดคล้องกับอุษา รุ่งโรจน์การค้า (2556) ที่ได้อภิปรายความตามกระแสพระราชดำรัสว่าด้วยความรู้รักสามัคคีว่า การจะนำไปสู่ความรู้รักสามัคคีนั้นควรมีการนำเอาหลักธรรมมาปรับใช้ อาทิ ฆราวาสธรรม 4 สาราณียธรรม 6 และสามัคคีเภท มาใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและควบคุมทางอุดมคติของคนให้ประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งสามัคคีธรรม จากหลักการองค์ความรู้ 6 มิติ หลักในการทรงงาน 23 ข้อ และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หลักของศาสตร์พระราชาเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีหลักสำคัญในการพัฒนาอยู่ 3 มิติ ซึ่งประกอบไปด้วย มิติด้านคนที่ได้ให้ความสำคัญกับคนที่จะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนเข้ามาร่วมในการพัฒนา โดยการปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชน มิติด้านการปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญในการปฏิบัติหรือการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติอย่างพอเพียง ด้วยการวางแผน ศึกษาข้อมูลในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มแก้ไขปัญหาจากจุดเล็ก ๆ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ บูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนา และมิติของสังคม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างให้สังคมเป็นสังคมแห่งความพอเพียง สามารถพึ่งพาตนเองได้ พออยู่พอกิน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะมีภาพแห่งความสำเร็จที่คาดหวังไว้ กล่าวคือ สถานศึกษาสามารถนำหลักการตามศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นดำเนินกิจกรรมที่

เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรจะมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สำหรับผู้เรียนควรมีความรู้ ทักษะและสามารถปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตได้ โดยยึดหลักการตามศาสตร์พระราชา ผู้ปกครองและชุมชนควรดำเนินชีวิตและมีการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เป็นตามหลักการที่ได้กล่าวมาข้างต้นเพื่อความยั่งยืน

ตาราง 1 การวิเคราะห์การน้อมนำหลักการทรงงาน ไปใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย

	ขอบข่ายการบริหารงาน 4 ฝ่าย / หลักการทรงงาน ในหลวงรัชการที่ 9	การบริหารงานวิชาการ	การบริหารงบประมาณ	การบริหารงานบุคคล	การบริหารทั่วไป	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ		✓	✓	✓	✓
2	ระเบิดจากข้างใน					
3	แก้ปัญหาจากจุดเล็ก	✓				✓
4	ทำตามลำดับขั้นตอน	✓	✓		✓	✓
5	ภูมิสังคม	✓				✓
6	องค์รวม	✓		✓		✓
7	ไม่ติดตำรา	✓				✓
8	ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	✓	✓		✓	✓
9	ทำให้ง่าย	✓			✓	✓
10	การมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓	✓
11	ประโยชน์ส่วนรวม	✓	✓	✓	✓	✓
12	บริการจุดเดียว					
13	ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ					
14	อธรรมปราบอธรรม					
15	ปลูกป่าในใจคน					
16	ขาดทุนคือกำไร					

ตาราง 1 (ต่อ)

หลักการทรงงาน ในหลวงรัชการที่ 9 / ขอบข่ายการบริหารงาน 4 ฝ่าย		การบริหารงานวิชาการ	การบริหารงบประมาณ	การบริหารงานบุคคล	การบริหารทั่วไป	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
17	การพึ่งตนเอง	✓				✓
18	พออยู่พอกิน					
19	เศรษฐกิจพอเพียง	✓			✓	✓
20	ทำงานอย่างมีความสุข	✓			✓	✓
21	ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน	✓		✓		✓
22	ความเพียร	✓		✓		✓
23	รู้ รัก สามัคคี	✓		✓		✓

จากตาราง 1 การวิเคราะห์การน้อมนำหลักการทรงงาน ไปใช้ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย โดยวิธีการพิจารณาองค์ประกอบเชิงทฤษฎี จำนวน 23 ข้อ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกับการบริหารงาน 4 ฝ่าย เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ 16 ข้อ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ
2. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
3. ทำตามลำดับขั้นตอน
4. ภูมิสังคม
5. องค์รวม
6. ไม่ติดตำรา
7. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
8. ทำให้ง่าย
9. การมีส่วนร่วม

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

10. ประโยชน์ส่วนรวม
11. การพึ่งตนเอง
12. เศรษฐกิจพอเพียง
13. ทำงานอย่างมีความสุข
14. ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน
15. ความเพียร
16. รู้ รัก สามัคคี

จากหลักการทรงงาน 16 ข้อ ที่สังเคราะห์องค์ประกอบมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาแยกเป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตางหลักศาสตร์พระราชา ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ตาราง 2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา / นักวิชาการ		Dwight D. Eisenhower	Sergiovanni (1980)	สุเมธ แสงนิ่มนวล (2560)	สุชาดา นันทะไชย (2549)	ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560)	ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	✓						✓
2	โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้		✓					✓
3	โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	✓						✓
4	โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน			✓				✓

ตาราง 2 (ต่อ)

ขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา / นักวิชาการ		Dwight D. Eisenhower	Sergiovanni (1980)	สุเมธ แสงมีมานวล (2560)	สุชาดา นันทะไชย (2549)	ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560)	ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
5	โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร				✓			✓
6	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน			✓				✓
7	โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในชีวิตประจำวัน					✓		✓
8	โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)						✓	✓
9	โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่						✓	✓
10	โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน		✓					✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการสังเคราะห์ เป็นผลจากการเลือกองค์ประกอบที่สังเคราะห์

จากตาราง 7 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ได้ดังนี้ 1 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข 2 โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน 4 โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน 5 โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร 6 โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 7 โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ใน

ชีวิตประจำวัน 8 โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) 9 โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่ 10 โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร และปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

ตาราง 3 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

นักวิชาการ / ขอบข่ายงานการบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา		วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544)	Dwight D. Eisenhower	สุเมธ แสงนิ่มนวล (2560)	ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560)	ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560)	ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	✓						✓
2	โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				✓	✓		✓
3	โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ		✓	✓				✓
4	โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด		✓					✓
5	โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด				✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการสังเคราะห์ เป็นผลจากการเลือกองค์ประกอบที่สังเคราะห์

จากตาราง 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ได้ดังนี้ 1 โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 2 โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ 4 โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 5 โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนและการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวก จัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

ตาราง 4 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

ขอบข่ายงานการบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา / นักวิชาการ		วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544)	ธเนศ ขำเกิด (2549)	ทินกร พุลพุฒ (2560)	ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560)	ดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560)	ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	✓				✓		✓
2	โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน				✓	✓		✓
3	โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์	✓						✓
4	โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน		✓					✓

ตาราง 4 (ต่อ)

ขอบข่ายงานการบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา / นักวิชาการ		วาโร เพ็งสว่สดิ์ (2544)	ธเนศ ขำเกิด (2549)	ทินกร พลพุฒ (2560)	ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560)	ดวงใจ ขนะสิทธิ์ (2560)	ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
5	โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร			✓			✓	✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการสังเคราะห์ เป็นผลจากการเลือกองค์ประกอบที่สังเคราะห์

จากตาราง 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ได้ดังนี้ 1 โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม 2 โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน 3 โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ 4 โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน 5 โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

ตาราง 5 องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

นักวิชาการ / ขอบข่ายงานการบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา		วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544)	Dwight D. Eisenhower	Sergiovanni (1980)	บุษกร วัฒนบุตร (2561)	สุชาดา นันทะไชย (2549)	บรียานุช ธรรมโปยา (2548)	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	✓				✓		✓
2	โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด		✓					✓
3	โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					✓		✓
4	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาค		✓		✓			✓
5	โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม						✓	✓
6	ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล			✓				✓
7	โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	✓						✓
8	โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน				✓			✓
9	โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด						✓	✓
10	โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุด			✓				✓

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ ในช่องผลการสังเคราะห์ เป็นผลจากการเลือกองค์ประกอบที่สังเคราะห์

จากตาราง 6 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของขอบข่ายงานการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ได้ดังนี้ 1 โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด 2 โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 3 โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 5 โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 6 ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 7 โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 8 โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 9 โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด 10 โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง บริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

ความหมายเกี่ยวกับรูปแบบ (Model) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

ขวัญนภา สุขคร (2554) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป เป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทาให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ การพัฒนารูปแบบจึงเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะนำผลการวิจัยมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ การทำงานปกติในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะธรรมชาติของงานหรือหน่วยงานนั้น ๆ

ณัฐติกา ขวกเขียว (2550) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง การออกแบบการดำเนินงานตามแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษาค้นคว้าตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างเอง ซึ่งอาจถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของรูปแบบ แผนภูมิ แผนผัง หรือในรูปแบบอื่น มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

นวพร ฉายเรืองโชติ (2548) ได้สรุปว่า รูปแบบ หมายถึง ผลผลิตที่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ หรือจินตนาการที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยการใช้รูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ หรือภาษาที่สามารถสื่อให้เข้าใจได้ง่าย โดยที่ผลผลิตนั้นได้พัฒนามาจากการศึกษา ทฤษฎี และแนวคิด โดยมุ่งเพื่อที่จะตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีและปรากฏการณ์จริง

มลาวัลย์ นกหงส์ (2554) ได้สรุปว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิดขององค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการและกิจกรรมที่นำมาปฏิบัติ เพื่อเป็นการสร้าง ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ที่สามารถอธิบายคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจในโครงสร้างความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของปรากฏการณ์นั้น

ศิวากร นันโท (2550) ได้สรุปความหมายของคำว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบหรือแนวทางในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

ศรีสุข วงศ์วิจิตร (2553) ได้สรุปความหมายของคำว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นองค์ประกอบของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สำคัญ ให้มีความเข้าใจง่าย และใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างเพื่อแสดงให้เห็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจง่ายเพื่อใช้เป็นแบบหรือแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2. องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบต่าง ๆ กันไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบเชิงระบบเปิด อีวานซ์วิชช์ (Ivancevich and others, 1989 : 8) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) ผลผลิต 3) กระบวนการ 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดจากการที่มีปัจจัยนำเข้าส่งเข้าไปผ่านกระบวนการ ซึ่งจะจัดกระทำให้เกิดผลผลิตขึ้นและให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของระบบเปิด

2. องค์ประกอบของรูปแบบที่ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์หรือสิ่งที่ศึกษานั้น Bardo และ Hartman (1982); สมาน อัศวภูมิ (2537); Brown และ Moberg (1980) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบของแบบจำลองพบว่า แบบจำลองส่วนใหญ่ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี 3) โครงสร้าง 4) กระบวนการจัดการ 5) การตัดสินใจสั่งการ

สนานจิตร สุคนธทรัพย์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินงาน และการควบคุม

สมาน อัศวภูมิ (2537) ได้ศึกษาแบบจำลองการบริหารการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) การจัดองค์การการบริหารหรือโครงสร้างระบบบริหาร 2) แนวทางดำเนินการ 3) ภาระหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารงานขององค์การนั้น เช่น การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานการเงิน การบริหารงานวิชาการ เป็นต้น

จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม (2545) กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ เน้นบริบทและความเป็นมาของแนวคิด ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 เงื่อนไขและข้อจำกัดของรูปแบบ

วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์ (2547) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความนำ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบและสาระสำคัญของการกระจายอำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานและเงื่อนไขความสำเร็จ

ศิริชัย กาญจนวสี และคณะ (2548) ได้กล่าวว่า รูปแบบของระบบการบริหารจัดการการศึกษาแบบบูรณาการสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภาพวาดความสำเร็จ 2) การกำหนดโครงสร้าง 3) การบริหารจัดการ 4) การติดตามกำกับ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ผู้เสนอกำลังศึกษา อาจขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ หรือออกแบบแนวคิด ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

ตาราง 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบ / แนวคิดของนักวิชาการ		Ivancevich and others (1989)	Bardo and Hartman (1982)	สนานจิตร สุคนธทรัพย์ (ม.ป.ป.)	สมาน อัศวภูมิ (2537)	จินตนา ศักดิ์ดูอร่าม (2545)	วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรากรณ์ (2547)	ศิริชัย กาญจนวสี และคณะ (2548)	ความถี่/Frequency	ผลการสังเคราะห์ (Analysis)
1	องค์ประกอบของรูปแบบเชิงระบบเปิด	✓							1	✓
2	กระบวนการพัฒนา		✓				✓		2	✓
3	รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์			✓					1	✓
4	องค์ประกอบของรูปแบบจำลอง				✓				1	
5	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา					✓			1	✓
6	การวัดประเมินผล						✓	✓	2	✓
7	วิธีการนำรูปแบบไปใช้				✓	✓	✓		3	✓
8	ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม	✓	✓			✓			3	✓
9	การกำหนดโครงสร้าง		✓		✓	✓		✓	4	✓
10	การดำเนินการ		✓	✓	✓	✓	✓		5	✓
11	ยุทธศาสตร์การดำเนินงานและเงื่อนไขความสำเร็จ	✓					✓		2	✓
12	บทนำ หลักการและวัตถุประสงค์		✓	✓	✓	✓	✓	✓	6	✓

จากตาราง 6 การที่ได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านนำมาสังเคราะห์ได้ คือ สิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงการกำหนดโครงสร้าง แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ เงื่อนไขความสำเร็จ และวิธีการนำรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาไปใช้ ให้เข้าใจง่าย เพื่อใช้เป็นแบบหรือแนวทางในการดำเนินงาน นำมาสร้างแบบจำลองและพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ จึงได้องค์ประกอบของรูปแบบดังนี้

1. บทนำ
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

3. กระบวนการพัฒนา

4. การวัดประเมินผล

3. ประเภทของรูปแบบ

กรรณิกา เจิมเทียนชัย (2539) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบหรือแบบจำลองเป็น 2 ชนิด ได้แก่ แบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรมและแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม

กุลวดี บัวโชติ (2547) ได้สรุปความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านว่า รูปแบบหรือแบบจำลอง คือ การแบ่งประเภทของแบบจำลองขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสร้างขึ้นจากแนวความคิดของทฤษฎี

Keeves (1988) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงอุมาอุปมัย (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการเปรียบเทียบอุปมาอุปมัยกับปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์นามธรรมลักษณะเป็นรูปแบบเชิงกายภาพ

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมอย่างหนึ่งที่มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการอธิบายโดยใช้ปรากฏการณ์ทางภาษา ซึ่งอาจเป็นตัวอักษร รูปภาพหรือแผนภูมิ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นเป็นอย่างดี

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) นำมาใช้ในการวัดผลการศึกษาต่อมาจึงขยายไปใช้กับการวิจัยการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ รูปแบบชนิดนี้ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เพื่อเป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นวิธีวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถบอกได้ว่าตัวแแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรที่สนใจศึกษา ทั้งขนาดและทิศทางที่มีผลกระทบร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงภาษา โดยนำตัวแปรต่างขนาดและมาสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบหรือแบบจำลองนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสร้างและสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี

4. ลักษณะของรูปแบบ

Keeves (1988) กล่าวว่า รูปแบบที่สามารถใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์แบบธรรมดาของตัวแปร แต่อย่างใดก็ตามความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ (Correlation) และเชิงถดถอย (Regression) นี้มีความจำเป็นในการทดสอบระยะต้นจนกว่าตัวแปรที่จะต้องการค้นหาสามารถที่ให้เห็นได้อย่างชัดเจน

2. รูปแบบควรจะนำไปสู่การทำนายผลที่จะได้ที่สามารถทดสอบได้ด้วยจาการสังเกต ดังนั้นรูปแบบที่ดีจึงควรมีการออกแบบการทดสอบรูปแบบที่มีพื้นฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และถ้าการทดสอบไม่ได้ผลคงที่ รูปแบบนั้นจะถูกปฏิเสธ โครงสร้างของรูปแบบจะต้องอธิบายความสัมพันธ์ใหม่ และเป็นการขยายการสืบในระยะยาว รูปแบบจะต้องอธิบายมโนทัศน์ใหม่ความสัมพันธ์ใหม่ และเป็นการขยายการสืบสวนต่อไปอีกด้วย

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า รูปแบบมีความชัดเจนและสามารถให้คำนิยามได้ รูปแบบสามารถใช้เพื่อทดสอบและถ้าจำเป็นก็สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ ได้ถ้ามีการสืบสวนต่อไป

Keeves (1988) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบ 4 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างทุกตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบควรจะต้องมีระบบหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลองเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์แล้วยังใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา

พูลสุข หิงคานนท์ (2540) สรุปความเห็นของนักวิชาการหลายท่านว่ารูปแบบที่ดีจะเปรียบเสมือนสิ่งที่ทำให้ผู้สนใจศึกษาในเรื่องใด ๆ ได้มีความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนการศึกษาในแนวลึกต่อไป ดังนั้นรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรวม ๆ

2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วหากปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิกไป

3. รูปแบบควรนำไปสูงการสร้างแนวคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องที่ศึกษาได้

สรุปได้ว่า รูปแบบ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรหลายตัว รูปแบบควรจะนำไปสู่การทำนายผลที่จะเกิดขึ้น รูปแบบควรจะมีระบบหรือชี้ให้เห็นกลไกเชิงเหตุผล และรูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ของเรื่องที่จะศึกษา

5. การสร้างรูปแบบ

Keeves (1988) เสนอว่า การสร้างรูปแบบ คือ การกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่า รูปแบบเสนออะไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ๆ

Keeves (1988) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น รูปแบบต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลการทำนายได้กว้างขวางขึ้น และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้นผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุป เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีการทดสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง ประเมินผล หลังจาการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

6. การทดสอบรูปแบบ

ศรีสุข วงศ์วิจิตร (2553) ได้นำเสนอจุดมุ่งหมายสำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ ดังนั้น รูปแบบที่สร้างขึ้นจึงควรมีความชัดเจน และเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้ว การศึกษาทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ

ผลการของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป การทดสอบหรือการตรวจสอบรูปแบบสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินซึ่ง Joint Committee on Standard of Education Evaluation ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบซึ่งจัดเป็น 4 หมวด ดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นการประเมินการสนองตอบต่อความตองการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบหรือการประเมินในบางเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ต่าง ๆ จึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

2.1 การประเมินในแนวทางนี้ไม่ได้ประเมินโดยเน้นสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal Base Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นไปตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวโยงกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่ผลอาจจะผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในวงการศึกษาจึงนิยมนำรูปแบบมาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือสูง ผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรม และมีดุลยพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สรุปได้ว่า การทดสอบรูปแบบเพื่อให้ได้ผลการทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลการของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้นและนำไปสู่การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบต่อไปให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการสร้างรูปแบบและการนำไปใช้

7. การพัฒนารูปแบบ

ไพโรจน์ เพชรคง (2539) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการกำหนดแนวทางและโครงสร้าง ซึ่งอาจเป็นสิ่งของระบบงาน กระบวนการหรือแนวคิดที่อยู่ในรูปใดรูปหนึ่งให้ดีขึ้นกว่าเดิม การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยจะสร้างจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิดของรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว และจากผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นพื้นฐานและการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อนแล้วปรับปรุงหรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อย หรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้อยู่ที่การเลือกองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปรหรือกิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมควรมีการกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน ในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมด้วย หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้วต้องได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (วิมลพร ไสยวรรณ, 2545) หรือทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบความเหมาะสม ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบและอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่ามีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบของตน ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น และจากการสร้างรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทำให้ได้ข้อคิดว่า

การสร้างรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับผู้ปฏิบัติต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รูปแบบที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

กุลวดี บัวโชติ (2547) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบหรือแบบจำลอง (Model development) หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง ซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของแบบจำลอง การสร้างแบบจำลอง และพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

ศิวากร นันโท (2550) สรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่พัฒนาให้เหมาะสมกับการวิจัยนั้น จากการได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านนำมาสังเคราะห์ได้ คือ สิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการนิเทศภายในให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบหรือแนวทางในการดำเนินงาน นำมาสร้างแบบจำลอง และพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

8. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษที่ว่า “Development” ซึ่งอาจนำมาใช้เป็นคำเฉพาะและในประกอบคำอื่นได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาข้าราชการ เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำมาใช้กันทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไป เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นตามรูปศัพท์ ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี ถ้าเป็นคำกิริยา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอกงาม คือ ทำให้งอกงามมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี และมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

เฉลียว บุรีภักดี (2552) อธิบายว่า การพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เจริญขึ้น เช่น การสร้างสิ่งใหม่ การแก้ไขปัญหา การรักษาสิ่งที่ดี

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543) ให้คำจำกัดความว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planed or directed change) การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นความพยายามของมนุษย์พยายามที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่า จะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ช้าเร็วอย่างไร ใครเป็นผู้พัฒนา เป็นต้น

สนธยา พลศรี (2547) อธิบายว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่น่าพึงพอใจ จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของการพัฒนา คือ การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น เป็นการ

สร้างสิ่งใหม่มาแก้ไขปัญหา หากมีสิ่งที่ดีก็รักษาเอาไว้ โดยมีกรอบเป้าหมายของสิ่งที่จะพัฒนาอย่างชัดเจน

กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนานั้นอาศัยหลักการวิเคราะห์ชุมชนของ ปาริชาต วลัยเสถียร (2546) กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้กล่าว คือ

การวิเคราะห์ชุมชนเพื่อต้องการทราบว่าปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนคืออะไร สาเหตุของปัญหาและความต้องการเป็นอย่างไร จึงวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่อไป สิ่งที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ชุมชน คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชน ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมมากเท่าใด การทราบคำตอบของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ย่อมจะมีมากขึ้นเท่านั้น ขั้นตอนในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชนมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ถ้าหากปัญหาและความต้องการมีหลายอย่าง ในขณะเดียวกันจะต้องเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะต้องสำรวจและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชนในชุมชน

2. ศึกษาสาเหตุของปัญหา เป็นการค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เป็นพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งวิธีหาสาเหตุของปัญหาและความต้องหารในชุมชนนั้นมีหลายวิธี ได้แก่ การสังเกตการศึกษาประวัติศาสตร์ภูมิหลังของชุมชน การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. ศึกษาความสามารถในการแก้ไขปัญหา

4. ศึกษาลู่ทางในการแก้ไขปัญหา มีการวางแผนการดำเนินการเพื่อหาลู่ทางในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา คือ การสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักการ องค์ประกอบ การสร้าง การทดสอบรูปแบบ และการพัฒนารูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษา

แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC นั้นเป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความหมายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไว้ดังนี้

ความหมายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมตัวกันของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดย ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศเข้ารวมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรที่ไม่รู้จบ นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (CQI–Continuous quality improvement) กระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกัน ตั้งคำถามและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

ฉัตรชัย ทองเจริญ (2556 : 41) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนที่สนใจแสวงหาความรู้ ถ่ายทอด สร้างความรู้ และใช้ประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ รวมทั้งผู้บริหารจัดการสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับบุคคล และการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การสรรหา ถ่ายโอนองค์ความรู้และบุคลากรในโรงเรียนต่างเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง

ณัฐิกา นครสูงเนิน (2556) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมตัวของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชนอื่น ๆ และนักเรียน ในการทำกิจกรรมหรือการดำเนินการเพื่อเป้าหมายของการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมองค์กรที่มีความร่วมมือ มีการทำงานเป็นทีม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีระบบสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก โดยการรวมตัวกันทำอย่างกระตือรือร้นและต่อเนื่อง โดยสมาชิกในชุมชนเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ในการร่วมกิจกรรม เพราะได้รับอิสระในการคิด การทำงาน และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตามความต้องการที่แท้จริงของตนเองและองค์กร

ดลนภา วงษ์ศิริ (2556) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง โรงเรียนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรวิชาชีพที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อความรู้ดังกล่าวได้รับการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกัน เพื่อจะเกิดความรู้และความเชี่ยวชาญหลายเท่าตัว และเป้าหมายสูงสุด คือ ผลประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2556) กล่าวว่า การรวมตัวกันของครูเพื่อร่วมกันจัดการความรู้โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่มีผลต่อศิษย์ให้เกิด Learning outcome ดีขึ้น และผลต่อตัวครูเองให้เก่งขึ้น มีความสุขขึ้น และก้าวหน้าขึ้น PLC จึงเป็นกลไกหรือกระบวนการที่ช่วยสนับสนุนให้ครูสร้างความรู้ขึ้น ใช้และนำความรู้ไปใช้ทำหน้าที่ครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ชนิดรู้จริง (Mastery) ซึ่งรวมถึงการปรับเปลี่ยนให้ครูทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวกในการ

เรียนรู้ (Learning facilitator) หรือครูฝึก (Coach) และปรับห้องเรียนจากห้องสอน (Classroom) มาเป็นห้องเรียนรู้ เพราะในเวลาเรียนส่วนใหญ่นักเรียนจะเรียนเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกัน เปลี่ยนจากเน้นการเรียนของปัจเจก (Individual learning) มาเป็นเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team learning) เปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปัน ซึ่งครูเปลี่ยนจากการบอกเนื้อหาสาระมาเป็นทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกสนานในการเรียน ให้แก่เด็ก

จุลลี่ ศรีษะโคตร (2557) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนา

วิชาชีพ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ ชูสังข์ทอง (2557) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารและนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารดูแล สนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2558) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง วิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะส่งผลให้ครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และมีเครือข่ายในการทำงาน ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

เรวดี ชัยเชาวรัตน์ (2558) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกัน เพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบสะท้อนผลการปฏิบัติทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวม ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานร่วมกัน การร่วมมือรวมพลัง โดยมุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม

วิทูล ทาชา (2559) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู อาจารย์ ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน มหาวิทยาลัย วิทยาเขต บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า ค่านิยม เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน ดำเนินการแบบทีมเรียนรู้ โดยครูอาจารย์เป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน คอยอำนวยความสะดวก เพื่อร่วมเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาวิชาชีพไว้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกัน ช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

Senge (1990) กล่าวว่า โดยมองว่าเป็นศิษย์ของเรามากกว่ามองว่าศิษย์ของฉันและการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจากการเรียนรู้ของครูเป็นตัวตั้งต้น เรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการรวมตัวการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เป็นไปได้ยากที่จะทำเพียงลำพังหรือเพียงนโยบายเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างความเป็น PLC ที่สอดคล้องกับธรรมชาติทางวิชาชีพร่วมในโรงเรียนย่อมมีความเป็นชุมชนที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น

Sergiovanni (1994) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาวิชาชีพ เป็นสถานที่สำหรับปฏิสัมพันธ์ลดความโดดเดี่ยวของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียนในการทำงานเพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน PCL ที่มีลักษณะความเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทร อยู่บนพื้นฐานอำนาจเชิงวิชาชีพ และอำนาจเชิงคุณธรรม

Hord (1997) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ไว้ว่า หมายถึง โรงเรียนที่ดึงเอาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพมาเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้สังคมที่สร้างขึ้นและได้รับการสนับสนุน ครู และผู้บริหารได้รับการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นและเข้มข้นมากขึ้น ทำให้ผู้เข้าร่วมมีปฏิสัมพันธ์กันเกิดการทดสอบแนวคิด เกิดความท้าทายในการสรุปและแปลความหมาย และแลกเปลี่ยนข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งกันและกัน เมื่อคนหนึ่งเรียนรู้เอง ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และความคิดใหม่ และเมื่อความรู้ดังกล่าวได้รับการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับ เพื่อนจะเกิดความรู้และความเชี่ยวชาญหลายเท่าตัว ก่อนจะนำไปทดสอบหาประสบการณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อให้เกิดการกระตุ้นมากขึ้น

Fullan (1999) กล่าวว่า PCL เป็นอำนาจที่การสร้างพลังมวลชนเริ่มจากภาวะผู้นำร่วมของครู เพื่อขับเคลื่อนการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา การอยู่ร่วมกันของบุคคลซึ่งมีคุณลักษณะของความเอื้ออาทร (Caring) มีการเรียนรู้ (Learning) มีความเป็นวิชาชีพ (Professional) มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการหรือมีวิทยสัมพันธ์ต่อกัน (Collegiality) มีจิตใจใฝ่การแสวงหาคำตอบ (Inquiring) และมีบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นกันเอง มีวัตถุประสงค์ชัดเจนเป็นสถานที่ ซึ่งสมาชิกทุกคนยึดเหนี่ยวผูกพันต่อกันด้วยอุดมการณ์ร่วม (Shared ideology) และมีแนวทางปฏิบัติของตนเองที่ใช้เพื่อเป็นเครื่องสนับสนุนให้เกิดการเป็นชุมชนขึ้น ทั้งนี้รวมถึงมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะช่วยให้ทุกคนรวมกันเป็นชุมชนและให้การช่วยเหลือต่อกัน มีความเข้าใจถึง

เหตุผลและความจำเป็นของการต้องดำรงชีวิตและการทำงานร่วมกันแบบชุมชน

Cibulka และ Nakayama (2000 : 3) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลุ่มของบุคลากรทางการศึกษาที่รวมตัวกันเพื่อทำงานอย่างประสานความร่วมมือกันในฐานะผู้ที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกคนในโรงเรียน

Stoll และคณะ (2003) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการทำงานร่วมกันของครู เพื่อที่จะสะท้อนแนวการปฏิบัติงาน ตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนในแต่ละห้องเรียนเป็นกรณีเฉพาะ

Bulkley และ Hick (2005) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเป็นลักษณะของปฏิสัมพันธ์ทีดีต่อเนื่องระหว่างครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเรียนการสอน รวมทั้งการเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียน

DuFour (2010) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัวของบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรวิชาชีพที่มีเป้าหมายชัดเจนในการรวมตัวกัน เพื่อปฏิบัติภารกิจหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโรงเรียน (school culture)

สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันเป็นความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม การเรียนรู้ที่มีครูโรงเรียนอนุบาลลานสักเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลลานสักเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการผู้เรียนที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ ความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในศตวรรษที่ผ่านมาประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional learning community) เป็นอย่างมาก และถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาโรงเรียน (DuFour and Eaker, 1998) นักวิจัยหลายคนเกิดความสนใจในศักยภาพของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน (Hord, 1997)

ศักดา มัชปาโต (2550) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดเดียวกันกับองค์การแห่งการเรียนรู้ แต่ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะมุ่งไปศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในขณะที่องค์การแห่งการเรียนรู้นั้นจะนำไปพัฒนาในองค์การต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถศึกษาได้จากผลงานการเขียนร่วมกันระหว่างของ Argyris ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาที่สอนด้านการศึกษาและพฤติกรรมองค์การของมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด และ Schon เป็นศาสตราจารย์ด้านปรัชญาแห่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งรัฐแมนซาจูเซท

(Massachusetts Institute of Technology: MIT) ใน ค.ศ. 1978 ในหนังสือชื่อ Organization learning : A theory of action perspectives) ซึ่งถือว่าเป็นตำราเล่มแรกขององค์การแห่งการเรียนรู้ โดยในระยะเริ่มแรกหนังสือนี้ได้ใช้คำว่า การเรียนรู้องค์การ (Organization Learning : OL) ต่อมา Senge ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้องค์การ (Center for organizational learning) ในสถาบันเทคโนโลยีแห่งรัฐแมสซาจูเซท ในปี ค.ศ. 1990 ได้มีบทบาทอย่างสูงในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น มีผลงานเป็นที่ยอมรับได้ใช้คำว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning organizational) แทนคำว่า การเรียนรู้องค์การ (Organization learning) ที่มีใช้อยู่เดิม และกลายเป็นคำที่ใช้กันอย่าง แพร่หลายในปัจจุบัน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดสู่การปฏิบัติ

Senge (1994) ได้เขียนหนังสือขึ้นอีกเล่มหนึ่งชื่อ The fifth discipline field book: strategies and tools for building a learning organization เพื่อให้ข้อเสนอแนะสนับสนุนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในองค์การ ในรูปแบบต่าง ๆ

Senge (1994 : 18) กล่าวว่า ตัวแปรที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงให้การดำเนินงานภายในองค์การของบริษัทเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้ ก็คือ การประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ซึ่งต่อมานักการศึกษานำมาประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านการทำงานทางการศึกษาของครูและผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2551 : 13) กล่าวว่า องค์การที่มีการขยายขีดศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างอนาคตใหม่ที่ดีกว่าให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา หรือองค์การแห่งการเรียนรู้ก็คือ หน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรทุกระดับที่ต่างร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้แก่กัน รวมทั้ง ศักยภาพขององค์กรให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เกิดผลงานได้ระดับคุณภาพตามที่พึงปรารถนา การสร้างสรรค์ให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งก็คือ การทำให้คนในองค์การรู้จักเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่ดี จนสามารถยกระดับผลสำเร็จขององค์การให้สูงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาทีมงานให้เป็นทีมงานชั้นยอดจนสามารถร่วมสร้างและร่วมขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ได้นั้นสมาชิกในแต่ละคนของทีมงานจะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่ใช้ปฏิบัติงานเพื่อยกระดับผลงานให้สูงขึ้น และจากการมีโอกาสทำงานร่วมกันเช่นนี้ทำให้สมาชิกของทีมงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมไปกับการเรียนรู้วิธีทำงานของตนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ทีมงานที่มีประสิทธิผลในองค์การแห่งการเรียนรู้ว่า เมื่อเวลาผ่านไปหลังจากสมาชิกทีมงานแต่ละคนมองเห็นและได้ประสบการณ์จากมุมมองโลกในแง่ที่แตกต่างของกันและกันก็จะเริ่มเกิดความเชื่อและมีสมมติฐานใหม่ขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะ และศักยภาพของตนตามมา ที่เรียกว่า วงจรของการเรียนรู้แบบลุ่มลึก (Deep learning cycle) อันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของ

องค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นปัจจัยช่วยพัฒนาทั้งด้านศักยภาพและสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ให้แก่บุคคลและองค์การโดยรวม

อมรา จำรูญศิริ (2554) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งระบุในบทความทางวิชาชีพของ Wikipedia, the free encyclopedia ว่า ถ้าโรงเรียนต้องการประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นต้องหยุดการดำเนินงานในรูปแบบของอุตสาหกรรมแล้วสร้างสรรค์และนำรูปแบบใหม่มาใช้ เช่น ปรับองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในหลายเหตุผล คำว่า องค์การเกิดจากความเห็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพ มีความเรียบง่ายและมีความสนใจร่วมกัน ส่วนคำว่า ชุมชนนั้นได้ให้ความสำคัญมากกว่าในด้านความสัมพันธ์กัน การแลกเปลี่ยน วิสัยทัศน์ และวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาความก้าวหน้าของโรงเรียน ความท้าทายของนักการศึกษา คือ การสร้างชุมชนที่มีพันธสัญญาต่อกันที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) แม้จะฟังดูง่ายดาย แต่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติโดยละเอียด หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หัวใจสำคัญที่สุดของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ดีของครู โดยให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการปฏิรูปที่เกิดจากภายใน คือ ครูร่วมกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือกันและกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงาน พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่ผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสำคัญจากผลการวิจัยโดยตรงของที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ ทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอนพบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอนกล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว งานสอนของครูเพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอย สังเกตอย่างสนใจ เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาท และพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสาระสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพ

ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่า และขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่ายังพบว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียนพบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียนกล่าว คือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่าสุดท้ายคือความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์อันดีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นบรรยากาศที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ดีกว่าองค์กรที่ขาดคุณลักษณะเช่นนี้

2. เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความศรัทธาในการทำงาน โดยครูที่เป็นสมาชิกของชุมชนมีความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความปรารถนาดีและมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยความจริงใจ

3. เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการโดยครู ผู้บริหารและบุคลากรอื่น ๆ พร้อมที่จะแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทางวิชาการเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

4. เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้ โดยคุณลักษณะที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นต้นทุนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของครูที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในที่สุด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวคือตัวบ่งชี้ว่าครูได้รับการพัฒนาให้ยกระดับความเป็นนักวิชาชีพให้สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวว่า หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครูในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559-2561) คือ การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนเงินอุดหนุนแก่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา รวมทั้งกลุ่มสมาชิกวิชาชีพครูในโครงการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพและบุคลากรทางการศึกษาแบบชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยมีหลักการ 5 ประการ ดังนี้

1. Shared values and norms คือ การสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันในเรื่องคุณค่า อุดมการณ์และวิสัยทัศน์และการปฏิบัติที่ดี

2. Collective focus on student learning คือ การร่วมมือรวมพลังมุ่งสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. Collaboration คือ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันของทุกคนในการเรียนรู้และสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน

4. Expert advice and study visit คือ การเรียนรู้ของครูและชุมชนที่ต้องใจกว้าง เปิดรับคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะเป็นคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์หรือคนในชุมชนที่เชี่ยวชาญและมีการปฏิบัติที่ดี และมีการศึกษาชั้นเรียนหรือมีการเยี่ยมชมการปฏิบัติงานจริงในห้องเรียนโดยเฉพาะห้องของเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกัน

5. Reflection dialogue คือ การมีสุนทรียภาพสนทนาเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เน้นหลักการการสื่อสารแบบสองทางเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกื้อกูลระหว่างกัน

Stoll และคณะ (2003 : 3) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. การที่บุคลากรในโรงเรียนมีค่านิยมร่วมกัน โดยที่ค่านิยมร่วมเหล่านั้นมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนเป็นสำคัญ

2. บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความรู้สึกผูกพันต่อภาระหน้าที่อย่างต่อเนื่องยาวนาน และที่สำคัญผู้บริหารจะต้องลดความรู้สึกโดดเดี่ยวแปลกแยกไม่ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน

3. ให้ความสำคัญของความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการปรึกษาหารือพูดคุยในประเด็นของการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีระบบ คอยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ มีการสังเกตการณ์ร่วม มีการนำแนวคิดและข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยมาปรับเปลี่ยนนำมาใช้แก้ปัญหาและตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียน

4. มีการประสานความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุน

5. การเรียนรู้แบบกลุ่มหรือเดี่ยวได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมองว่า ครูทุกคนคือผู้เรียนซึ่งเรียนรู้จากผู้ร่วมงานซึ่งกันและกัน

Stoll และคณะ (2006) กล่าวว่า การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่าประกอบไปด้วย 5 มิติ ได้แก่

1. มิติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจร่วมกัน
2. มิติทางด้านการเรียนรู้ของนักเรียนและวิสัยทัศน์ร่วมของบุคลากรในการพัฒนาโรงเรียน
3. มิติทางด้านการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร
4. มิติทางด้านการนิเทศงานและการสะท้อนข้อมูลย้อนกลับ
5. มิติทางด้านการสร้างปัจจัยเงื่อนไขที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Senge (1994) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์พันธกิจ ค่านิยม และเป้าหมายร่วมกัน
2. มีภาวะผู้นำที่คำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. มีการทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน
4. มีการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
5. มีการแสวงหาความรู้ทางวิชาชีพร่วมกันและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีที่สุด
7. มีการประเมินผลต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นไปเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนในมุมมองกว้าง ไม่ใช่แค่การประเมินจากคะแนนที่เด็กสอบได้จากข้อสอบเท่านั้น

DuFour (2004) กล่าวว่า หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจว่านักเรียนได้เกิดเรียนรู้ (Ensuring that students learn) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความเชื่อว่า ภารกิจหลักของการจัดการศึกษาในโรงเรียนไม่ใช่เพียงเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับการสอนจากครู แต่เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนทุกคนได้เกิดการเรียนรู้จริง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่เรียบง่ายนี้จะมุ่งเน้นไปที่การสอนเพื่อให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ สำหรับทุกคน ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องจะตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ อาทิลักษณะและการปฏิบัติของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในการช่วยให้นักเรียนทุกคนบรรลุเป้าหมายในระดับสูง การนำลักษณะและการปฏิบัติเหล่านั้นมาใช้ในโรงเรียน ข้อผูกพันในการสร้างโรงเรียน และการติดตามตัวบ่งชี้เพื่อประเมินความก้าวหน้า อันจะนำไปสู่รากฐาน

ความแข็งแกร่งของโรงเรียนในอนาคต คำถามสำคัญที่ช่วยผลักดันการทำงานในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามหลักการนี้ ได้แก่ 1) เราต้องการให้นักเรียนแต่ละคนเรียนรู้อะไรบ้าง 2) เราจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนแต่ละคนได้ เรียนรู้ 3) เราจะตอบสนองอย่างไร เมื่อนักเรียนบางคนประสบปัญหาในการเรียนรู้และ 4) เมื่อเรารู้ ว่านักเรียนได้เรียนรู้แล้ว เราปฏิบัติต่อเขาอย่างไร

2. การมีวัฒนธรรมของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง (A culture of collaboration) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องมีโครงสร้างเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้สำหรับทุกคน การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังที่มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ครูจะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูร่วมเรียนรู้และทำงานเป็นทีม เพื่อส่งเสริมและชี้แนะให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและมีความหมายอันนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคน

3. การมุ่งเน้นไปสู่ผล (A focus on results) ประสิทธิภาพชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพวัดจากผลที่เกิดขึ้น และตามมาของการทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อันเป็นงานหลัก และงานประจำของครูและผู้บริหารทุกคนในโรงเรียน ครูทุกคนในทุกทีมต้องร่วมมือรวมพลังกันเรียนรู้และสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการ อันได้แก่ การระบุระดับความสำเร็จและความต้องการจำเป็นของนักเรียนในปัจจุบัน การกำหนดเป้าหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการทำงานร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และแสดงหลักฐานความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ

Hargreaves (2003) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของโรงเรียนที่มีความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนยึดหลักความมีส่วนร่วมในการบริหารงานสนับสนุนให้เกิดการกระจายภาวะผู้นำไปยังบุคลากรในระดับต่าง ๆ มีการมอบอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากรภายในองค์กร ซึ่งวิสัยทัศน์ร่วมดังกล่าวพัฒนามาจากภาระผูกพันที่ไม่เปลี่ยนแปลงของบุคลากรในโรงเรียนและเป็นวิสัยทัศน์ที่คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานของบุคลากรภายในโรงเรียนด้วย

3. บุคลากรภายในโรงเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการที่จะมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน

4. มีการติดตามพฤติกรรมภายในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยผู้สังเกตการณ์เพื่อป้อนข้อมูลย้อนกลับและช่วยสนับสนุนการพัฒนาให้เกิดขึ้นทั้งในระดับตัวบุคลากรและโรงเรียน

5. เป็นโรงเรียนที่มีการจัดเตรียมสภาพทางกายภาพและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในการที่จะปฏิบัติให้เกิดลักษณะของการดาเนินงานตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว

Hord (2010) กล่าวว่า ลักษณะของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า องค์กรที่มีลักษณะของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Values and Vision) ที่ผ่านมาค่านิยม และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นข้อกำหนดที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ครูและคณะทำงานร่วมกันปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายของโรงเรียน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดการให้ครู คณะทำงานมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกัน จึงมีความสำคัญอย่างมากในการนำไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผล

2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (Intentional Collective Learning) สามารถดำเนินการโดยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและนักการศึกษา ตลอดจนผู้ร่วมงานทุกฝ่ายร่วมกันสืบเสาะถึงปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรรสร้างวิธีการในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ (Supportive and Shared Leadership) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมอบความไว้วางใจให้ครูและผู้ร่วมงานทุกฝ่าย ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำมีอำนาจ และการตัดสินใจร่วมกัน

4. การสนับสนุนสภาวะแวดล้อม (Supportive Condition) สภาวะแวดล้อมในการสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยสองส่วน คือ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น เวลา ขนาดของ โรงเรียน กฎเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และความสามารถของบุคคลทั้งด้านสติปัญญา และทักษะก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

5.การร่วมกันปฏิบัติงานส่วนบุคคล (Shared Personal Practice) การที่ครูได้มีส่วนร่วมในการสังเกตชั้นเรียน บันทึกกระบวนการปฏิบัติงาน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายชี้แนะ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อนที่ปราศจากการประเมินและการตัดสินคุณค่าการปฏิบัติงาน จะทำให้การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ที่

ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงาน ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

สรุป ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุรินทร์ ภูสิงห์ (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี จะจัดได้ดีเมื่อมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดองค์การ การดำเนินการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ การนำรูปแบบไปใช้ และเงื่อนไขความสำเร็จ และส่วนที่ 2 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การบริหารและจัดการ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย และคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิตพอเพียง 2) รูปแบบที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษา มีลักษณะดังนี้ 2.1) หลักการจัดต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มียุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเอง การช่วยเหลือตนเองการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่าย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวภายใต้เงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม สอดคล้องกับภูมิสังคม และโรงเรียนต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 2.2) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2.3) การจัดองค์การ ยึดหลัก

การมีส่วนร่วม และเน้นการทำงานเป็นทีม 2.4) การดำเนินการมีดังนี้ การบริหารและจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล และการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย 2.5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร แผนปฏิบัติการ หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวนแหล่งเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และรายงานการประเมินตนเอง 2.6) การนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนมียุทธศาสตร์ ขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นติดตาม แนะนำและขั้นประเมินผล รายงานผลและขยายผล 2.7) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนต้องมีความรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดที่นักเรียน และให้ความสำคัญกับชุมชน

วราภรณ์ ปริสุทธิ์วานิชย์ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวกับโรงเรียนบ้านหนองไผ่ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะใช้เวทีประชาคมหมู่บ้านพัฒนารูปแบบตามความต้องการของชุมชนและผู้เรียนที่ต้องการเรียนรู้ตามบริบทของชุมชน โดยส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ จัดเวทีประชาคม ค้นหาแกนนำ ให้ความรู้แนวคิดหลักการ กำหนดเป้าหมายและแนวทางขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ฯ เป็นที่ปรึกษา ประสานงานเจ้าหน้าที่ภาคีพัฒนาในพื้นที่สนับสนุนงบประมาณ การอบรมศึกษาดูงานแก่แกนนำ เพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนได้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ

ศรีพร แก้วโขง (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามขอบข่ายงานใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การบริการจัดการสถานศึกษาในศูนย์

เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 มีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาล่าสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ

ภูดิศ พัดพิน (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสม 3) ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบัน สถานศึกษาทุกแห่งมีความพร้อมที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา 2) สภาพปัญหา สถานศึกษาขาดการกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ ขาดความตระหนักความรู้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน 2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 3) บริบทหรือสภาพแวดล้อม สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 2 ระบบการบริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) วิธีการบริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) อำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการดำเนินงาน 2) การนำไปใช้ 3) การประเมินผลการดำเนินงาน และ 4) สรุปผลการดำเนินงาน ส่วนที่ 4 การประเมินผล ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ 1) ขั้นตอนวิธีการประเมิน 2) สิ่งที่ประเมิน ส่วนที่ 5 เงื่อนไข ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) เงื่อนไขความสำเร็จ 2) เงื่อนไขข้อจำกัด

ณัฐิยา พาที (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า 1. ปัจจัยจากลักษณะของบุคคล ปัจจัยลักษณะของสภาพแวดล้อม และปัจจัยลักษณะขององค์การที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน

อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมภายใน ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ 2. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยรวม (Yt) ระหว่าง .31-.70 โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ ด้านความผูกผันต่อองค์กรและด้านการกระจายอำนาจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้เท่ากับ 57 เปอร์เซ็นต์ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

จุรีรัตน์ ทองรอง (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประยุกต์หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบราชธานี เขต 5 พบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านประสบการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. ข้อเสนอแนะแนวทางพบว่า 3.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรบริหารจัดการโดยใช้เหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การสร้างความพอประมาณ และการบริหารจัดการบนฐานของความรู้ 3.2 ด้านการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนควรมีหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น 3.3 ด้านการพัฒนาบุคลากรมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหาร คณะครูต้องปฏิบัติตนเป็นแบบในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่า ความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วย

สุดารัตน์ อุปปะ (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่อง เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 3 ด้านเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสถานภาพระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 4) แนวทางในทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีดังนี้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารควรทำความเข้าใจในเรื่องการนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถสื่อสารกับบุคลากรให้ชัดเจนด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ควรมีหลักสูตรหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาแทรกในวิชาสังคมศึกษา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรควรจัดอบรมพัฒนาให้กับบุคลากรทางการศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ควรสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างแท้จริง

มณฑิรา ดีรัศมี (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้าน การศึกษาปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์กร ด้านการอำนวยการ และ

ด้านการวางแผน ข้อเสนอแนะในการพัฒนา คือ ข้อเสนอแนะในการจัดคนเข้าทำงานหรือการจัดบุคลากร คือ ครูควรมีความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูจะต้องศึกษาหลักปรัชญา แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และน้อมนำมาปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

หัสดาพร ศิลาชัย (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า 1) ปัญหาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย 2) การเปรียบเทียบปัญหาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาและด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 3.1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3.2) ด้านหลักสูตรและการสอน ได้แก่ การจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปรับปรุง/พัฒนาตามรายงานผล การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเผยแพร่/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 3.3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชน ด้านเศรษฐกิจ หรือสังคม หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ และการส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ

อุณารัตน์ เสมายิ่ง (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์ยอเซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาโรงเรียนเซนต์โยเซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารวิชาการ สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ด้านการบริหารวิชาการโรงเรียนมีปัญหาการนิเทศการติดตามตรวจสอบผลของการปฏิบัติงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในด้านแก้ปัญหาสถานศึกษา ควรจัดทำแผนการนิเทศติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งแต่งตั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการนิเทศติดตาม ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีปัญหาขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับงบประมาณ ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือ ให้มีการวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ด้วยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตรวจสอบการใช้งานงบประมาณโดยการสรุปโครงการ พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดเด่นและที่ควรต้องการพัฒนาด้านการบริหารบุคคล พบว่า โรงเรียนมีปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ควรมีการอบรมเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง และเป็นระบบรวมทั้งจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามปรับเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านการบริหารทั่วไป พบว่า โรงเรียนมีปัญหาการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรทางการศึกษา ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการความเสี่ยงและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาน้อย ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือ ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการวางแผนและการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบควบคุมภายในการติดตามตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาการศึกษาให้สาธารณะชนทราบ

พระมหาอุทัย พลเทโว (พลเทพ) (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บูรณาการพุทธธรรมและศาสตร์พระราชา เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงราชกรณราชวิทยาลัย (2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมและศาสตร์พระราชา เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (3) เพื่อเสนอองค์ความรู้การบูรณาการพุทธธรรมและศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาทั้งเอกสาร และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร บุคลากรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในศูนย์ปฏิบัติธรรมทั้ง 1 แห่ง ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และบุคคลภายนอก จำนวน 25 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาศูนย์ปฏิบัติธรรม มี 4 ด้าน คือ (1) บุคลากรขาดความมั่นคงและอัตรากำลังบุคลากรไม่เพียงพอกับภาระงาน (2) นโยบายและแผนกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณไม่ชัดเจน และขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ (3) การจัดการด้านวัสดุ อุปกรณ์ไม่เพียงพอกับปริมาณการใช้งาน และการจัดเก็บยังไม่เป็นระบบระเบียบ ขาดมาตรฐาน (4) ขาดนโยบายและแผนพัฒนาระดับมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบ 2) หลักพุทธธรรมและศาสตร์พระราชาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อน สำหรับเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย (1) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมการบริหารจัดการด้านบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และสัปปายะ 3 คือ บุคคลสัปปายะ อาวาสสัปปายะ ภัสสสัปปายะ (2) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมการบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิก (3) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักกุลจิรัฏฐิติธรรม หลักในการดำรงความมั่งคั่งยั่งยืนขององค์กร (4) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมด้านการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 3) องค์ความรู้การบูรณาการพุทธธรรมและศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยกระบวนการ “PDCA” ของ ดร.เดมมิ่ง ด้วยการสังเคราะห์ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านบุคลากร plan = มีแผนนโยบายที่จะบรรจุเป็นบุคลากรประจำและอัตราจ้างโดยกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน Do = กิจกรรมที่ทำ มีการพัฒนาบุคลากร โดยให้โอกาสบุคลากรได้รับกรยกระดับความรู้ทักษะใหม่ ๆ อย่างทั่วถึง Check = การตรวจสอบความเหมาะสมถูกต้อง/ประเมินผลการธำรงรักษาบุคลากร ควรสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้มีความเป็นกันเองคือบุคคลสัปปายะ Act = การนำผลมาปรับปรุง/แก้ไข แนวร่วมจากชุมชน มีนโยบายจิตอาสาประจำศูนย์ (1) ด้านงบประมาณ Plan = การวางแผนการใช้งบประมาณให้มีความพอดี สมเหตุผล ให้เหมาะสม

กับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ o - การนำ งบไปดำเนินการ ลงมือทำ การปฏิบัติงานตามแผนงาน Check = ตรวจสอบ การตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้งบประมาณ Act = การติดตาม ปรับปรุง แก้ไข การวางแผนให้มีความเหมาะสมในครั้งต่อไป (3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ Plan = การวางแผนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ รู้จักสรรหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้งานในองค์กรให้มีความพอเพียงพอประมาณกับจำนวนบุคลากร Do = การนำวัสดุ อุปกรณ์ ไปดำเนินการลงมือทำ และการใช้สถานที่ มีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายขณะที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ Check = ตรวจสอบ การหลักทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิก (3) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักกุลจิรัฏฐิติธรรม หลักในการดำรงความมั่งคั่งยั่งยืนขององค์กร (4) หลักธรรมสำหรับส่งเสริมด้านการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 3) องค์ความรู้การบูรณาการพุทธธรรมและศาสตร์พระราชา เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยกระบวนการ “PDCA” ของ ดร.เดมมิ่ง ด้วยการสังเคราะห์ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านบุคลากร plan = มีแผนนโยบายที่จะบรรจุเป็นบุคลากรประจำและอัตราจ้างโดยกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน Do = กิจกรรมที่ทำ มีการพัฒนาบุคลากร โดยให้โอกาสบุคลากรได้รับกรยกระดับความรู้ทักษะใหม่ ๆ อย่างทั่วถึง Check = การตรวจสอบความเหมาะสมถูกต้อง/ประเมินผลการธำรงรักษาบุคลากร ควรสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้มีความเป็นกันเอง คือ บุคคล สัปปายะ Act = การนำผลมาปรับปรุง/แก้ไข แนวร่วมจากชุมชน มีนโยบายจิตอาสาประจำศูนย์ (2) ด้านงบประมาณ Plan = การวางแผนการใช้งบประมาณให้มีความพอดี สมเหตุผล ให้เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ o -การนำ งบไปดำเนินการลงมือทำ การปฏิบัติงานตามแผนงาน Check = ตรวจสอบ การตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้งบประมาณ Act = การติดตาม ปรับปรุง แก้ไขการวางแผนให้มีความเหมาะสมในครั้งต่อไป (3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ Plan = การวางแผนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ รู้จักสรรหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้งานในองค์กรให้มีความพอเพียงพอประมาณกับจำนวนบุคลาก Do = การนำวัสดุ อุปกรณ์ ไปดำเนินการลงมือทำ และการใช้สถานที่ มีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายขณะที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ Check = ตรวจสอบ การตรวจสอบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้งบประมาณและการใช้สถานที่ให้มีประสิทธิภาพ Act = การติดตาม ปรับปรุง แก้ไข การมี ระบบระเบียบ ที่ได้มาตรฐานในการดูแลรักษา ควบคุม จะทำให้วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ อยู่ในสภาพที่ และพร้อมใช้ (4) ด้านการบริหารจัดการ Plan = การวางแผนการ รู้หลักการ หลักเกณฑ์ ที่จะทำให้เกิดผลในการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรมของมหาวิทยาลัย ในการทำแผนปฏิบัติการให้ครอบคลุมในแนวทางของการพัฒนาด้านวิปัสสนากรรมฐาน และอื่น ๆ D = การนำผ่านงานไปลงมือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย มีความเข้าใจประสงค์ Check = ตรวจสอบ มีระยะเวลาประเมินผลการปฏิบัติงาน

ในเวลาที่เหมาะสม Act = การติดตาม ปรับปรุง แก้ไข มีกระบวนการในการพัฒนาปรับปรุงแผนงานให้มีความเหมาะสม และรู้วิธีการที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

รอง ปัญสังกา และคณะ (2561) ได้ดำเนินการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้านป้องกัน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การเฝ้าระวังและการค้นหา ตามลำดับ และความต้องการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาวตามแนวทางศาสตร์พระราชา โดยรวม พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และด้านที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ การบริหารจัดการความเข้าใจรองลงมา คือ การป้องกัน และการค้นหา 2) ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ลักษณะของรูปแบบเป็นการดำเนินงานเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) โดยมีผลย้อนกลับทุกขั้นตอน ซึ่งกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย เข้าใจ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) รู้จักวิเคราะห์ปัญหา และ 2) ศึกษาให้ประจักษ์ เข้าถึง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ใช้หลักระเบิดจากข้างใน 2) แก้ไขจากจุดเล็ก 3) สงมือทำให้สำเร็จ 4) รู้ขอบเขตภูมิสังคม และพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ง่าย เหมาะสม เชื่อมโยงแนวทางแก้ไข 2) มีส่วนร่วม เกิดประโยชน์ส่วนรวม 3) รวบรวมนำมาสะท้อนผล 4) เผยให้คนเกิดแรงบันดาลใจ 3) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ความถูกต้องและความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาวตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ด้านความรู้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแต่ละขนาดมีความรู้หลังการพัฒนาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก

ฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา โดยใช้วิธีผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ศาสตร์พระราชา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

และการสนทนากลุ่ม 3) วิเคราะห์องค์ประกอบหลักด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา คือ การบริหารงานด้วยทางสายกลาง ซึ่งประกอบด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานของพระราชา เพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน 2) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความเข้าใจ ด้านความเข้าถึง ด้านการพัฒนา และด้านหลักการทรงงานของพระราชา 3) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

ธัญญรัตน์ ศุภธนพิพัฒน์ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตขึ้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 645 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 278 คน และครู 367 คน โดยใช้ วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) การน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาค่าน้อย คือ ด้านแผนงานโครงการ ด้านความรู้ศาสตร์พระราชาในสถานศึกษา ด้านห้องเรียนตามรอยพระยุคลบาท และด้านชุมชน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ยกเว้นจำแนกตามตำแหน่งและที่ตั้งของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า (1) ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากภายนอกในการส่งเสริมการบูรณาการศาสตร์พระราชา (2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา (3) บริบทและสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดทำแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ (4) ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่รับผิดชอบงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (5) ทุกฝ่ายยังไม่ให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่ายการทำงนตามศาสตร์พระราชา และข้อเสนอแนะส่วนใหญ่คือ แต่ละฝ่ายควรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันและผู้บริหาร หน่วยงาน บุคคลสำคัญของชาติต้องเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี 4) แนวทางการน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี พบว่า (1) ควรจัดตั้งโครงการสำหรับการบูรณาการศาสตร์พระราชาสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน (2) ควรจัดโครงการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการศาสตร์พระราชาในทุกด้านอยู่เสมอ (3) ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองที่สอดคล้องกับศาสตร์พระราชา (4) ควรจัดโครงการอบรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริหาร ครูและนักเรียนให้มีความสมดุลตามแนวทางของศาสตร์พระราชา (5) ควรจัดโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกย่องบุคคลต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตนตามหลักการของศาสตร์พระราชา

จารุวรรณ ตาลสุกเรือง (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 362 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหารตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพผู้เรียนตามศาสตร์พระราชา องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารตามศาสตร์พระราชา ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำรูปแบบไปประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่า ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

Parkl (2000) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรัฐอัลเบอร์ต้า สหรัฐอเมริกา โดยศึกษาการรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ปี 1994-1997 จุดมุ่งหมายเพื่อการวิจัยเพื่อพัฒนาและทำความเข้าใจวิธีการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติในโรงเรียน ระหว่างปี 1994-1997 โดยศึกษาบทบาท หน้าที่ และทัศนคติของผู้นำในโรงเรียน ได้แก่ ผู้นำครู ผู้บริหาร และประธานคณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 18 คน จากโรงเรียประถมศึกษา 3 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สังเกต การศึกษา เอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาการสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หรืออำนวยความสะดวก ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Halbert และ Kaser (2002) ได้ศึกษาการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนในประเทศแคนาดา โดยสอบถามโรงเรียนชุมชน จำนวน 75 โรงเรียนใน 20 เขตพื้นที่การศึกษา โดยมุ่งศึกษาการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ด้านการอ่าน การเขียนการคำนวณ และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน แล้วนำผลจากการศึกษามาทำการวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียน เพื่อให้ได้รูปแบบในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนนำมาสู่ความเชื่อมั่นของผู้เรียนทุกระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน คือ การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง การตั้งเป้าหมายร่วมกัน และความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง 2) การประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนยึดความสำเร็จที่ห้องเรียนเป็นฐาน โดยพิจารณาจากคุณภาพนักเรียน การสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน 3) นักการศึกษาให้ความสำคัญและวัดความสำเร็จของการดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน โดยพิจารณาจากกระบวนการสอนของครู 4) การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของโครงสร้างการบริหาร และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร 5) การดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนจะต้องรับฟังความคิดเห็นของ

ชุมชนและการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 6) การดำเนินงานปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนต้องมีการตรวจสอบการทำงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโรงเรียน

Copland (2003) ศึกษาการเสริมสร้างความสามารถของผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามโครงการ The Bay Area School Reform Collaboration (BASRC) ในประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาซึ่งตั้งอยู่รอบอ่าวซานฟรานซิสโก จำนวน 16 โรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งวิธีการ เชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนนั้น มีคุณลักษณะพิเศษอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเข้าใจวัฒนธรรมของชุมชนที่อยู่รอบโรงเรียน 2) ให้ความสำคัญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน พร้อมทั้งแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันกับบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน และ 3) พัฒนาการสอนในโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ การที่จะพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือที่ดีกับชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย และมีรูปแบบการปรับปรุงโรงเรียน โดยใช้ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ดำเนินงานเป็นวงจรการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 3.1) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียน ทั้งที่เป็นปัญหาด้านวิชาการและปัญหาอื่น ๆ ในโรงเรียน 3.2) ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการประสบปัญหาของโรงเรียนทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียนและการสอนของครู 3.3) กำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ 3.4) วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน และยกระดับผลการเรียนของนักเรียน 3.5) ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ 3.6) สะท้อนผล พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

สรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทราบถึงองค์ประกอบและกระบวนการในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งการวิจัย ออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

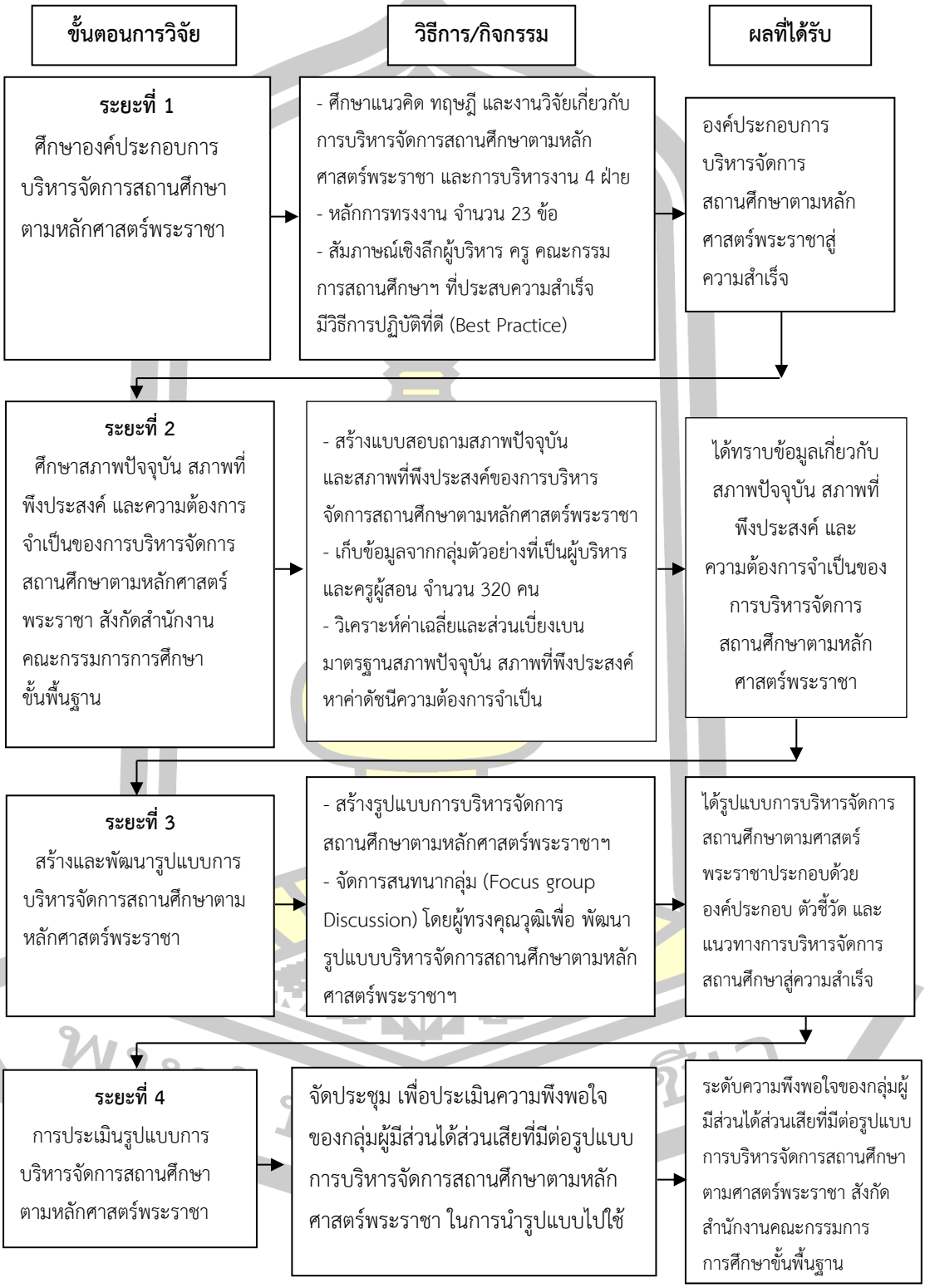

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

1. ความมุ่งหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

2. เป้าหมาย

องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

3. แหล่งข้อมูล/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา หลักการทรงงานของในหลวง 23 ข้อ

3.2 ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured selection interview) โดยการกำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ 3 ประเด็น ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

4.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ 3 ประเด็น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้น ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของภาษา และสอดคล้องของประเด็นการวิจัยกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 1 ท่าน

4. นำข้อเสนอแนะจากการพิจารณาความเหมาะสมของภาษา และสอดคล้องคล้องของประเด็นการวิจัยกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่อง การปรับปรุงแก้ไขประเด็นการสัมภาษณ์ให้สั้น กระชับ และได้ใจความ

5. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อนำไปไว้ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ใช้เวลา 1 เดือน (เมษายน 2565)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

6.2 นัดหมาย วัน เวลา ในการสัมภาษณ์

6.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยขออนุญาตในการบันทึกคำสัมภาษณ์ เพื่อความสะดวกในการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากประเด็นการสัมภาษณ์

6.4 ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นความเรียงตามประเด็นการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความมุ่งหมายการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 เพื่อจัดลำดับจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยแก่นสารสินธุ์จาก 4 จังหวัด 14 สำนักงานเขตพื้นที่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 1,157 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยแก่นสารสินธุ์จาก 4 จังหวัด 14 สำนักงานเขตพื้น ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random) จำนวน 320 คน ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กำหนดขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 14 เขตพื้นที่ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สังกัดศึกษาธิการภาค 12 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

ขั้นที่ 2 เลือกโรงเรียนที่จัดโครงการการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาทั้ง 14 เขตพื้นที่ จากจำนวน 1,157 โรงเรียน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Sampling Random) เพื่อจำแนกขนาดโรงเรียน เล็ก กลาง และใหญ่ จำนวน 23 โรงเรียนแต่ละเขตพื้นที่ ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 12 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 7 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยแก่นสารสินธุ์จาก 4 จังหวัด 14 สำนักงานเขตพื้น ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random) จำนวน 320 คน

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีเว

ตาราง 7 การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

จังหวัด	เขตพื้นที่	ขนาดโรงเรียน			รวมโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
		เล็ก (S)	กลาง (M)	ใหญ่ (L)		
ร้อยเอ็ด	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	4	12	7	23	23
	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2	4	12	7	23	23
	สพป.ร้อยเอ็ด เขต 3	4	12	7	23	23
ขอนแก่น	สพป.ขอนแก่น เขต 1	4	12	7	23	23
	สพป.ขอนแก่น เขต 2	4	12	7	23	23
	สพป.ขอนแก่น เขต 3	4	12	7	23	23
	สพป.ขอนแก่น เขต 4	4	12	7	23	23
	สพป.ขอนแก่น เขต 5	4	12	7	23	23
กาฬสินธุ์	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	4	12	7	23	23
	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	4	12	7	23	23
	สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	4	12	7	23	23
มหาสารคาม	สพป.มหาสารคาม เขต 1	4	12	7	23	23
	สพป.มหาสารคาม เขต 2	4	11	7	22	22
	สพป.มหาสารคาม เขต 2	4	11	7	22	22
รวม	14	56	166	98	320	

จากตาราง 7 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในสังกัดจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ จำนวน 14 เขตพื้นที่ แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 56 คน จากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 166 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 98 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) ใน 4 องค์ประกอบ โดยแบบสอบถามชนิดมาตรประเมินค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Ratting Scale) แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสภาพและสภาพที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่วนหนึ่งผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และจัดส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

4.3 ข้อกำหนดของการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลจากแบบสอบถามถือว่าเป็นความลับใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ กับผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น

4.4 ผู้วิจัยได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการรับทางไปรษณีย์และรับด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปทำการวิเคราะห์ความถี่แล้วหาค่า ร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประเด็นการพิจารณาทั้ง 4 องค์ประกอบ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อคัดเลือกรายการข้อคำถามที่มีระดับความคาดหวังตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

4. จัดลำดับตามรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบโดยการนำเอาผล การศึกษามาวิเคราะห์ความคาดหวังจำเป็น (Needs Assessment) นำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าดัชนีความคาดหวังจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความคาดหวังจำเป็น

การจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความคาดหวังจำเป็นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล (Modified Priority Needs) Index : $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) เป็นการหาความแตกต่างของสภาพที่พึงประสงค์และสภาพปัจจุบัน แล้วหารด้วยสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อควบคุมขนาดของความคาดหวังให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่มากเกินไปโดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความคาดหวัง

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความมุ่งหมายการวิจัย

เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป้าหมาย

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ดังนี้

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 4 คน

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสตร์พระราชา จำนวน 4 คน

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นแบบประเมินที่สร้างโดยศึกษาหลักการของ Stufflebeam, Madaus และ Scriven (2000) มาเป็นกรอบในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยมีมาตรฐานทั้งหมด 4 มาตรฐาน เพื่อกำหนดกรอบในการประเมิน ได้แก่

4.1.1 ด้านความเป็นประโยชน์

4.1.2 ด้านความเป็นไปได้

4.1.3 ด้านความเหมาะสม

4.1.4 ด้านความถูกต้อง

มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียดเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องมาก

3 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องปานกลาง

2 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องน้อย

1 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องน้อยที่สุด

4.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.2.1 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา

2) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา

3) นำองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารที่กำหนดไว้ข้างต้น มาเรียงลำดับขององค์ประกอบ และเขียนรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบให้สมบูรณ์ ชัดเจน โดยจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารฉบับร่าง

4) นำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ฉบับร่าง เสนอต่อที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อระดมสมอง เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

5) นำรูปแบบการบริหารที่ปรับปรุงแก้ไขตามมติที่ประชุม พร้อมด้วยแบบประเมินรูปแบบฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ โดยการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร

6) นำรูปแบบการบริหารฯ มาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

4.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินรูปแบบการบริหาร โดยศึกษาหลักการของ Stufflebeam, Madaus และ Scriven (2000) มาเป็นกรอบในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยมีมาตรฐานทั้งหมด 4 มาตรฐาน เพื่อกำหนดกรอบในการประเมิน

2) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาคุณภาพของรูปแบบ โดยมีมาตรฐานทั้งหมด 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ที่ผู้ตอบแบบประเมินสามารถให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เพิ่มเติมได้

3) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence - IOC) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อความของภาษาที่ใช้ในแบบประเมินให้มีความเป็นปรนัยและสั้นกระชับ ชัดเจน

4) ปรับปรุง แก้ไข แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิใช้ในการประเมินคุณภาพของรูปแบบการบริหารต่อไป

5. ระยะเวลาดำเนินการ

การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ใช้เวลา 1 เดือน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ทำหนังสือนัดหมายวันเวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

6.2 จัดการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6.3 ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบประเมินเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

7.2 แปลผลความหมายของค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	น้อย
2.51 – 3.50	ปานกลาง
3.51 – 4.50	มาก
4.51 – 5.00	มากที่สุด

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากแบบประเมินแบบเติมคำใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความมุ่งหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เป้าหมาย

ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. กลุ่มผู้ให้มูล

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ จำนวน 27 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ตัวแทนนักเรียน

3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะ ความต้องการ จากรูปแบบการบริหาร

4.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารและที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่าจากเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร

3. สร้างข้อคำถามเกี่ยวประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน

ลักษณะของข้อความเพื่อพิจารณาข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อรูปแบบการบริหารอยู่ในระดับใด มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน
ระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
ระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน

4. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารฯ ฉบับร่าง พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย และตารางการสร้างคำถามวิจัย เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้ รวมถึงความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ สรุปความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ให้ความเห็นว่าข้อคำถามทุกข้อเหมาะสมกับการวัดตัวแปรความพึงพอใจตามนิยามปฏิบัติการ

5. นำข้อเสนอแนะการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงข้อคำถามในแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารฯ ฉบับร่างแล้ว ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน การสื่อความหมายของภาษาจากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารในเบื้องต้น จากนั้นนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารไปทดลองใช้ (try out) กับตัวแทน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือรายข้อ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item Total Correlation) และในด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient)

7. จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจฉบับจริงเพื่อนำไปไว้ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. ระยะเวลาดำเนินการ

การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เวลา 1 เดือน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ประชุม กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อชี้แจง และอธิบาย แนวทางดำเนินการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2 แจกแบบประเมินความพึงพอใจให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริง

6.3 ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2 แปลผลระดับความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1.01 – 1.50	น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	น้อย
2.51 – 3.50	ปานกลาง
3.51 – 4.50	มาก
4.51 – 5.00	มากที่สุด

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้การหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation: r_{xy}) (ไพศาล วรคำ, 2552)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method)

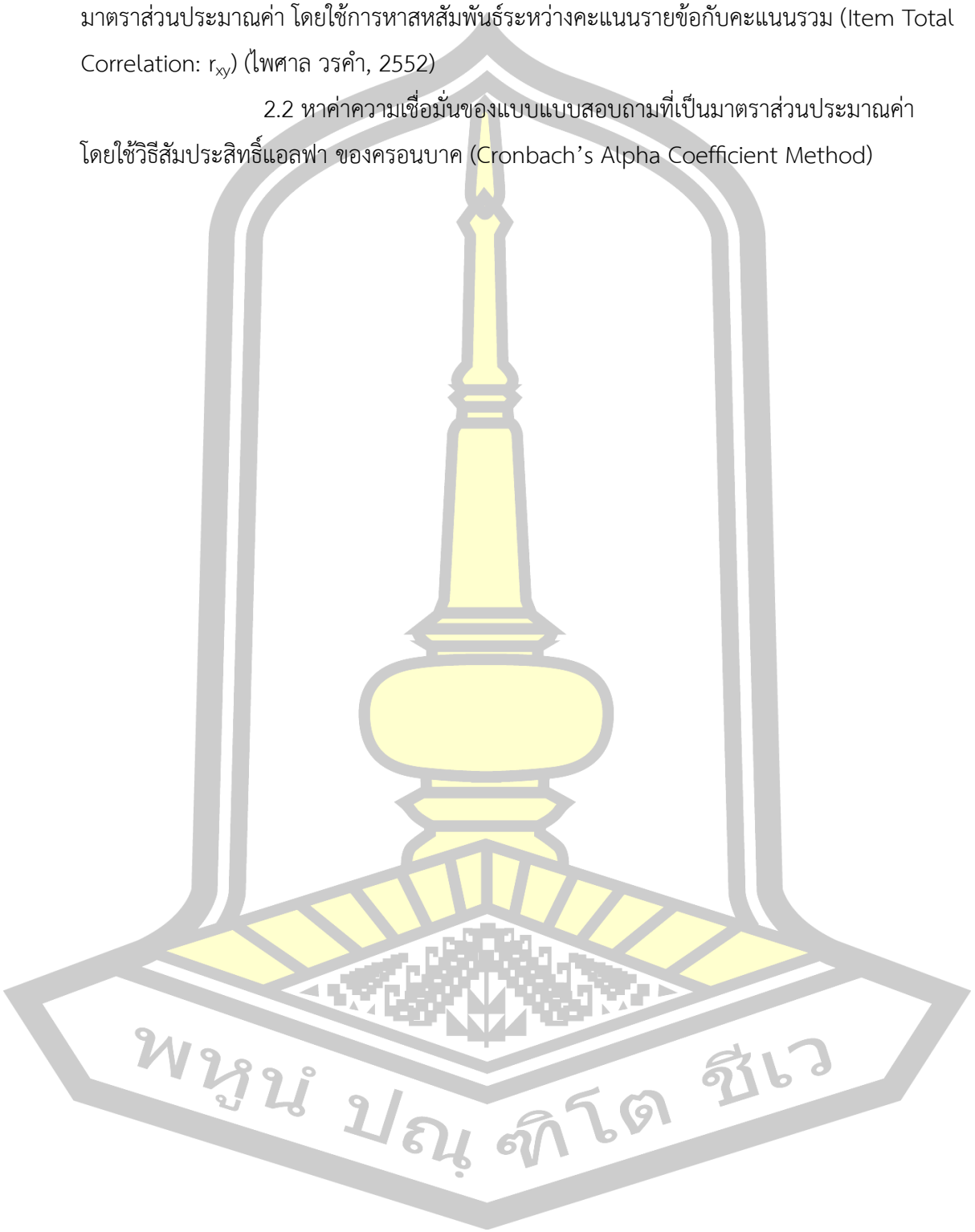

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ผู้วิจัยลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$PNI_{modified}$	แทน	ดัชนีลำดับความสำคัญของความคาดหวัง
I	แทน	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D	แทน	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 4 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ บริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ บริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ได้ผลสรุปดังนี้

องค์ประกอบ	หลักการทรงงาน
1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	- แก้ปัญหาจากจุดเล็ก - ทำตามลำดับขั้นตอน - ภูมิสังคม - องค์รวม - ไม่ติดตำรา - ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด - ทำให้ง่าย - การมีส่วนร่วม - ประโยชน์ส่วนรวม - การพึ่งตนเอง
2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	- ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ - ทำตามลำดับขั้นตอน - ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด - การมีส่วนร่วม - ประโยชน์ส่วนรวม
3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	- ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ - องค์รวม - การมีส่วนร่วม - ประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบ	หลักการทรงงาน
4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	- ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ - แก้ปัญหาจากจุดเล็ก - ทำตามลำดับขั้นตอน - ภูมิสังคม - องค์รวม - ไม่ติดตำรา - ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด - ทำให้ง่าย - การมีส่วนร่วม - ประโยชน์ส่วนรวม - การพึ่งตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 5 โรงเรียน จำนวน 15 คน ซึ่งสถานศึกษาดังกล่าวเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดังนี้

1. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน ก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน
2. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน ข อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน
3. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน ค อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน
4. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน ง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน
5. ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน จ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

โรงเรียน ก ที่ตั้ง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปัจจุบันมีนักเรียน 945 คน จำนวนครูและบุคลากร 51 คน โรงเรียนได้รับรางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBEC QA) ได้รับรางวัลเสมา ปปส. ตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชา จากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษา และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุข

- ครู ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน และโรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน และมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบ	**สรุปแนวทาง**
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
	มีการปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับ ยุคปัจจุบัน
	มีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ พบว่า

2.1 มีการจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.3 มีการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ พบว่า ครูในสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการจัดการประชุม อบรมสัมมนา หรือการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะพัฒนาตนเองในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนที่ ข ที่ตั้ง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปัจจุบันมีนักเรียน 216 คน จำนวนครูและบุคลากร 18 คน โรงเรียนได้รับรางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จากกระทรวงศึกษาธิการ ชมรม TO BE NUMBER ONE รางวัลดีเด่น ได้รับโล่รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชาจากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

- ครู ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Active Learning) และโรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา และมีการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบ	สรุปแนวทาง
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
	โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Active Learning)
การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	การบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	โรงเรียนจัดส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา
	การบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ พบว่า

2.1 การใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แผนงานเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร

2.3 โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ พบว่า มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา คือ จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรให้มีการน้อมนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มีการประกวดหรือนำเสนอผลงานตามกิจกรรมที่ได้ทำหลังจากมีการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบของ Best Practice

โรงเรียนที่ ค ที่ตั้ง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปัจจุบันมีนักเรียน 97 คน ข้าราชการครู 8 คน ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ได้รับรางวัล “สถานศึกษาปลอดภัย” ได้รับรางวัลโรงเรียนคุณธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชา จากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร และการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม

- ครู ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และโรงเรียนมีการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แผนงานเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์ และมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบ	**สรุปแนวทาง**
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร
	มีการปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน
การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบ	สรุปแนวทาง
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แผนงานเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุด
	มีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ พบว่า

2.1 มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร

2.2 มีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

2.3 มีการมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนด้านการบริหารงานบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนอัตรากำลังบุคลากรที่มีอยู่ให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง รวมถึงส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกอยู่เป็นประจำ

โรงเรียนที่ ง ที่ตั้ง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปัจจุบันมีนักเรียน 88 คน ข้าราชการครู 8 คน โรงเรียนได้รับรางวัล “สถานศึกษาปลอดภัย” ได้รับรางวัลโรงเรียนคุณธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชา จากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน และมีการจัดส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

- ครู ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาจากจุดเล็กไปถึงจุดที่ใหญ่ตามลำดับขั้นตอน และโรงเรียนจัดการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา และโรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบ	**สรุปแนวทาง**
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
	การให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาจากจุดเล็กไปถึงจุดที่ใหญ่ตามลำดับขั้นตอน
การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	โรงเรียนจัดการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการจัดส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา
	โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ พบว่า

2.1 มีการให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาจากจุดเล็กไปถึงจุดที่ใหญ่ตามลำดับขั้นตอน

2.2 มีผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

2.3 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ พบว่า มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนกล่าวคือ ร่วมกำหนดแนวนโยบายและการวางแผน ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

โรงเรียนที่ จ ที่ตั้ง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปัจจุบันมีนักเรียน 232 คน ข้าราชการครู 22 คน โรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนคุณธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับรางวัลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชา จากบทสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน และมีการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

- ครู ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม และมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้ โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันและการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

1. องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบ	สรุปแนวทาง
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
	มีการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Active Learning)
การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	มีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน
	การจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

2. ตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาประสบผลสำเร็จ พบว่า

2.1 มีการปรับแผนการเรียนการสอนให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน

2.2 มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.3 มีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

3. แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ พบว่า มีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอกหรือผู้มีส่วนได้เสียจากทุกภาคส่วน

ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบการบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน อันพึงประสงค์จัดให้มีระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษาการรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัด

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชา จาก 5 โรงเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์สังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบได้จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข 2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน 4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน 5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร 6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน 8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) 9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่ 10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ 4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม 2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน 3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ 4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน 5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด 2. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 3. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาค 5. โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 6. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
	7. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 8. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 9. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด 10. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยความถี่ และร้อยละ ดังตาราง 8

ตาราง 8 ความถี่และร้อยละของของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งปัจจุบัน		
1. คณะกรรมการสถานศึกษา	34	10.63
2. ครูผู้สอน	109	34.06
3. ผู้อำนวยการโรงเรียน	177	55.31
รวม	**320**	**100.00**
ระดับการศึกษา		
1. ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี	10	3.12
2. ระดับปริญญาตรี	87	27.19
3. ระดับปริญญาโท	216	67.50
4. ระดับปริญญาเอก	7	2.19

ตาราง 8 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	**320**	**100.00**
ขนาดของโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก	56	17.5
2. ขนาดกลาง	166	51.88
3. ขนาดใหญ่	98	30.62
รวม	**320**	**100.00**

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 55.31 รองลงมาตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.06 และตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.63 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ระดับปริญญาโท จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 27.19 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.12 และระดับปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.19 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มากที่สุด จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 51.88 รองลงมา อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 30.62 และอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม

การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	3.57	0.31	มาก	4.53	0.36	มากที่สุด	0.27
3. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	3.48	0.47	ปานกลาง	4.46	0.40	มาก	0.28
4. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	3.24	0.36	ปานกลาง	4.51	0.33	มากที่สุด	0.39
2. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	3.04	0.46	ปานกลาง	4.80	0.36	มากที่สุด	0.58
รวม	**3.35**	**0.21**	**ปานกลาง**	**4.54**	**0.14**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงลำดับคะแนน เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 3.57) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 3.48) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 3.24) และการบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 3.04) สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.80) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.53) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.51) และ การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.46) ตามลำดับ และความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม เรียงลำดับความต้องการ

จำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.58) ลำดับที่ 2 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 3 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.28) และลำดับที่ 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.27) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			$PNI_{modified}$
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	3.33	0.47	ปานกลาง	4.45	0.50	มาก	0.34
2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.63	0.51	มาก	4.62	0.48	มากที่สุด	0.27
3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	3.41	0.47	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด	0.36
4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	3.73	0.47	มาก	4.27	0.44	มาก	0.14
5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร	3.71	0.45	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด	0.25
6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	3.17	0.42	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด	0.51

ตาราง 10 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	3.15	0.38	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด	0.47
8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	3.68	0.49	มาก	4.41	0.49	มาก	0.20
9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	3.66	0.51	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด	0.30
10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้ รักสามัคคีและมีความสุขในการเรียน	3.41	0.83	ปานกลาง	3.79	0.60	มาก	0.11
รวม	**3.57**	**0.31**	**มาก**	**4.53**	**0.36**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 3.73) รองลงมา คือ โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร ($\overline{X}$ = 3.71) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ($\overline{X}$ = 3.33) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน ($\overline{X}$ = 4.80) รองลงมา คือ โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหา

จากจุดเล็กไปจุดใหญ่ ($\overline{X}$ = 4.77) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุดคือ โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้ รักสามัคคีและมีความสุขในการเรียน ($\overline{X}$ = 3.79) และลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน ($PNI_{modified}$ = 0.51) รองลงมาคือ โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ($PNI_{modified}$ = 0.47) และโรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน ($PNI_{modified}$ = 0.27) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	3.52	0.58	มาก	4.27	0.45	มาก	0.21
2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.45	0.58	ปานกลาง	4.27	0.45	มาก	0.24
3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	3.56	0.64	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด	0.30
4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	3.64	0.48	มาก	4.46	0.50	มาก	0.23
5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	3.23	0.86	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด	0.43
รวม	**3.48**	**0.47**	**ปานกลาง**	**4.46**	**0.40**	**มาก**	

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด ($\overline{X}$ = 3.64) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ ($\overline{X}$ = 3.56) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.23) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.63) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด ($\overline{X}$ = 4.46) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุดคือ โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ = 4.27) และลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.43) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ ($PNI_{modified}$ = 0.30) และโรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($PNI_{modified}$ = 0.24)

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีเว

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	3.42	0.88	ปานกลาง	4.60	0.50	มากที่สุด	0.35
2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน	3.48	0.79	ปานกลาง	4.79	0.45	มากที่สุด	0.38
3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์	2.96	0.72	ปานกลาง	4.56	0.70	มากที่สุด	0.54
4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	2.84	0.79	ปานกลาง	4.16	0.81	มาก	0.46
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	3.52	0.57	มาก	4.43	0.64	มาก	0.26
รวม	**3.24**	**0.36**	**ปานกลาง**	**4.51**	**0.33**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์

พระราชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร ($\overline{X}$ = 3.52) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน ($\overline{X}$ = 3.48) และที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน ($\overline{X}$ = 2.84) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.79) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 4.60) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุดคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน ($\overline{X}$ = 4.16) และลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคล เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ($PNI_{modified}$ = 0.54) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน ($PNI_{modified}$ = 0.46) และโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน ($PNI_{modified}$ = 0.38)

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีเว

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	**สภาพปัจจุบัน**			**สภาพที่พึงประสงค์**			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
1. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	2.94	0.60	ปานกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด	0.65
2. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	3.08	0.66	ปานกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด	0.57
3. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.11	0.64	ปานกลาง	4.64	0.48	มากที่สุด	0.49
4. โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	3.22	0.72	ปานกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด	0.50
5. โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	2.88	0.78	ปานกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด	0.68
6. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	3.52	0.59	มาก	4.43	0.64	มาก	0.26

ตาราง 13 (ต่อ)

การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	
7. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.19	0.54	ปานกลาง	4.27	0.79	มาก	0.34
8. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	3.23	0.81	ปานกลาง	4.45	0.53	มาก	0.38
9. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	3.38	0.71	ปานกลาง	4.65	0.50	มากที่สุด	0.38
10. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	3.40	0.77	ปานกลาง	4.48	0.55	มาก	0.32
รวม	**3.04**	**0.46**	**ปานกลาง**	**4.80**	**0.36**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 13 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ($\overline{X}$ = 3.52) รองลงมา คือ โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด ($\overline{X}$ = 3.40) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายใน และภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 2.88) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ 4 คือ โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.84) และข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยสุดคือ โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.27) และลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไป เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.68) รองลงมา คือ โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.65) และโรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.57)

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 4 ส่วนสำคัญ ดังนี้

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

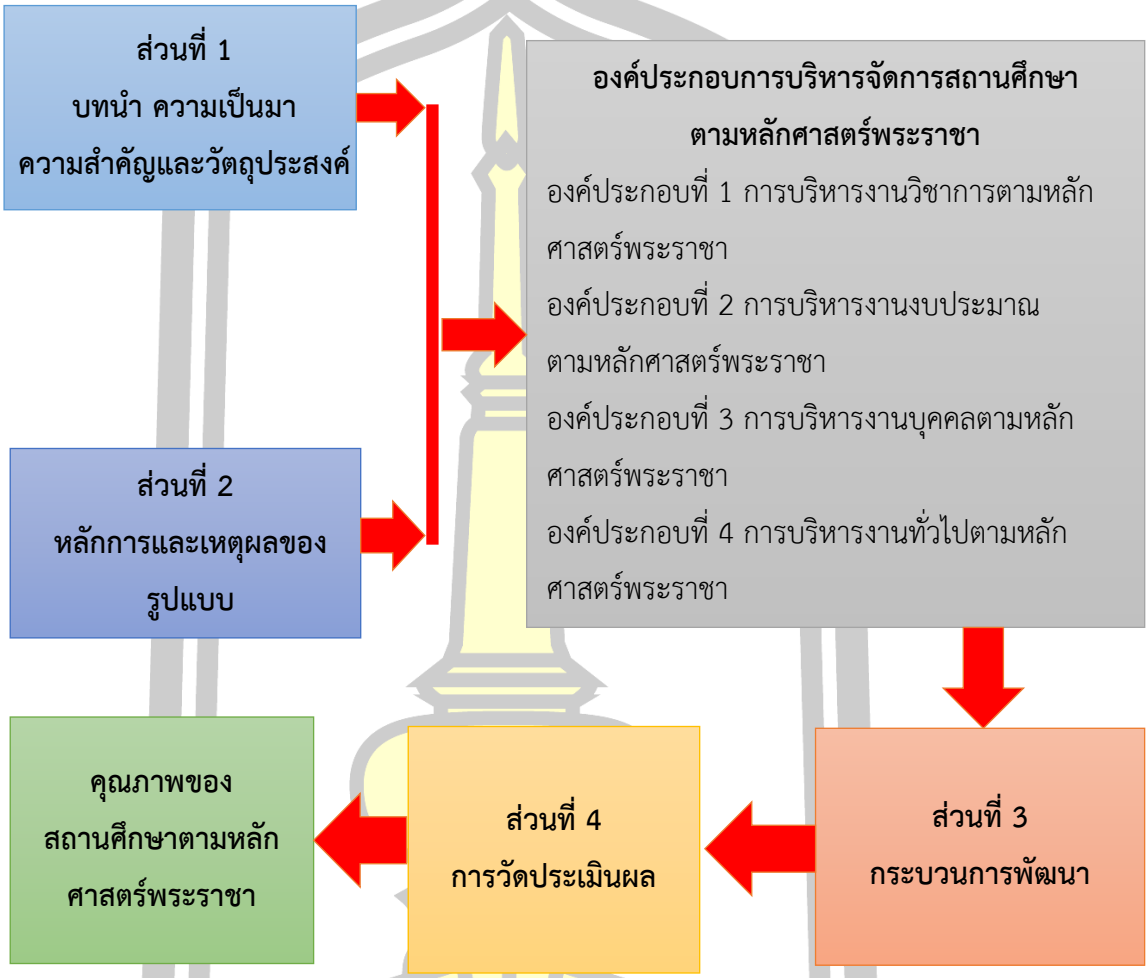

ภาพประกอบ 3 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1.1.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.2 เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารงานของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด

1.2 ขอบเขตของรูปแบบ

1.2.1 ด้านเนื้อหา

รูปแบบนี้มีเนื้อหาครอบคลุมการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

1.2.2 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ใช้รูปแบบนี้ คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบ ประกอบด้วย ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง

1.2.3 ด้านระยะเวลา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ยึดถือเป็นแนวดำเนินการในปีการศึกษา 2565

2. ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่ได้ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สร้างขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนา แยกออกเป็น 4 โมดูลคือโมดูล 1 การบริหารงานวิชาการ โมดูล 2 ด้านการระดมความร่วมมือเพื่อการศึกษา โมดูล 3 การบริหารงานบุคคล โมดูล 4 การบริหารงานทั่วไป ซึ่งในเนื้อหา 4 โมดูล มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

3. ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา มีกระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนาและตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนา

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 90 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหา 4 โมดูล

ขั้นตอนที่ 3 การประยุกต์ระหว่างปฏิบัติงานโดยการสอดแทรกการปฏิบัติงานโดยการ Brainstorming

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการ และการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. วิธีการพัฒนา

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการพัฒนาและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการพัฒนาหลัก ดังนี้

2.1 การจัดอบรม (Training) เป็นกิจกรรมการพัฒนาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย (Lecture) การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง (Case study)

2.2 การจัดประชุม (Meeting) ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม (Discussion) การระดมความคิดเห็น (Brain storming)

2.3 การร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ การที่สมาชิกร่วมมือร่วมพลังเป็นชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎี วิธีปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเพิ่มพูนพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.4 การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ประกอบกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อดีข้อเสีย รวมถึงสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ แล้วหาข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะประกอบด้วยกิจกรรมการสอนงาน (Coaching) การให้คำปรึกษา (Mentoring)

3. ตารางการพัฒนา

ตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วัน	ภาคเช้า 08.30-11.30 (3 ชั่วโมง)		ภาคบ่าย 13.00-16.00 (3 ชั่วโมง)
(1-8)	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	พักเที่ยง	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา
(9-11)	Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา
(12-14)	Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา
(15-22)	Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

4. ส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

การประเมินก่อนพัฒนา

แบบทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้ก่อนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

การประเมินระหว่างพัฒนา

- ประเมินการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ประเมินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ประเมินการทดสอบ
- ประเมินผลการรายงานผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
- ประเมินระยะเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินหลังพัฒนา

1. แบบทดสอบความรู้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้หลังการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์การประเมิน

1. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะได้รับการประเมินก่อน-หลังการพัฒนา และมีผลการประเมินหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

2. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของระยะเวลาที่กำหนด

3. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างการพัฒนาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของระยะเวลาที่กำหนด

4. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องจัดทำเอกสารการสรุปองค์ความรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาด้วยตนเอง และมีระยะเวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง

5. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องทำกิจกรรมอย่างน้อยจำนวน 1 กิจกรรมที่สามารถพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาได้จริง

<u>หมายเหตุ</u> ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อที่ 1-5 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการประเมินยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ให้แยกส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ของรูปแบบออกจากกัน โดยให้ลูกศรของแต่ละส่วนชี้ไปที่องค์ประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ให้แก้ไขจากการประยุกต์เป็นการบูรณาการ ในส่วนที่ 3

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ให้ปรับจากแบบทดสอบความรู้แบบอัตนัยเป็นปรนัย

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4 ให้ปรับตารางการพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 ให้แก้ไขเกณฑ์การประเมินในแต่ละข้อให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5 ให้แก้ไขกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6 ให้แก้ไขผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7 ให้แก้ไขผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างการพัฒนาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8 ให้แก้ไขจากการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 90 ชั่วโมง เป็น 115 ชั่วโมง ตามตารางการพัฒนา

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9 ให้ปรับจาก การ Brain storming เป็น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ในส่วนที่ 3

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10 ให้เพิ่มการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC เข้าไปในหลักการและเหตุผล

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11 ให้แยกเนื้อหาในแต่ละโมดูลทั้ง 4 โมดูลให้ชัดเจนและครอบคลุม

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 12 ให้เพิ่มระยะเวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง

3.2 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา						
1.1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.50	0.52	มากที่สุด	4.50	0.52	มาก
1.2 โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.42	0.51	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
1.3 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
1.4 โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.33	0.50	มาก
1.5 โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร	4.67	0.49	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด
1.6 โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.75	0.45	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
1.7 โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
1.8 โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
1.9 โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.10 โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้ รักสามัคคีและมีความสุขในการเรียน	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.41	มากที่สุด
2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา						
2.1 โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	4.08	0.79	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
2.2 โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.17	0.83	มาก	4.75	0.45	มากที่สุด
2.3 โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	4.58	0.51	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
2. 4 โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
2. 5 โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา						
3.1 โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	4.58	0.51	มากที่สุด	4.58	0.51	มากที่สุด
3.2 โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.42	0.51	มาก
3.3 โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์	4.67	0.49	มากที่สุด	4.33	0.49	มาก
3.4 โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	4.75	0.45	มากที่สุด	4.50	0.52	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.5 โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	4.58	0.51	มากที่สุด	4.25	0.45	มาก
4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา						
4.1 โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
4.2 โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	4.75	0.45	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
4.3 โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.58	0.51	มากที่สุด	4.75	0.45	มากที่สุด
4.4 โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.83	0.39	มากที่สุด	4.83	0.39	มากที่สุด
4.5 โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	3.75	0.45	มาก	4.50	0.67	มาก
4.6 ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	4.50	0.52	มาก	4.42	0.51	มาก
4.7 โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.58	0.51	มากที่สุด	4.33	0.49	มาก
4.8 โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	4.25	0.86	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
4.9 โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัยโดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	4.42	0.51	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
4.10 โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 14 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านความเหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57) และด้านความเป็นไปได้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเป็น ไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) ถือว่านำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานการประเมิน โดยมีการประเมินทั้งหมด 4 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสตร์พระราชา จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการตามมาตรฐานการประเมิน	**ระดับคุณภาพ**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
ด้านความเป็นประโยชน์			
1. ผลที่ได้จากรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านการบริหารการศึกษาได้	4.33	0.49	มาก
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป	4.50	0.52	มาก
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสามารถแก้ปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น	4.58	0.51	มากที่สุด
4. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาเกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.17	0.39	มาก
รวม	**4.40**	**0.38**	**มาก**

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการตามมาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านความเป็นไปได้			
1. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง	4.83	0.39	มากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาทุกองค์ประกอบสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์จริงได้	4.83	0.39	มากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสามารถนำไปปรับใช้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกบริบทได้	4.67	0.49	มากที่สุด
4. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สามารถนำไปปฏิบัติได้	4.83	0.39	มากที่สุด
รวม	**4.79**	**0.38**	**มากที่สุด**
ด้านความเหมาะสม			
1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความเหมาะสมในการนำไปใช้บริหารสถานศึกษา	4.33	0.49	มาก
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.33	0.49	มาก
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาคำนึงถึงผลกระทบของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา	4.67	0.49	มากที่สุด
4. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความชัดเจน เหมาะสม	4.50	0.52	มาก
5. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีความเหมาะสมกับสภาพการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน	4.67	0.49	มากที่สุด
6. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.50	0.52	มาก
รวม	**4.50**	**0.44**	**มาก**

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการตามมาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านความถูกต้อง			
1. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดครอบคลุมตามหลักการบริหารการศึกษา	4.58	0.51	มากที่สุด
2. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.83	0.39	มากที่สุด
3. กระบวนการได้มาซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.83	0.39	มากที่สุด
4. กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.65	0.24	มากที่สุด
รวม	**4.65**	**0.25**	มากที่สุด

จากตาราง 15 ผลการพัฒนารูปแบบโดยการประเมิน ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเป็นประโยชน์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า โดยรวมมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40) ด้านความเป็นไปได้ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79) ด้านความเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50) และด้านความถูกต้อง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65) ถือว่านำไปใช้ได้

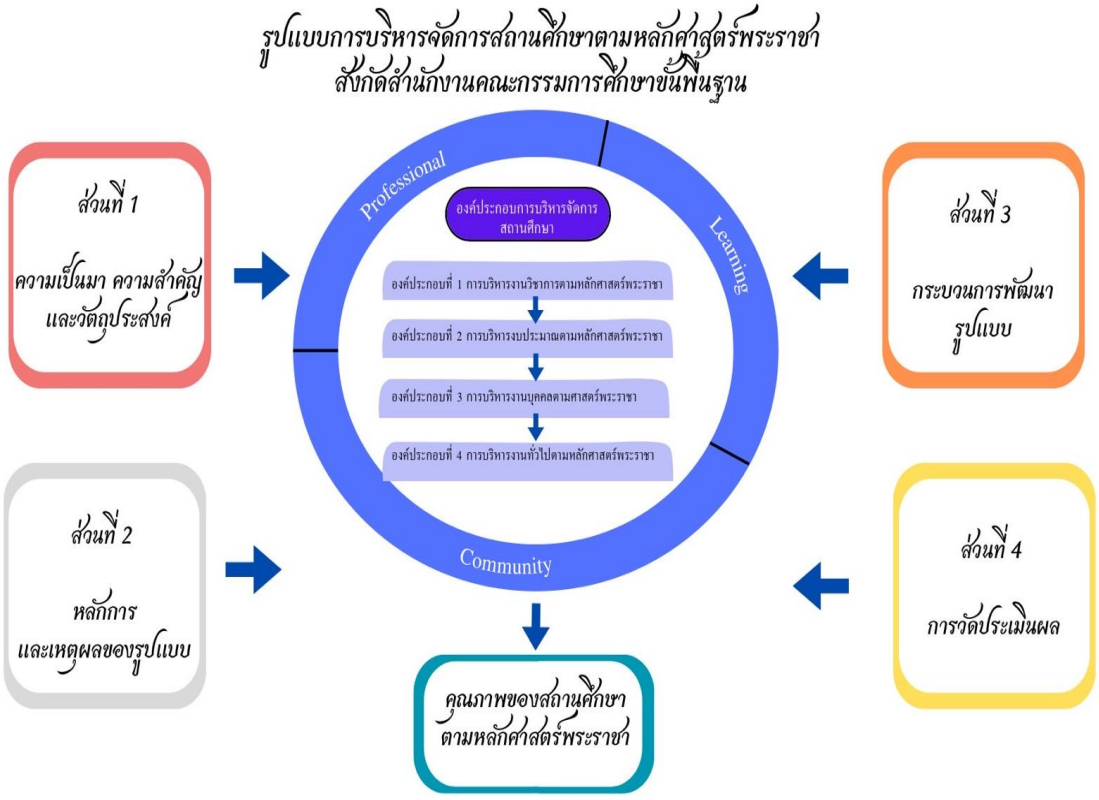

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่ได้ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และการบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สร้างขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาแยกออกเป็น 6 โมดูลคือโมดูล 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา โมดูล 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา โมดูล 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ

โมดูล 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ซึ่งในเนื้อหา 4 โมดูลมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยท างานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
Module 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข 2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน 4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน 5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร 6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
	8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) 9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่ 10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน
Module 2 การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ 4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด 5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด
Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม 2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน 3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ 4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน 5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร
Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
	2. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 3. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 5. โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 6. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 7. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 8. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 9. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด 10. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายของการพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยและทีมวิจัย นำไปออกแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารงานของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบ ประกอบด้วย ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง

ระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการพัฒนา 115 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

<u>Module1</u> การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	- นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	- จัดการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
2. เพื่อจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	- พัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร	- ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
3. เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	- พัฒนาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเรียบง่าย	- จัดประชุมจัดทำแผนการเรียนรู้หน้าเดียว	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
4. เพื่อนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	- พัฒนาจัดการเรียนการสอนโดยศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	- นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม
5. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร	- พัฒนาการมีส่วนร่วมในองค์กร	- จัดประชุมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
6. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	- พัฒนาให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	- จัดอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	6 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
7. เพื่อปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	- ปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	- จัดอบรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
8. เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	- พัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง	3 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
9. เพื่อฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	- พัฒนาให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและฝึกแก้ปัญหา	4 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
10. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน	- ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคี	- จัดอบรบปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคี	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

<u>Module 2</u> การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	- พัฒนาการวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอน	- จัดประชุมวางแผนระบบการดำเนินการพัสดุ	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
2. เพื่อจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- พัฒนาการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- จัดประชุมวางแผนการจัดหาพัสดุ	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
3. เพื่อการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	- พัฒนาการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	- จัดประชุมวางแผนการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
4. เพื่อการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัดเรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัดเรียบง่าย และได้ประโยชน์	- จัดประชุมวางแผนการเงินเพื่อความประหยัดเรียบง่าย และได้ประโยชน์	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
5. เพื่อการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	- พัฒนาการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม	- จัดประชุมวางแผนการจัดหาพัสดุโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีเว

<u>Module 3</u> การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	- พัฒนาการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบ	- จัดประชุมวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบ	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
2. เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วมและความสุขในการทำงาน	- พัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงาน	- จัดประชุมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
3. เพื่อการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์	- ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน	- จัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู	6 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม
4. เพื่อการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	- ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	- จัดอบรมพัฒนาครูและปลูกฝังจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม
5. เพื่อการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	- ส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	- จัดอบรมส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัย ปณฺฑิโต ชีวะ

<u>Module 4</u> การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	- พัฒนาการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	- จัดอบรมการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
2. เพื่อน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	- น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	- จัดประชุมสร้างความเข้าใจน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	4 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
3. เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	- พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	- จัดประชุมสร้างระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
4. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	- พัฒนาระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการงานธุรการให้ทันสมัย	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
5. เพื่อใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการการใช้สารสนเทศเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น	3 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
6. เพื่อระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	- พัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก	- จัดประชุมภาคีเครือข่าย องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	7 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
7. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย	- ประชุมวางแผนการกระจายทรัพยากรการศึกษา	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
8. เพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- พัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- จัดกิจกรรมระดมทรัพยากรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม
9. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	- พัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม	- จัดกิจกรรมการศึกษาในชุมชน	4 ชั่วโมง	- แบบฝึกทักษะ - แบบทดสอบ - แบบประเมิน
10. เพื่อประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	- พัฒนาการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษา	- จัดกิจกรรมร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาทุกระดับ	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบทดสอบ

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 Module โดยแต่ละ Module จะมีขั้นตอนในพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้าน มีทั้งหมด 4 ด้าน โดยแยกเป็น Module 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 39 ชั่วโมง Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 16 ชั่วโมง Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 19 ชั่วโมง Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 41 ชั่วโมง รวมทั้งหมด จำนวน 115 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลา 1 เดือน

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา มีกระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนาและตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนา

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 115 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหา 4 โมดูล

ขั้นตอนที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงานโดยการสอดแทรกการปฏิบัติงานโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการ และการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. วิธีการพัฒนา

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการพัฒนาและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการพัฒนาหลัก ดังนี้

2.1 การจัดอบรม (Training) เป็นกิจกรรมการพัฒนาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย (Lecture) การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง (Case study)

2.2 การจัดประชุม (Meeting) ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม (Discussion) การระดมความคิดเห็น (Brain storming)

2.3 การร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ การที่สมาชิกร่วมมือร่วมพลังเป็นชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎี วิธีปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเพิ่มพูนพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.4 การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ประกอบกับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อดีข้อเสีย รวมถึงสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ แล้วหาข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยกิจกรรมการสอนงาน (Coaching) การให้คำปรึกษา (Mentoring)

3. ตารางการพัฒนา

ตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วัน	ภาคเช้า 08.30-11.30 (3 ชั่วโมง)		ภาคบ่าย 13.00-16.00 (3 ชั่วโมง)
(1-8)	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	พักเที่ยง	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา
(9-11)	Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา
(12-14)	Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา
(15-22)	Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบมี ดังนี้

1. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

4. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมและส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร

5. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

การประเมินก่อนพัฒนา

แบบทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้ก่อนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

การประเมินระหว่างพัฒนา

ประเมินการทำกิจกรรมกลุ่ม

- ประเมินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ประเมินการทดสอบ
- ประเมินผลการรายงานผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
- ประเมินระยะเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินหลังพัฒนา

1. แบบทดสอบความรู้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้หลังการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์การประเมิน

1. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะได้รับการประเมินก่อน-หลังการพัฒนา และมีผลการประเมินหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา
2. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาที่กำหนด
3. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างการพัฒนาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของระยะเวลาที่กำหนด
4. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องจัดทำเอกสารการสรุปองค์ความรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาด้วยตนเองและมีระยะเวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง
5. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องทำกิจกรรมอย่างน้อยจำนวน 1 กิจกรรมที่สามารถพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาได้จริง

หมายเหตุ ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อที่1-5 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินและการใช้และความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตาราง 16–22

องค์ประกอบ	ผลการประเมิน
Module 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	- โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร - โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)
Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	- โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนและการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวกจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด
Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	- โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

องค์ประกอบ	ผลการประเมิน
Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	- โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกในการจัดการทรัพยากรการศึกษา โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน - ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	**ก่อน**			**หลัง**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**	X	**S.D.**	**ระดับ**
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	3.21	0.34	ปานกลาง	4.51	0.34	มากที่สุด
การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	3.35	0.36	ปานกลาง	4.65	0.36	มากที่สุด
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	3.49	0.31	ปานกลาง	4.72	0.31	มากที่สุด
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	3.36	0.17	ปานกลาง	4.56	0.17	มากที่สุด
รวม	**3.38**	**0.18**	**ปานกลาง**	**4.53**	**0.18**	**มากที่สุด**

จากตาราง 16 ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมพบว่า ผลก่อนการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 3.49) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์

พระราชา ($\bar{X}$ = 3.36) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 3.35) และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 3.21) และผลหลังการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 4.72) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 4.65) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 4.56) และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($\bar{X}$ = 4.51)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกเป็นรายด้าน

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา						
1.1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	3.50	0.32	ปานกลาง	4.51	0.52	มากที่สุด
1.2 โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.42	0.31	ปานกลาง	4.57	0.51	มากที่สุด
1.3 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	3.67	0.39	ปานกลาง	4.77	0.49	มากที่สุด
1.4 โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	3.67	0.39	ปานกลาง	4.63	0.50	มากที่สุด
1.5 โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร	3.67	0.39	ปานกลาง	4.68	0.51	มากที่สุด
1.6 โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	3.50	0.35	ปานกลาง	4.73	0.39	มากที่สุด
1.7 โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	3.83	0.39	ปานกลาง	4.88	0.59	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.8 โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	3.67	0.39	ปานกลาง	4.77	0.49	มากที่สุด
1.9 โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	3.67	0.39	ปานกลาง	4.57	0.49	มากที่สุด
1.10 โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้ รักสามัคคีและมีความสุขในการเรียน	3.58	0.31	ปานกลาง	4.68	0.41	มากที่สุด
2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา						
2.1 โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	3.08	0.59	ปานกลาง	4.68	0.51	มากที่สุด
2.2 โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.17	0.63	ปานกลาง	4.85	0.55	มากที่สุด
2.3 โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	3.48	0.41	ปานกลาง	4.73	0.49	มากที่สุด
2. 4 โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	3.47	0.49	ปานกลาง	4.77	0.59	มากที่สุด
2. 5 โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	3.47	0.49	ปานกลาง	4.77	0.59	มากที่สุด
3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา						
3.1 โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	3.48	0.50	ปานกลาง	4.68	0.61	มากที่สุด
3.2 โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน	3.47	0.49	ปานกลาง	4.52	0.61	มากที่สุด
3.3 โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์	3.47	0.49	ปานกลาง	4.63	0.59	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.4 โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	3.45	0.35	ปานกลาง	4.70	0.62	มากที่สุด
3.5 โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	3.48	0.41	ปานกลาง	4.55	0.55	มากที่สุด
4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา						
4.1 โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	3.43	0.49	ปานกลาง	4.73	0.49	มากที่สุด
4.2 โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	3.45	0.45	ปานกลาง	4.73	0.49	มากที่สุด
4.3 โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.48	0.41	ปานกลาง	4.85	0.55	มากที่สุด
4.4 โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	3.43	0.45	ปานกลาง	4.73	0.59	มากที่สุด
4.5 โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	3.45	0.54	ปานกลาง	4.60	0.77	มากที่สุด
4.6 ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	3.50	0.42	ปานกลาง	4.52	0.61	มากที่สุด
4.7 โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.48	0.41	ปานกลาง	4.63	0.59	มากที่สุด
4.8 โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	3.25	0.46	ปานกลาง	4.67	0.59	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการ	ก่อน			หลัง		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
4.9 โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	3.42	0.41	ปานกลาง	4.67	0.59	มากที่สุด
4.10 โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	3.47	0.49	ปานกลาง	4.67	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 17 ผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า ผลก่อนการใช้รูปแบบ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และผลหลังการใช้รูปแบบ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	4.31	0.36	มาก
การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	4.35	0.39	มาก
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	4.72	0.33	มากที่สุด
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	4.36	0.19	มาก
รวม	**4.49**	**0.18**	**มาก**

จากตาราง 18 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.72) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.36) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.35) และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($\overline{X}$ = 4.31)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.33	0.48	มาก
2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.59	0.50	มากที่สุด
3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	4.48	0.51	มาก
4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	4.15	0.36	มาก
5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กก	4.00	0.78	มาก
6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	4.33	0.48	มาก
7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.52	0.51	มากที่สุด
8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.70	0.47	มากที่สุด
9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	4.85	0.36	มากที่สุด
10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน	4.85	0.36	มากที่สุด
รวม	**4.31**	**0.36**	**มาก**

จากตาราง 19 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่และโรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.85) รองลงมาคือ โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ($\overline{X}$ = 4.70) และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือ โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร ($\overline{X}$ = 4.00)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	4.19	0.40	มาก
2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.19	0.40	มาก
3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	4.52	0.51	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด	4.33	0.48	มาก
5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	4.52	0.51	มากที่สุด
รวม	**4.35**	**0.39**	**มาก**

จากตาราง 20 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา พบว่า มีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด ($\overline{X}$ = 4.33) และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือ โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบและโรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ = 4.19)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	4.70	0.47	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียรการมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน	4.85	0.36	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์	4.85	0.36	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	4.33	0.48	มาก
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	4.11	0.80	มาก
รวม	**4.57**	**0.25**	**มากที่สุด**

จากตาราง 21 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และโรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ($\overline{X}$ = 4.85) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 4.70) และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคี ในองค์กร ($\overline{X}$ = 4.11)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	3.96	0.93	มาก
2. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.56	0.51	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	4.22	0.89	มาก
4. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	4.44	0.51	มาก
5. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	4.59	0.50	มากที่สุด
6. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด
7. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	4.81	0.40	มากที่สุด

ตาราง 22 (ต่อ)

การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	ระดับความพึงพอใจ		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
8. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.67	0.48	มากที่สุด
9. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.81	0.40	มากที่สุด
10. โรงเรียนมีการจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	4.48	0.58	มาก
รวม	**4.36**	**0.19**	**มาก**

จากตาราง 22 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด และโรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ($\overline{X}$ = 4.81) รองลงมาคือ โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ = 4.67) และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล ($\overline{X}$ = 3.96)

จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือว่าเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้นำเสนอ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผล

ผลการศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชาจาก 5 โรงเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์สังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบได้จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่

1.1 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

1.2 โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน

1.4 โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

1.5 โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร

1.6 โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน

1.7 โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

1.8 โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

1.9 โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่

1.10 โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน

2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่

2.1 โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2.2 โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ

2.4 โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด

2.5 โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่

3.1 โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม

3.2 โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน

3.3 โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์

3.4 โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

3.5 โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร

4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่

4.. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล

4.2 โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

4.3 โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน

4.4 โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด

4.5 โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

4.6 โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

4.7 โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

4.8 โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.9 โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.10 โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.35) สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.58) ลำดับที่ 2 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 3 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.28) และลำดับที่ 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.27) ตามลำดับ

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา ประกอบไปด้วย 4 ส่วนสำคัญ ดังนี้ (ดังภาคผนวก ก)

1. บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการประเมิน พบว่า ความเป็นประโยชน์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40) ด้านความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79) ด้านความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50) และด้านความถูกต้อง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65) ถือว่านำไปใช้ได้

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า ผลก่อนการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 4.49) และผลหลังการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53)

โดยการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาองค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตามหลักศาสตร์พระราชาจาก 5 โรงเรียน ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์สังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบได้ จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่ และโรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่ โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่ โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์ โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการ

สถานศึกษา โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้องรวดเร็ว ประหยัด โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กรหน่วย งานและสถาบันสังคมเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบออกมาเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การสืบสานศาสตร์พระราชาเป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล หรือเรียกง่าย ๆ ว่าการนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน หรือ 3 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริง หรือเดินตามรอยเท้าพ่อในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การนำองค์ความรู้ ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้หรือการพัฒนางาน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา โดยใช้วิธีผสมผสาน มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ศาสตร์พระราชา โดยใช้เทคนิคเดลฟายและการสนทนากลุ่ม 3) วิเคราะห์องค์ประกอบหลักด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ และ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา คือ การบริหารงานด้วยทางสายกลาง ซึ่งประกอบด้วย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานของพระราชา เพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนอย่างยั่งยืน 2) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความเข้าใจ ด้านความเข้าถึง ด้านการพัฒนา และด้านหลักการทรงงานของพระราชา 3) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.35) สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54) และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.58) ลำดับที่ 2 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.39) ลำดับที่ 3 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.28) และลำดับที่ 4 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ($PNI_{modified}$ = 0.27) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริการจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา เป็นการนำเป็นกระบวนการนำศาสตร์พระราชาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล หรือเรียกง่าย ๆ ว่า การนำความรู้ในศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน หรือ 3 มิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน ไปสู่การปฏิบัติจริง หรือเดินตามรอยเท้าพ่อในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การนำองค์ความรู้ด้านการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้หรือการพัฒนางาน องค์ความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้จากโครงการพระราชดำริ และอื่น ๆ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ในวิธีทรงงานมาใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานของบุคคล ครอบครัว ชุมชน หรือขององค์กร มูลนิธิ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนางานดำเนินชีวิต ดำเนินงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยองค์ความรู้ตามศาสตร์พระราชา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เดินตามรอยเท้าพ่อ สานต่องานที่พ่อทำ” ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปปรับใช้ในการบริหาจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านความเข้าใจ 3) ด้านความเข้าถึง 4) ด้านการพัฒนา และ 5) ด้านหลักการทรงงานของพระราชา

จากผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 4 ส่วน

1. บทนำ ความเป็นมา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่า ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่านำไปใช้ได้ และผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานการประเมิน โดยมีการประเมิน ทั้งหมด 4 มาตรฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่า ความเป็นประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม โดยรวม อยู่ในระดับมาก และด้านความถูกต้อง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่านำไปใช้ได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ภูดิศ พัดพิน (2557) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม 3) ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบัน สถานศึกษา ทุกแห่งมีความพร้อมที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา 2) สภาพปัญหา สถานศึกษาขาดการกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ ขาดความตระหนัก ความรู้ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน 2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) หลักการ

2) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน 3) บริบทหรือสภาพแวดล้อมสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 2 ระบบการบริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) วิธีการบริหาร แบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) อำนาจหน้าที่ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการดำเนินงาน 2) การนำไปใช้ 3) การประเมินผลการดำเนินงาน และ 4) สรุปผลการดำเนินงาน ส่วนที่ 4 การประเมินผล ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ 1) ขั้นตอนวิธีการประเมิน 2) สิ่งที่ประเมิน ส่วนที่ 5 เงื่อนไข ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) เงื่อนไขความสำเร็จ 2) เงื่อนไขข้อจำกัด

จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยผลการใช้รูปแบบก่อน-หลังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม พบว่า ผลก่อนการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา และผลหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา และการบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบหลักการ จุดมุ่งหมาย การจัด องค์การ การดำเนินการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ การนำรูปแบบไปใช้ และเงื่อนไขความสำเร็จ และส่วนที่ 2 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การบริหารและจัดการการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย และคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิตพอเพียง เป็นที่พึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการวิจัยของสุรินทร์ ภูสิงห์ (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี จะจัดได้ดีเมื่อมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรก ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย การจัดองค์กร การดำเนินการ ตัวชี้วัดความสำเร็จ การนำรูปแบบไปใช้ และเงื่อนไขความสำเร็จ และส่วนที่ 2 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การบริหารและจัดการ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล การประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย และคุณภาพนักเรียนตามลักษณะความมีชีวิตพอเพียง 2) รูปแบบที่จะนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษามีลักษณะดังนี้ 2.1) หลักการจัดต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มียุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐานการรู้จักตนเอง การช่วยเหลือตนเองการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่าย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม สอดคล้องกับภูมิสังคม และโรงเรียนต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) 2.2) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีมาตรฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2.3) การจัดองค์การ ยึดหลัก การมีส่วนร่วม และเน้นการทำงานเป็นทีม 2.4) การดำเนินการ มีดังนี้ การบริหารและจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล และการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย 2.5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร แผนปฏิบัติการ หลักสูตรสถานศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวนแหล่งเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และรายงานการประเมินตนเอง 2.6) การนำรูปแบบไปใช้โรงเรียนมียุทธศาสตร์ ขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นติดตาม แนะนำและขั้นประเมินผลรายงานผลและขยายผล 2.7) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนต้องมีความรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษาโดยมุ่งประโยชน์สูงสุดที่นักเรียน และให้ความสำคัญกับชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้

1.1 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างและพัฒนาขึ้นจากข้อมูลผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่จะนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ควรมีการปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบได้จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องตามบริบทของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้รับบริการ

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

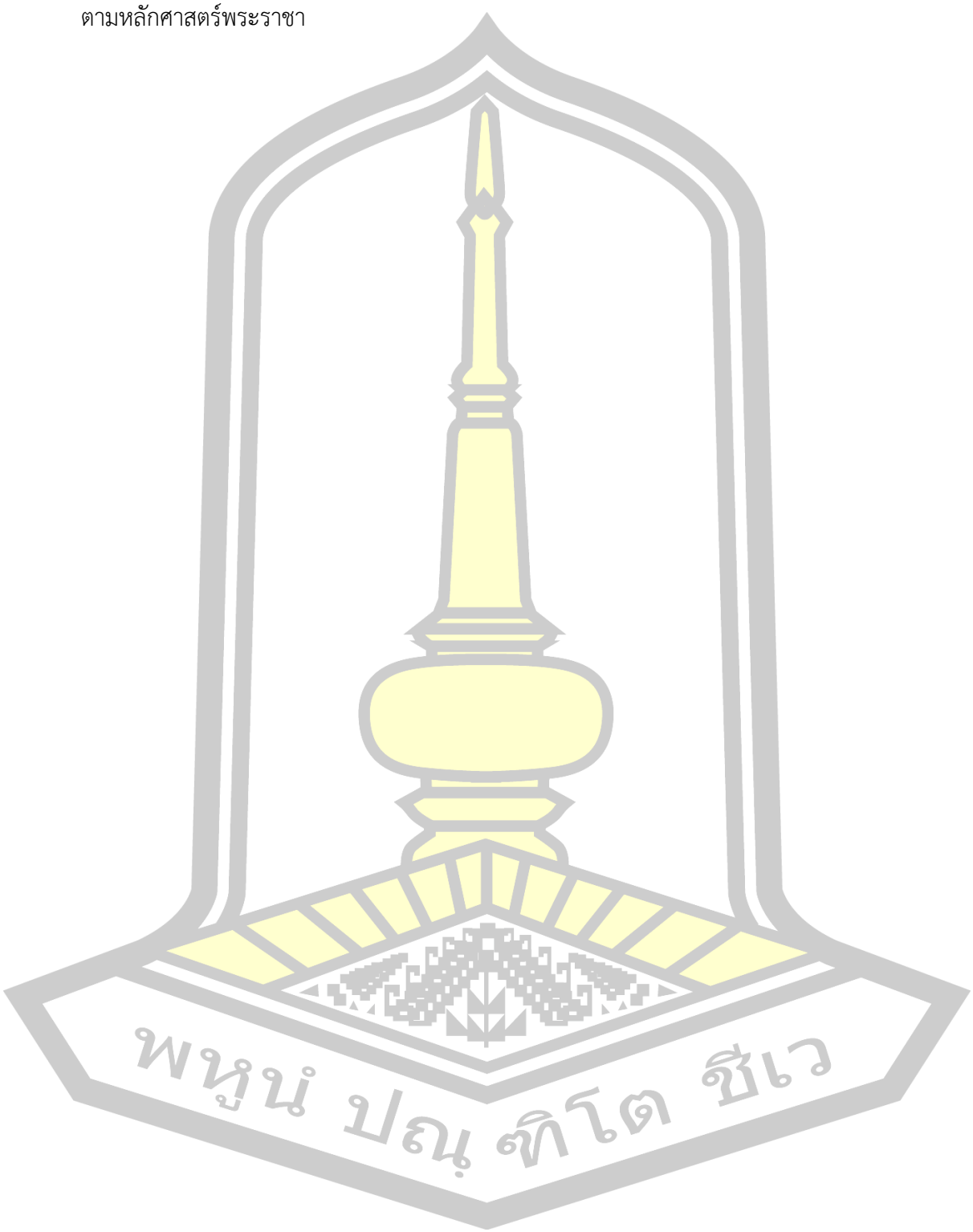

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิกา เจิมเทียน. (2539). *การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กาญจนา เงารังสี. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable. Development (ESD). *วารสารสมาคมวิจัย*, 21(2), 13-18.

กิตติ เพ็งนู. (2549). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

กุลวดี บัวโชติ. (2547). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนในพระราชสำนัก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก. (2546). *การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทรรศนะบุคลากรโรงเรียนโพธินิมิตวิทยาคม จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร.

ขวัญนภา สุขคร. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โภภณการพิมพ์.

คณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2560). *การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ*. กรุงเทพฯ : สำนักกรรมาธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ.

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

คณะอาจารย์ผู้สอนรายวิชา GEN 1303-62. (2563). *ศาสตร์พระราชา เอกสารทางวิชาการสืบสานศาสตร์พระราชาฉบับที่ 6*. เชียงใหม่ : วนิดาการพิมพ์.

จักรพันธ์ มิสุธา. (2555). *บทบาทการใช้การแต่งหน้าเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กร*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

จารุวรรณ ตาลสุกเรือง. (2565). *รูปแบบการบริหารตามศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จินตนา ศักดิ์ภู่อร่าม. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จินตนา สระทองขาว. (2554). *ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุติมา รัตนพลแสนย์. (2558). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.

จุรีรัตน์ ทองรอง. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประยุกต์หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

จุลลี่ ศรีษะโคตร. (2557). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ฉัตรชัย ทองเจริญ. (2556). *คุณลักษณะการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

เฉลียว บุรีภักดี. (2554). *ทฤษฎีระบบและการพัฒนาที่ยั่งยืน ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สำนักงานสถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพฯ : แอล.ที. เพรส.

ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์. (2561). *การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาผ่านตัวผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2558). *เอกสารประกอบการบรรยายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : มปท.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). *แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2563). *ศาสตร์พระราชาในเอกสารทางวิชาการสืบสานศาสตร์พระราชาฉบับที่ 6 ศูนย์ศึกษาศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. เชียงใหม่ : วนิดาการพิมพ์

ฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 8(2), 500-513.

ณัฏฐพันธ์ เขจรนันน์ และฉัตยาพร เสมอใจ. (2547). *Management*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ณัฐติกา ขวกเขียว. (2550). *การพัฒนารูปแบบการประเมินด้านจิตพิสัยเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ณัฐิกา นครสูงเนิน. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐิยา พาที. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดลนภา วงษ์ศิริ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เดชา ปุญญบาล. (2560). 9 ตามรอยพระบาท ศาสตร์พระราชา. *Journal of the Association of Researchers*, 22(2), 13-20.

ทินกร พูลพุฒ. (2560). รูปแบบการบริหารงานจัดการศึกษาอุ้งผางโมเดล กรณีศึกษา อำเภออุ้งผาง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. *วารสารวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(1), 105.

ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.

ธเนศ ขำเกิด. (2549). *“Blog : เครื่องมืออันทรงพลังของ KM”*. *วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น)*, *33(190)*, 80-83.

ธวัชชัย เต็มคำ. (2554). *ปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธัญญรัตน์ ศุภธนพิพัฒน์. (2563). *การน้อมนำศาสตร์พระราชาไปใช้ในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

นฤมล ภิรมย์. (2557). *การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

นวพร ฉายเรืองโชติ. (2548). *การพัฒนาตัวบ่งชี้หลักและรูบริคส์การให้คะแนนเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ตระกูลไทย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญรักษ์ ยอดเพชร. (2560). *นำ “ศาสตร์พระราชา” ปรับการเรียนการสอน*. [ออนไลน์]. ได้จาก : https://www.dailynews.co.th/education/603228. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].

บุษกร วัฒนบุตร, พระครูโอภาส นนทกิตติ์ และพระอุดม สิทธินายก. (2561). *ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาคนไทย*. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์ คอร์ปอเรชั่น.

ประพฤติพันธ์ ชวลี. (2553). *การดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายม่วง หวานกุดน้ำใส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรียานุช ธรรมปิยา. (2558). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2557)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด.

ปาริชาต วลัยเสถียร. (2546). *กระบวนการและเทคนิคการท างานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

ปิยะนุช ปะมาโส. (2554). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์บุญใส รตนปุตฺโต. (2558). The Virtue of Educational Leaders. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 2(1), 57–69.

พระครูสุนทร เขมาภินันท์ และคณะ. (2562). ศาสตร์พระราชา : พุทธบูรณาการแห่งนวัตกรรมศาสตร์สมัยใหม่เพื่อ สังคมไทยทุกระดับ. *กระแสวัฒนธรรม*, 20(37), 87-101.

พระมหาอุทัย พลเทโว (พลเทพ). (2561). *บูรณาการพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.

พระสมุห์บุญชู ชุติปญโญบุญวงศ์. (2550). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พัชฎา วะไลใจ. (2553). *การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พูลสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพโรจน์ เพชรคง. (2539). *การพัฒนารูปแบบการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูปฐมวัยศึกษากับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา*. กาฬสินธุ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภูดิศ พัดพิน. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 9(2), 165-176.

มณฑิรา ดีรัศมี. (2560). *ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนลอยสายอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

มลาวัลย์ นกหงษ์. (2552). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์ เรื่อง โจทย์ปัญหาทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู สสวท*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2541). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยาเบ็น เรืองจรูญศรี. (2556). *แนวคิดในการบริหารการเปลี่ยนแปลง*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.secondary.obec.go.th. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565].

รอง ปัญสังกา และคณะ. (2562). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาวตามแนวทางศาสตร์พระราชาสู่ความยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

เรวดี ชัยเชาวรัตน์. (2558). แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 10(1), 34-46.

ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย,* 9(1), 299-313.

ลัญจกร นิลกาญจน์, ปัญญา เลิศไกรและสุดาวรรณ์ มีบัว. (2560). เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 9(1), 203-211.

วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ ชูสังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 93-102.

วรากรณ์ สามโกเศศ. (2553). *ปฏิรูปครุศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : มติชน.

วราภรณ์ ปริสุทธิ์วานิชย์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวกับโรงเรียนบ้านหนองไผ่ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2554). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(6), 63-71.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วิทูล ทาชา. (2559). *การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : กรณีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามงกุฏราชวิทยาลัย.

วิมลพร ไสยวรรณ. (2545). *การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงแบบมีส่วนร่วมในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลรัฐกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบรหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์กรทางการศึกษาไทย*. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2546). *การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีหน้าทีประเด็นและบทวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุจน์.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์. (2547). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระ ปิ่นเจริญ. (2550). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ศรัณย์ เจียระไน, พิมพา ม่วงศิริธรรม และอัศวิน มณีอินทร์. (2558). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 44-54.

ศรีพร แก้วโขง. (2554). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศรีสุข วงศ์วิจิตร. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ศักดา มัชปาโต. (2550). *ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ศิริชัย กาญจนวสี และคณะ. (2548). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิวากร นันโท. (2550). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดทำใหม่โรงเรียนวัดลาดระโหงโรงเรียนวัดศรีภวังค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สกุลรัตน์ กมุทมาศ. (2550). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : มิฆเณศ.

สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สนานจิตร สุคนธทรัพย์. (ม.ป.ป.). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใน *เอกสารประกอบการสอนวิชา 41670 การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมคิด บางโม. (2544). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.

สมใจ สิกขวัฒน์, วรรณะ บรรจง และสถาพร สังขขาวสุทธิรักษ. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. *วารสารครุพิบูล*, 1(1), 1-11.

สมเดช สีแสง. (2544). *คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.

สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาส านักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมบัติ นพรัก. (2561). *ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาศาสตร์การบริหาร*. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สมาน อัศวภูมิ. (2537). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาพร วงศ์ศรีแก้ว. (2551). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโพนทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และชาย สัญญาวิวัฒน์. (2550). *การบริหารจัดการแนวพุทธ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมฤทธิ์ เนตรประไพ. (2548). *ความคิดเห็นของคณะผู้บริหารโครงการบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สำนักกรรมาธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์ พระราชา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา เพื่อการปฏิรูปประเทศ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). *องค์กรแห่งความสุข*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.happy8workplace.com. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (2558). *สรุปข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2568*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน*คณะกรรมการ*การศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย. (2560). *เชียงราย มล.ปนัดดา บรรยายศาสตร์พระราชากับการ พัฒนาการศึกษาขับเคลื่อนโครงการ รร.คุณธรรม ย้ำครูต้องรักเด็ก และเด็กจะรักครู*. [ออนไลน์]. ได้จาก : https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/WNSOC6010080010025. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565].

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). *42 นวัตกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.

สุชาดา นันทะไชย. (2549). *แนวทางการจัดการศึกษาตามราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุดารัตน์ อุปปะ. (2559). *สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ. พอเพียง ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2551). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติศาสตร์และศิลปสู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิรัตน์เอ็นดูเคชั่น.

สุพิมล ศรศักคา. (2561). *ศาสตร์แห่งพระราชากับการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น*. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

สุเมธ งามกนก. (2554). เศรษฐกิจพอเพียง : จากสานศึกษาสู่ชุมชนยั่งยืน. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม,* 7(1), 9.

สุเมธ แสงนิ่มนวล. (2560). ต้นแบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 7(1), 96-113.

สุรชาติ คหินทพงษ์. (2552). *การบริหารโรงเรียนแบบพึ่งตนเอง*. กรุงเทพฯ : True ปลูกปัญญา.

สุรินทร์ ภูสิงห์. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจาเป็น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หทัยรัตน์ ทับพร. (2560). ศาสตร์พระราชา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาแห่งแผ่นดินไทย. *วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 11(1), 65-79, มกราคม–มิถุนายน.

หวน พินธุพันธ์. (2553). *การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญยิ่ง*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.moobankru.com. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2565].

หัสดาพร ศิลาชัย. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนุชา เสมารัตน์. (2560). ศาสตร์พระราชา. *วารสารรัฏฐาภิรักษ์*, 59(1), 112-126.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2558). *รายงานการการสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย: ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (2535-2558).* กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อมรา จำรูญศิริ. (2554). *รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อุณารัตน์ เสมามิ่ง. (2560). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุษา รุ่งโรจน์การค้า. (2556). การอภิปรายความกระแสพระราชดำรัสว่าด้วยความรู้รักสามัคคี. *เจซี เจอร์นัล*, 5(1), 1-23.

Bardo, J.W. and Hartman, J.J. (1982). *Urban sociology : A systematic introduction*. New York : F.E. Peacock.

Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). *Organization Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley and Sons.

Bulkley, K.E. and Hicks, J. (2005). Managing Community: Professional Community in Charter Schools Operated by Educational Management Organizations. *Educational Administration Quarterly*, 41, 306-348.

Cibulka, J. and Nakayama, M. (2000). *Practitioner's guide to learning communities. Creation of high-performance schools through organizational and individual learning.* Washington : National Partnership for Excellence and Accountability in Teaching.

Copland, M. (2003). Leadership of inquiry : building and sustaining capacity for school improvement. Educational Evaluation and Policy Analysis. *Dissertation Graduate School*, 25, 375-395.

Deming, W.E. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge : Massachusetts Institute of Technology.

DuFour, R. (2004). What Is a "Professional Learning Community". *Educational Leadership*, 61, 6-11.

DuFour, R. (2010). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at Work*. 2nd ed. London : Sage Publications.

DuFour, R. and Eaker, R. (1998). *Professional Learning Communities at Work: Best Practices for Enhancing Student Achievement*. Bloomington, IN : National Educational Service.

Fullan, M. (1999). *Change Forces: The Sequel*. London : Falmer Press.

Gulick, L. and Urwick, L. (1937). *Papers on the science of ad- ministration*. New York : Institute of Public Administration.

Halbert, J. and Kaser, S. (2002). Inquiry, Eh? School Improvement Through a Network of Inquiry. *Education Canada*, 42(2), 1-7.

Hargreaves, A. (2003). *Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity*. New York : Teachers College Press.

Henry, F. (1947). *General and Industrial Management*. London : Sir Issac Pitman & Sons Ltd.

Hersey, P. and Blanchard, K.H. (1982). Leadership style: Attitudes and behaviors. *Training & Development Journal*, 36(5), 50–52.

Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Texas : Southwest Educational Development Laboratory.

Hord, S.M. (2010). *Professional learning communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. 2nd ed. Washington DC : Southwest Educational Development Laboratory.

Ivancevich, J.H. and others. (1989). *Management: Principles and Functions*. 4th ed. Boston : MA.

Keeves, J.P. (1988). Models and Model Building. Oxford : Pergamon Press.

McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York : McGraw–Hill.

Ministry of Education. (2009). *The Basic Education Core Curriculum 2008*. Bangkok : The Agricultural Cooperative Federation of Thailand.

Nigro, F.A. (1959). *Public Personnel Administration*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

Park, J.P. (2000). Creating an Autonomous School Community : School-Based Management in Korea. *Dissertation Abstracts International*, 61(11), A-239.

Senge, P.M. (1990). *The fifth discipline :The art and practice of the learning organization*. London : Century Press.

Senge, P.M. (1994). *The Fifth Discipline Fieldbook: Strategies and Tools for Building a Learning Organization*. London : Century Business.

Sergiovanni, T.J. (1980). *Education Governance and Administrational*. New Jersey : Prentice- Hall, Inc.

Sergiovanni, T.J. (1994). *Building community in schools*. San Francisco : Jossey-Bass.

Stoll, L. and others. (2003). *Creating and sustaining effective professional learning communities*. Paper Presented at the 16th International Congress for School Effectiveness and Improvement, Sydney, Australia.

Stoll, L. and others. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Education Change*, 7, 221-258.

Stufflebeam, D.L., Madaus, G.F. and Scriven, M.S. (2000). *Evaluation Model : Viewpoints on Education and Human Services Evaluation*. Norwell, MA : Kluwer Academic.

Weber, M. (1947). *The Theory of Social and Economic Organizatio*ns. New York : Free Press.

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

ภาคผนวก

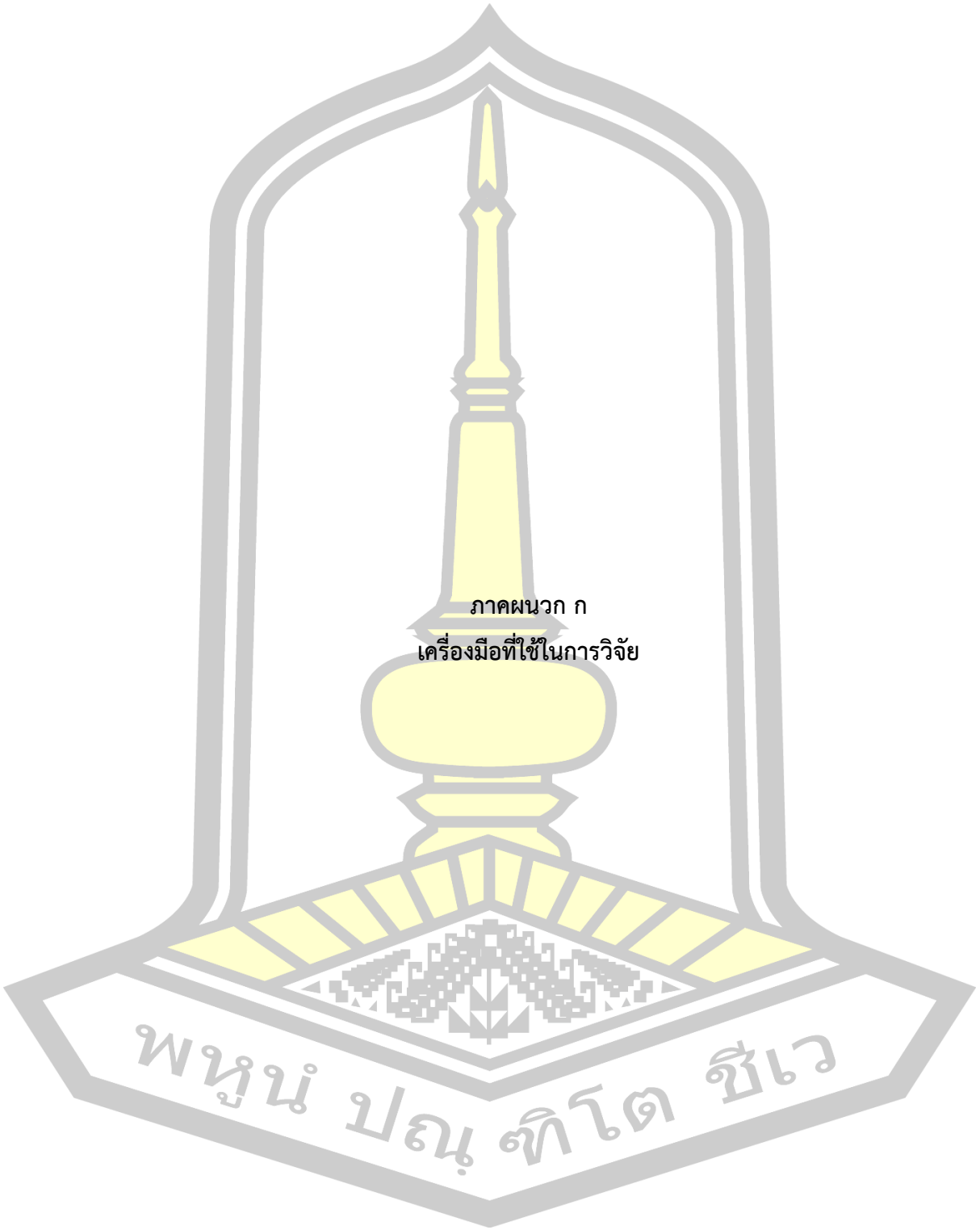

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured selection interview)
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์

ผู้ถูกสัมภาษณ์.....สถานที่ .....

ตำแหน่ง ◯ ผู้บริหาร ◯ ครู ◯ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ..... เวลา .....

ผู้สัมภาษณ์ ..... ตำแหน่ง .....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์สำหรับใช้สัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และมีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา (จากการสังเคราะห์องค์ประกอบ 16 ข้อ) ในประเด็นต่อไปนี้

1) องค์ประกอบที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาทั้ง 4 ฝ่าย ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

2) ขอบข่ายงานที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชทั้ง 4 ฝ่าย ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

3) แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ทั้ง 4 ฝ่าย สู่ความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

4) ประเด็นน่าสนใจอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณ

นายบัญชา เสนาคุณ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

ผู้วิจัย

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ประเมิน (ร่าง) องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง ภายหลังจากที่ท่านได้พิจารณา (ร่าง) องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ในฐานะที่ท่านมีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ท่านมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา อย่างไรบ้าง

แบบแสดงความคิดเห็นด้านความเหมาะสม ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวชี้วัดในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ในแต่ละข้อ

องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา	**ระดับความเหมาะสม**					**ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง**
	มากที่สุด	**มาก**	**ปานกลาง**	**น้อย**	**น้อยที่สุด**	
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา						
1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข						
2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
3. โรงเรียนปรับแผนการเรียนการสอนให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน						
4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน						
5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร						
6. โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจต่อกัน						

องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7. โรงเรียนมีการปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน						
8. โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Active Learning)						
9. โรงเรียนมีการให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาจากจุดเล็กไปถึงจุดที่ใหญ่ตามลำดับขั้นตอน						
10. โรงเรียนมีการปลูกฝังให้นักเรียนรู้รักสามัคคีและมีความสุขในการเรียน						
องค์ประกอบที่ 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา						
1. โรงเรียนจัดการวางแผนพัสดุตามลำดับขั้นตอนโดยการจัดทำอย่างเป็นระบบ						
2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง						
3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ						
4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด						
5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด						
องค์ประกอบที่ 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา						
1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม						
2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน						
3. โรงเรียนมีการการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์						

องค์ประกอบ การบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4. โรงเรียนจัดส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน						
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร						
องค์ประกอบที่ 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา						
1. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมมาภิบาล						
2. โรงเรียนมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา						
3. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน						
4. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด						
5. โรงเรียนใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แผนงานเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด						
6. โรงเรียนจัดระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด						
7. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด						
8. โรงเรียนจัดระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
9. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน						
10. โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม						

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.

(ลงชื่อ) ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

แบบประเมิน

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมาตรฐาน ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องมาก

3 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องปานกลาง

2 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องน้อย

1 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์/ความเป็นไปได้/ความเหมาะสม/ความถูกต้องน้อยที่สุด

2. ขอความกรุณาท่านพิจารณามาตรฐาน ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ดังรายละเอียด ตามรายการประเมิน แล้วท่านตัดสินใจเลือกระดับใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจของท่าน

3. กรณีที่ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกรุณาระบุท้ายแบบประเมิน

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

นายบัญชา เสนาคุณ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

ผู้วิจัย

รายการตามมาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
ด้านความเป็นประโยชน์					
1. ผลที่ได้จากรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านการบริหารการศึกษาได้					
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป					
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สามารถแก้ปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น					
4. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาเกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
ด้านความเป็นไปได้					
1. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง					
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ทุกองค์ประกอบสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์จริงได้					
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สามารถนำไปปรับใช้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกบริบทได้					
4. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สามารถนำไปปฏิบัติได้					
ด้านความเหมาะสม					
1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความเหมาะสมในการนำไปใช้บริหารสถานศึกษา					
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
3. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา คำนึงถึงผลกระทบของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา					
4. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความชัดเจน เหมาะสม					
5. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความเหมาะสมกับสภาพการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน					

รายการตามมาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
6. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
ด้านความถูกต้อง					
1. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดครอบคลุมตามหลักการบริหารการศึกษา					
2. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ					
3. กระบวนการได้มาซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชามีความถูกต้องตามหลักวิชาการ					
4. กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษา
ตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

<u>คำชี้แจง</u>

1. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาว่า ข้อคำถามของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้สอดคล้องตรงตามนิยามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดเนื้อหาการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

1.2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

1.3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

1.4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

2. ขอความกรุณาให้ท่านทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

\+ 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

\- 1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ระบุไว้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

นายบัญชา เสนาคูณ
นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิยามคำศัพท์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง กระบวนการบริหารงาน 4 งาน ของสถานศึกษาตามขั้นตอนการทรงงานตามศาสตร์พระราชา ซึ่งประกอบด้วย 16 ข้อ ดังนี้ 1. ศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ 2. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 3. ทำตามลำดับขั้นตอน 4. ภูมิสังคม 5. องค์รวม 6. ไม่ติดตำรา 7. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 8. ทำให้ง่าย 9. การมีส่วนร่วม 10. ประโยชน์ส่วนรวม 11. การพึ่งตนเอง 12. เศรษฐกิจพอเพียง 13. ทำงานอย่างมีความสุข 14. ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน 15. ความเพียร 16. รู้ รัก สามัคคี

2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง โครงสร้างและองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีแนวทางการพัฒนาภายในแต่ละองค์ ประกอบส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ความเป็นมา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ส่วนที่ 4 การวัดประเมินผล

3. ศาสตร์พระราชา หมายถึง องค์ความรู้ของพระราชา (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) ที่ทรงช่วยเหลือปวงชนชาวไทย เป็นการวางแนวทาง แนวคิด ทฤษฎีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ ขั้นตอนการทรงงาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนของพระองค์ท่าน ทั้งในภาคเกษตรกรรม ธุรกิจการจัดการทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษา จนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

4. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตน การพัฒนาและบริหารงานให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขมีความรู้ และมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ที่สมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

5. การบริหารงาน 4 ฝ่าย หมายถึง การส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีกระบวนการจัดการศึกษาใน 4 งาน ดังนี้ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และ 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

5.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่าย

ไม่ซับซ้อนโดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร และปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

5.2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนและการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวกจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

5.3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

5.4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง บริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

6. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดเขตตรวจราชการที่ 12 ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์

7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม
สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษา
ตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อคำถาม		ระดับความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านที่ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา					
1	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข				
2	โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3	โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน				
4	โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน				
5	โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร				
6	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน				
7	โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน				
8	โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)				
9	โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่				
10	โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน				
	ด้านที่ 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา				
1	โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ				

ข้อคำถาม		ระดับความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ
		+1	0	-1	
2	โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
3	โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ				
4	โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด				
5	โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด				
ด้านที่ 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา					
1	โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม				
2	โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน				
3	โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์				
4	โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน				
5	โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร				
ด้านที่ 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา					
1	ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล				
2	โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา				
3	โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน				
4	โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด				

ข้อคำถาม		ระดับความสอดคล้อง			ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ
		+1	0	-1	
5	โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด				
6	โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด				
7	โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด				
8	โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
9	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน				
10	โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว

รหัสแบบสอบถาม ☐☐☐

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น
ของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาตอบตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด เพราะคำตอบจากแบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ แบบสอบถามจึงจะถือว่าสมบูรณ์ และสามารถนำไปประมวลผลได้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

นายบัญชา เสนาคูณ
นิสิตปริญญาเอก สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย √ ลงใน □ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

สถานภาพ □ ผู้บริหารสถานศึกษา □ ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการของสถานศึกษา

<u>ตอนที่ 2</u> แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

2. โปรดใช้ดุลพินิจของท่านพิจารณาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องระดับความคิดเห็นโดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

<u>ตอนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อที่	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา											
1	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข										
2	โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้										
3	โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน										
4	โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน										
5	โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร										
6	โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจต่อกัน										
7	โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน										
8	โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)										
9	โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่										
10	โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน										
การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา											
1	โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ										

ข้อที่	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2	โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										
3	โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ										
4	โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด										
5	โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด										
การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา											
1	โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม										
2	โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน										
3	โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์										
4	โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน										
5	โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร										
การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา											
1	ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล										
2	โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา										

ข้อที่	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3	โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน										
4	โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด										
5	โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุด										
6	โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด										
7	โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด										
8	โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง										
9	โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน										
10	โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม										

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

<u>ตอนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

.....

.....

2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

.....

.....

3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

.....

.....

4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี ☐ 50 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

4. บทบาท ☐ ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
☐ ผู้ปกครอง
☐ นักเรียน
☐ บุคคลทั่วไป ระบุ.....

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. ขอความกรุณาท่านพิจารณามีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ดังรายละเอียด ตามรายการประเมิน แล้วท่านตัดสินใจเลือกระดับใด ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการตัดสินใจของท่าน

3. กรณีที่ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกรุณาระบุท้ายแบบประเมิน

<u>ตอนที่ 2</u> ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านที่ 1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา					
1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข					
2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน					
4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน					
5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร					
6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน					
7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน					
8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่					
10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน					
ด้านที่ 2. การบริหารงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา					
1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ					
2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ					
4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด					

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด					
ด้านที่ 3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา					
1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม					
2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน					
3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์					
4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน					
5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร					
ด้านที่ 5. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา					
1. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล					
2. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา					
3. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน					
4. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด					
5. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด					
6. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด					

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด					
8. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
9. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน					
10. โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม					

<u>ตอนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

****...ขอขอบคุณในการตอบแบบประเมิน...****

พหูน ปณฺ ฑิโต ชีเว

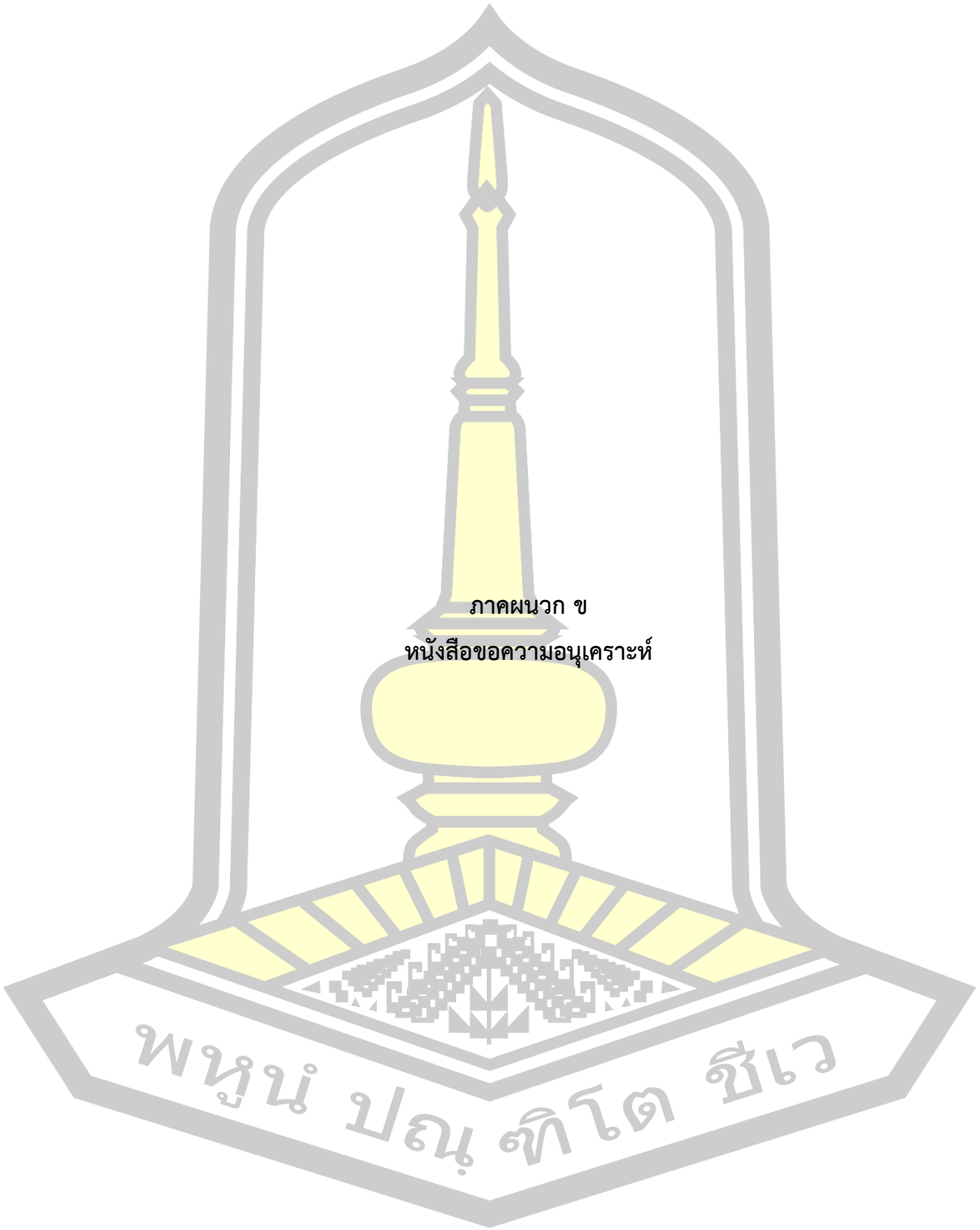

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว 0605.5(2)/ว767

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยุทธ ชูสอน

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว767

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายชาญกฤต น้ำใจดี

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว767

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สมัด อาบสุวรรณ

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว767

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายร่วม ค้าเจริญ

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว767

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางรุ้งเพ็ชร หัตถามาศ

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว769

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนดูนสาด

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว769

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองกุงใหญ่

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว769

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยยางสะอาด

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว769

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสง่า

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว769

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนโนนสมบูรณ์

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยเสือเต้น

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำบัว

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสำโรง

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขุนด่าน

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสว่าง

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำมืด

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองแวงคูป่าชาติ

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเขาสวนกวาง

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

ที่ อว 0605.5(2)/ว768

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

2 มีนาคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระบาทท่าเรือ

ด้วย นายบัญชา เสนาคูณ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายบัญชา เสนาคูณ ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์,โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0892749166

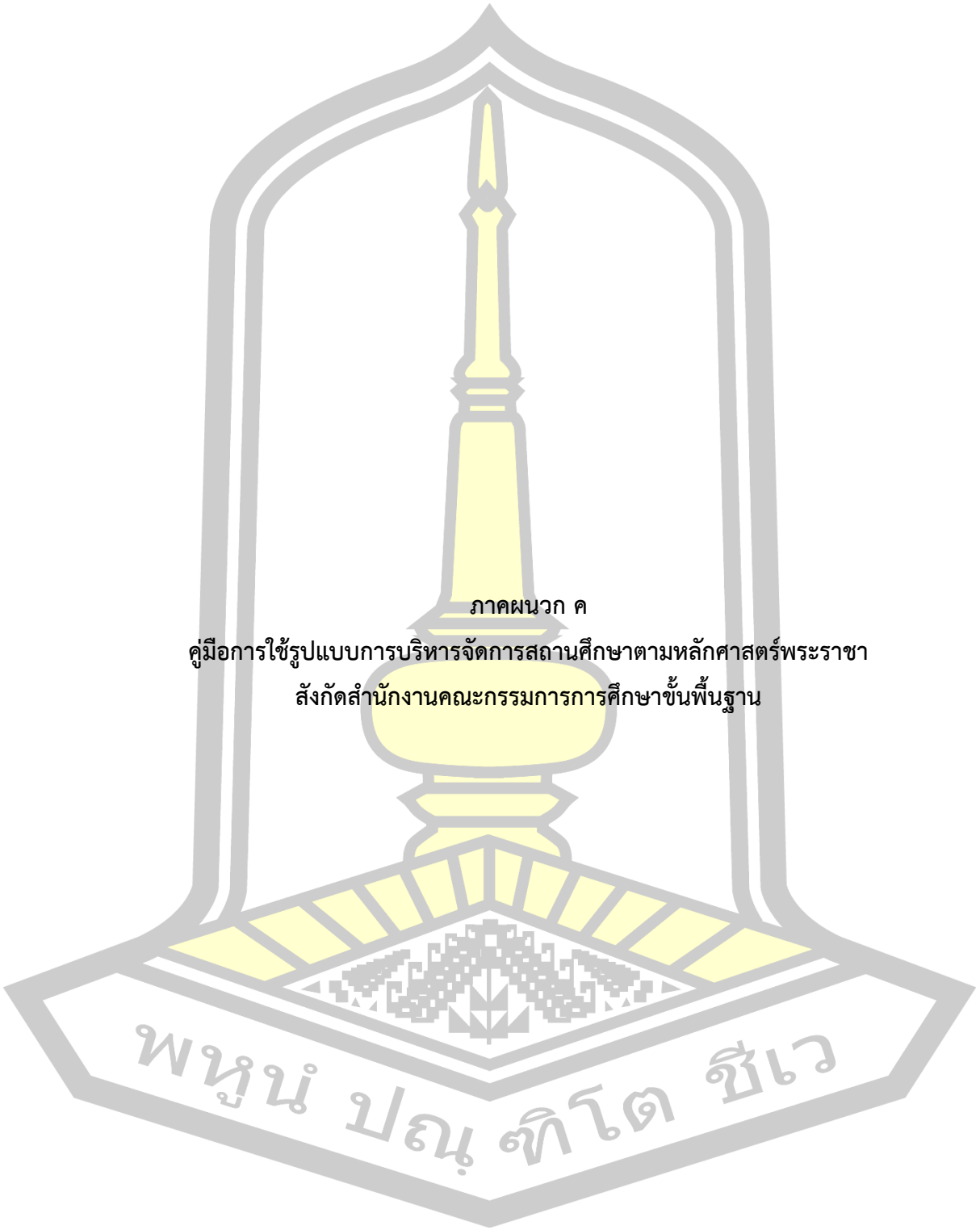

ภาคผนวก ค

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย

นายบัญชา เสนาคูณ

รหัสนิสิต 6301056200 5

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

ขอให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ศึกษาและทำความเข้าใจการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

นายบัญชา เสนาคูณ

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

สารบัญ

ส่วนที่ **หน้า**

1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ 1
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3
ขอบเขตของรูปแบบ 3
นิยามศัพท์เฉพาะ 4
ประโยชน์ที่จะได้รับ 5

2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน 6
หลักการของรูปแบบ 6
องค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบ 7
ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบ 11

3 กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน 18
1 กระบวนการพัฒนา 18
2 วิธีการพัฒนา 18
3 ตารางการพัฒนา 19
เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ 20

4 การวัดประเมินผล 21

บรรณานุกรม 29

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีว

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Model” มีคำที่ใช้อย่างหลากหลายในภาษาไทย เช่น แบบจำลอง ตัวแบบ หุ่นจำลอง รูปหุ่น แบบตุ๊กตา โมเดล เป็นต้น มีนักวิชาการให้ความหมายคำว่ารูปแบบไว้ดังนี้ Bardo & Hartman (1982) อธิบายว่า รูปแบบ หมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อการใช้ในการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณลักษณะนั้น ๆ หรือเป็นชุดของแนวคิดที่ได้รวบรวมไว้ในลักษณะโครงสร้างอย่างเป็นระบบและมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน กลยุทธ์พื้นฐาน เงื่อนไขและข้อจำกัด ในการนำรูปแบบไปใช้ Keeves (1998) อธิบายว่า รูปแบบ คือ การแสดงโครงสร้างเพื่อใช้ศึกษา ความสัมพันธ์ของตัวแปร บุญชม ศรีสะอาด (2543) อธิบายว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่แสดงขั้นตอนการทำงาน (Flow chart) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ปรากฏในธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ ที่อธิบายลำดับ ขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ 6 พิรดา มาลาม (2560) อธิบายว่า รูปแบบ คือ สิ่งที่เป็นโครงสร้างทางความคิด โปรแกรม แบบจำลอง หรือตัวแบบจำลองสภาพความเป็นจริงที่มีองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบต่าง ๆ โดยจะต้องพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษา เพื่อใช้แทนแนวคิดหรือ ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ตามองค์ประกอบ ที่ศึกษาจากรูปแบบนั้น ๆ จากความหมายของรูปแบบดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบ คือ สิ่งที่เป็นโครงสร้างหรือ แบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่แสดงขั้นตอนการท างานหรือ อธิบายความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบหรือปรากฏการณ์นั้น ๆ 2.1.2 ประเภทของรูปแบบ Keeves (1998) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) รูปแบบคล้าย (Analogue Model) คือ รูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพ มักเป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบจำลอง ระบบสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนาคารจำลองกับระบบธนาคารที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น 2) รูปแบบที่อธิบายความหมายหรือให้ความหมาย (Semantic Model) คือ รูปแบบ ที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ 3) รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิแบบแผน หรือโครงการ (Schematic Models) 4) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) คือ รูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังชันทางคณิตศาสตร์ 5) รูปแบบเชิงเหตุผล

(Causal Model) เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้น ที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบ 2.1.3 การพัฒนารูปแบบ การพัฒนาหรือการสร้างรูปแบบ มีหลักการเพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ Keeves (1998) 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปร มากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้น ก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ ของตัวแปรในลักษณะใหม่ Willer (1986) ได้อธิบายว่า การพัฒนารูปแบบโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้าง (Construct) รูปแบบ 2) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ บุญชม ศรีสะอาด (2543) ได้อธิบายว่า กระบวนการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ โดยจะมีการสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพการณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้สร้างหรือพัฒนารูปแบบในขั้นต้น จำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้น ถึงแม้ว่าจะพัฒนา โดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา หรือผ่านการกลั่นกรอง จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน จึงจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองโดยนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสม หรือไม่ ซึ่งในบางครั้งใช้คำว่าการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ 2.1.4 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี Keeves (1998) ได้อธิบายว่า รูปแบบที่ดีสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยมีข้อกำหนด 4 ประการ ดังนี้ 1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบหลวม ๆ (Associative Relationship) 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบ ได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือใน

การสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของ ตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา จากคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบ จะต้องมีความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกต อีกทั้งเป็นการชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผล ทำให้เกิดมโนทัศน์ใหม่ในการศึกษา ซึ่งทั้งองค์ประกอบของรูปแบบและคุณลักษณะของรูปแบบที่ดีจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนารูปแบบในลำดับต่อไป 2.1.5 การทดสอบรูปแบบ สุวิมล ว่องวานิช (2549) ได้นำเสนอการทดสอบรูปแบบด้วยการประเมิน ตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งเป็นการประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation โดยนำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบ รูปแบบดังนี้ 1) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง 2) มาตรฐานความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองตอบ ต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความ เหมาะสม ทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง ครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมิน ความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วย ลักษณะสำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลและขยายผลการท านายได้ กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้พัฒนาจะต้องศึกษา แนวคิด ทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ แล้วนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อน าไปสู่ผลสรุป ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการพัฒนารูปแบบนั้น มีการตรวจสอบ และปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และประเมินผลหลังจากการน ารูปแบบไปใช้งานจริง

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารงานของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด

3. ขอบเขตของรูปแบบ

3.1 ด้านเนื้อหา

รูปแบบนี้มีเนื้อหาครอบคลุมการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงาน

งบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 4) การบริหารทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

3.2 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ใช้รูปแบบนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยและทีมวิจัย จำแนกออกเป็น 4 Module สอดคล้องกับองค์ประกอบ 4 ด้าน

3.3 ด้านระยะเวลา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ยึดถือเป็นแนวดำเนินการในปีการศึกษา 2565

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 6 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 4) การบริหารทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร และปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนและการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวกจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

3. การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง การวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน และส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน

4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา หมายถึง บริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับ

การบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

5. ประโยชน์ที่จะได้รับ

5.1 ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา มาใช้เป็นแนวทางในการบริหาร

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

ส่วนที่ 2
รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรูปแบบที่ได้ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญหลายขั้นตอน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และการบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สร้างขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาแยกออกเป็น 6 โมดูล คือ โมดูล 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา โมดูล 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา โมดูล 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา และโมดูล 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา ซึ่งในเนื้อหา 4 โมดูลมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา 2) การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา 3) การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา 4) การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
Module 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข 2. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน 4. โรงเรียนมีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน 5. โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร 6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน 7. โรงเรียนปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน 8. โรงเรียนพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) 9. โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน ตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่ 10. โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน
Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ 2. โรงเรียนมีการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. โรงเรียนมีการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ 4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุด 5. โรงเรียนมีการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด

องค์ประกอบ	ขอบข่ายงาน
Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม 2. โรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน 3. โรงเรียนมีการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีผลงานเชิงประจักษ์ 4. โรงเรียนมีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน 5. โรงเรียนมีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร
Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา	1. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด 2. โรงเรียนบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด 3. โรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 5. โรงเรียนมีการประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 6. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 7. โรงเรียนน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา 8. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน 9. โรงเรียนมีระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด 10. โรงเรียนใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายของการพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยและทีมวิจัย นำไปออกแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสู่ความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารงานของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยและทีมวิจัย

ระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการพัฒนา 115 ชั่วโมง

พหูน ปณฺฑิโต ชีเว

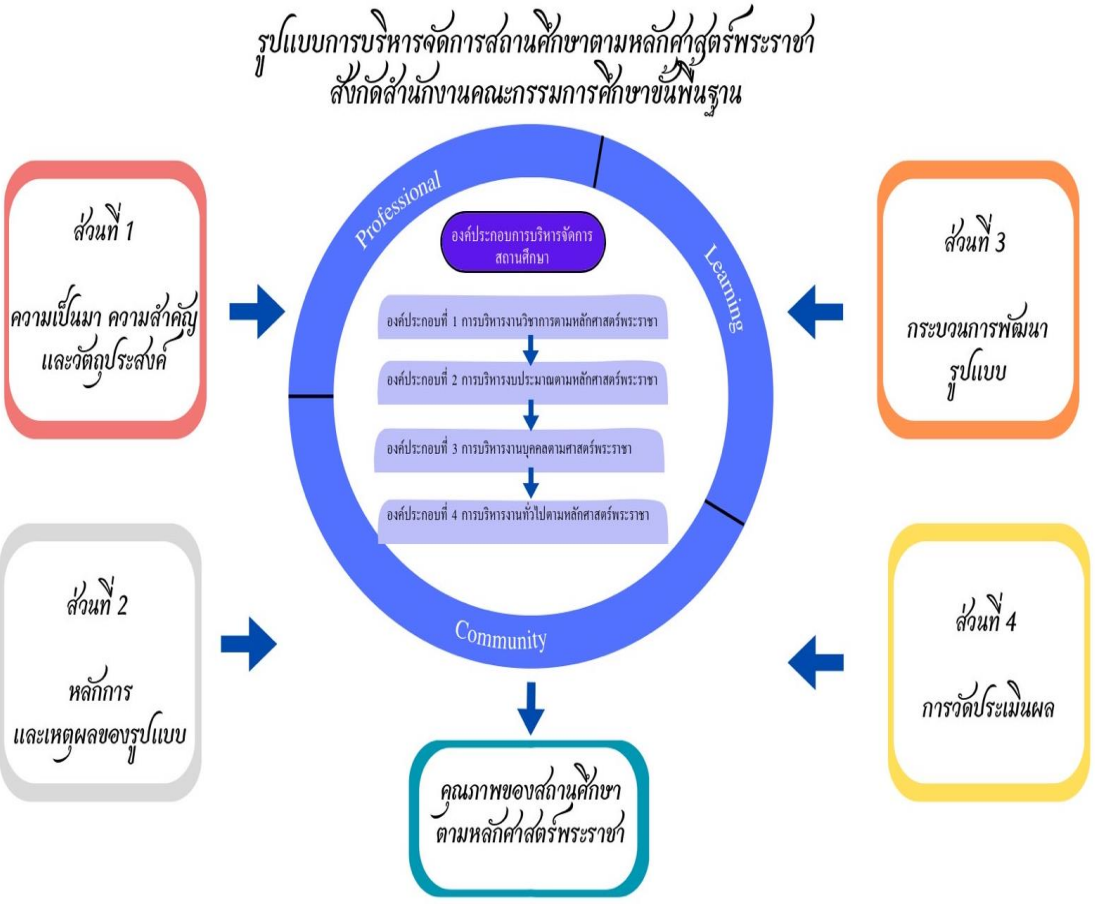

ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

<u>Module1</u> การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข	- นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	- จัดการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสังเกต
2. เพื่อจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	- พัฒนาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตร	- ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
3. เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน	- พัฒนาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเรียบง่าย	- จัดประชุมจัดทำแผนการเรียนรู้หน้าเดียว	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
4. เพื่อนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน	- พัฒนาจัดการเรียนการสอนโดยศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	- นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม
5. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมในองค์กร	- พัฒนาการมีส่วนร่วมในองค์กร	- จัดประชุมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
6. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	- พัฒนาให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	- จัดอบรมปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน	6 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
7. เพื่อปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	- ปลูกฝังการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	- จัดอบรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
8. เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	- พัฒนาผู้เรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง	3 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
9. เพื่อฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนตามสภาพของปัญหาจากจุดเล็กไปจุดใหญ่	- พัฒนาให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะและฝึกแก้ปัญหา	4 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
10. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคีและมีความสุขในการเรียน	- ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคี	- จัดอบรบปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนรู้-รัก-สามัคคี	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน

<u>Module 2</u> การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	- พัฒนาการวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอน	- จัดประชุมวางแผนระบบการดำเนินการพัสดุ	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
2. เพื่อจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- พัฒนาการจัดหาพัสดุโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- จัดประชุมวางแผนการจัดหาพัสดุ	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
3. เพื่อการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	- พัฒนาการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	- จัดประชุมวางแผนการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบ	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
4. เพื่อการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการบริหารจัดการการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์	- จัดประชุมวางแผนการเงินเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
5. เพื่อการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	- พัฒนาการบริหารจัดการพัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม	- จัดประชุมวางแผนการจัดหาพัสดุโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

<u>Module 3</u> การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วม	- พัฒนาการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบ	- จัดประชุมวางแผนอัตรา กำลังอย่างเป็นระบบ	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
2. เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความเพียร การมีส่วนร่วม และความสุขในการทำงาน	- พัฒนาการประเมิน ผลการปฏิบัติงาน	- จัดประชุมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน	3 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
3. เพื่อการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีผลงานเชิงประจักษ์	- ส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน	- จัดกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู	6 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม
4. เพื่อการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและมีความจริงใจกับเพื่อนร่วมงาน	- ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ	- จัดอบรมพัฒนาครูและปลูกฝังจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม
5. เพื่อการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร	- ส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	- จัดอบรมส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	2 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบสอบถาม

พหุน ปณฺ ฑิโต ชีเว

<u>Module 4</u> การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
1. เพื่อการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	- พัฒนาการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	- จัดอบรมการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
2. เพื่อน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	- น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	- จัดประชุมสร้างความเข้าใจน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอ เพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา	4 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
3. เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	- พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	- จัดประชุมสร้างระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน
4. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	- พัฒนาระบบการบริหารธุรการที่ทันสมัย โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการงานธุรการให้ทันสมัย	5 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
5. เพื่อใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการใช้สารสนเทศในการวางแผนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น	- จัดอบรบเชิงปฏิบัติการการใช้สารสนเทศเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น	3 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน - แบบทดสอบ
6. เพื่อระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด	- พัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอก	- จัดประชุมภาคีเครือข่าย องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	7 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม - แบบประเมิน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาที่พัฒนา	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	วิธีการประเมิน
7. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด	- พัฒนาการจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อความประหยัด เรียบง่าย	- ประชุมวางแผนการกระจายทรัพยากรการศึกษา	4 ชั่วโมง	- แบบประเมิน
8. เพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- พัฒนาทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	- จัดกิจกรรมระดมทรัพยากรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2 ชั่วโมง	- แบบสอบถาม
9. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	- พัฒนาการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคม	- จัดกิจกรรมการศึกษาในชุมชน	4 ชั่วโมง	- แบบฝึกทักษะ - แบบทดสอบ - แบบประเมิน
10. เพื่อประสานการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม	- พัฒนาการจัดการศึกษาของบุคคลกับหน่วยงานการจัดการศึกษา	- จัดกิจกรรมร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาทุกระดับ	5 ชั่วโมง	- แบบประเมิน - แบบทดสอบ

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 Module โดยแต่ละ Module จะมีขั้นตอนในพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้าน มีทั้งหมด 4 ด้าน โดยแยกเป็น Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 39 ชั่วโมง Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 16 ชั่วโมง Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 19 ชั่วโมง Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 41 ชั่วโมง รวมทั้งหมด จำนวน 115 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลา 1 เดือน

ส่วนที่ 3
กระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา มีกระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนาและตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนา

การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา จำนวน 115 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหา 4 โมดูล

ขั้นตอนที่ 3 การบูรณาการระหว่างปฏิบัติงานโดยการสอดแทรกการปฏิบัติงานโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการ และการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. วิธีการพัฒนา

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการพัฒนาและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการพัฒนาหลัก ดังนี้

2.1 การจัดอบรม (Training) เป็นกิจกรรมการพัฒนาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย (Lecture) การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง (Case study)

2.2 การจัดประชุม (Meeting) ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม (Discussion) การระดมความคิดเห็น (Brain storming)

2.3 การร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ การที่สมาชิกร่วมมือร่วมพลังเป็นชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎี วิธีปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเพิ่มพูนพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของตนเองด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.4 การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ประกอบกับการวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ออกมาเป็นข้อดีข้อเสีย รวมถึงสาเหตุของสิ่งต่าง ๆ แล้วหาข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยกิจกรรมการสอนงาน (Coaching) การให้คำปรึกษา (Mentoring)

3. ตารางการพัฒนา

ตารางการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

วัน	ภาคเช้า 08.30-11.30 (3 ชั่วโมง)		ภาคบ่าย 13.00-16.00 (3 ชั่วโมง)
(1-8)	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา	พักเที่ยง	Module1 การบริหารงานวิชาการตามหลักศาสตร์พระราชา
(9-11)	Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 2 การบริหารงานงบประมาณตามหลักศาสตร์พระราชา
(12-14)	Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 3 การบริหารงานบุคคลตามหลักศาสตร์พระราชา
(15-22)	Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา		Module 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักศาสตร์พระราชา

เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบมี ดังนี้

1. โรงเรียนจัดทำหลักสูตรการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. โรงเรียนระดมความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในและภายนอกในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาเพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3. โรงเรียนวางแผนดำเนินการพัสดุตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด

4. โรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมและส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้-รัก-สามัคคีในองค์กร

5. ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

6. โรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกัน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

ส่วนที่ 4
การวัดประเมินผล

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

การประเมินก่อนพัฒนา

แบบทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้ก่อนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

การประเมินระหว่างพัฒนา

ประเมินการทำกิจกรรมกลุ่ม

- ประเมินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ประเมินการทดสอบ
- ประเมินผลการรายงานผลการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
- ประเมินระยะเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินหลังพัฒนา

1. แบบทดสอบความรู้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบทดสอบความรู้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยเปรียบเทียบความรู้หลังการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์การประเมิน

1. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะได้รับการประเมินก่อน-หลังการพัฒนา และมีผลการประเมินหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

2. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาที่กำหนด

3. ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างการพัฒนาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของระยะเวลาที่กำหนด

4. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องจัดทำเอกสารการสรุปองค์ความรู้การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาด้วยตนเองและมีระยะเวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง

5. ผู้เข้ารับการพัฒนาต้องทำกิจกรรมอย่างน้อยจำนวน 1 กิจกรรมที่สามารถพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาได้จริง

<u>หมายเหตุ</u> ผู้เข้ารับการพัฒนาจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อที่1-5 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พหุน ปณ ฑิโต ชีเว

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560.

กรรณิกา เจิมเทียน. การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร, 2539.

ชวลิต จันทร์ศรี. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.

ฐรินดา โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามศาสตร์พระราชา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2563.

ดลพัฒน์ ยศธร. การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นายปกรณ์เทพ พจี. ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาหมู่บ้านเมืองบางจังหวัดหนองคาย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.

ภูดิศ พัดพิน. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.

ศรีพร แก้วโขง. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษารัตนมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.

Brown, W. B. and D. J. Moberg. Organization Theory and Management : A Macro Approach**.** New York : John Wiley and Sons, 1980.

Copland. Leadership of inquiry : building and sustaining capacity for school improvement. Educational Evaluation and Policy Analysis. Dissertation Graduate School: San Francisco, 2003.

Keeves, J. P. Models and Model Building. Oxford : Pergamon Press, 1988.

UNDP. Human Development Report 1994. New York : Oxford University Press, 1994.

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

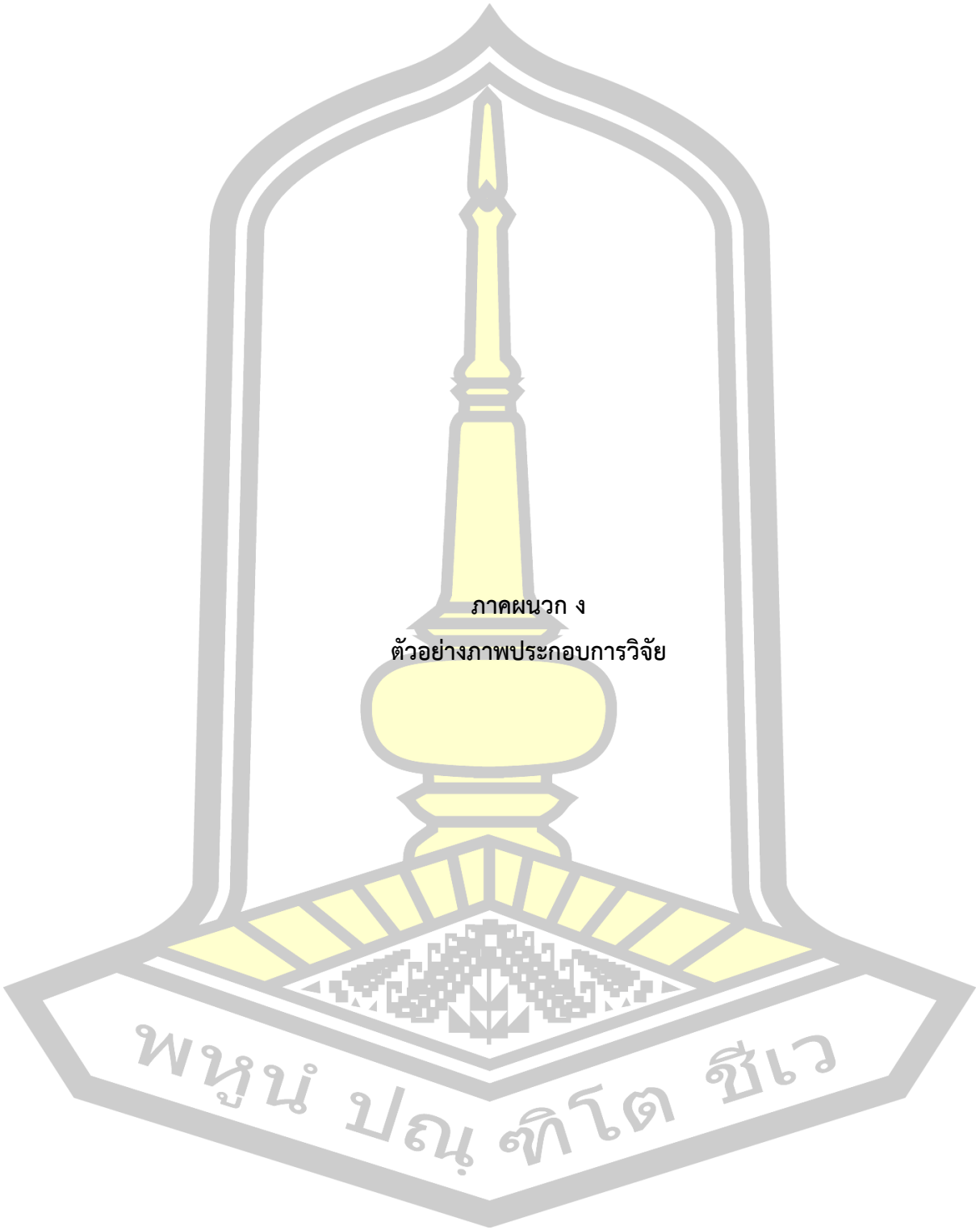

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัย

สัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชาศาสตร์พระราชา

NONGKUNGYA

ห้องผู้อำนวยการ

เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา

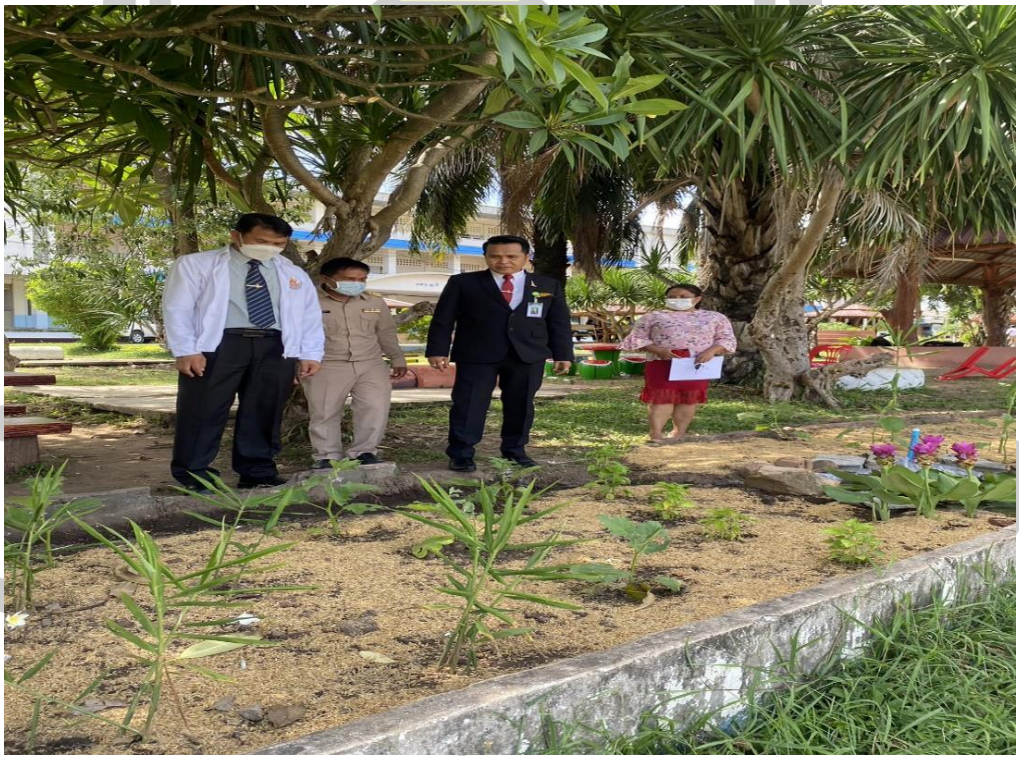

จัดสนทนากลุ่ม Focus group เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักศาสตร์พระราชา

จัดประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักศาสตร์พระราชา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายบัญชา เสนาคูณ
วันเกิด	วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 162 หมู่ที่ 11 ตำบลกุดปลาดุก อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2535 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม
	พ.ศ. 2537 ปริญญาครุศาตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
	พ.ศ. 2550 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหูน ปณ ฑิโต ชีเว